

DIA INTERNACIONAL CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

Informe de l'Observatori Municipal de la Igualtat

2009

Amb motiu de la celebració del Dia contra la Violència de Gènere, l'Observatori Municipal de la Igualtat presenta un informe amb les dades d'aquest àmbit corresponents al municipi de Palma. El nostre objectiu és posar a l'abast de professionals i de la població general dades actualitzades sobre violència de gènere que afecten les dones del nostre entorn, de manera que es pugui contribuir a millorar el coneixement sobre aquesta xacra social, així com millorar-ne la intervenció.

Observatori
Municipal de la Igualtat

LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE A PALMA

Novembre 2009

Ajuntament de Palma

Índex

1. Presentació.....	5
2. Metodologia.....	6
Primera part: La magnitud del problema.....	8
3. Per què <i>violència de gènere</i> ?.....	9
3.1. La violència de gènere a la Llei de mesures de protecció integral contra la violència de gènere	9
3.2. Violència domèstica i altres tipus de violència exercida cap a les dones	11
4. Quantificació de la violència registrada.....	12
4.1. Dones que pateixen violència de gènere	12
4.2. Violència de gènere registrada.....	13
4.2.1. Delictes ingressats	13
4.2.2. Actes de violència	14
4.3. Dones mortes per violència de gènere.....	15
Segona part: Les persones protagonistes.....	16
5. La persona que pateix violència de gènere	17
5.1. Perfil de la persona que pateix violència de gènere.....	17
5.2. Perfil de les dones que interposen una denúncia per violència de gènere.....	18
6. La presumpta persona agressora	20
6.1. Factors de risc.....	20
6.2. Perfil de la persona maltractadora denunciada a les dependències de la Policia Local	21
7. La societat.....	23
Tercera part: La resposta judicial	26
9. Una passa cap a endavant: la denúncia.....	27
9.1. Vies de denúncia	27
9.2. Les denúncies a l'estadística judicial	27
10. Una passa cap a enrere: la retirada de denúncia	31
10.1. De la denúncia a la sentència.....	31
10.2. Els casos sobreseguts	32
10.3. La retirada de denúncia.....	32
11. L'entramat judicial	45
11.1. Els jutjats de violència sobre la dona	45
11.2. Moviments d'afers penals relacionats amb violència de gènere.....	46
11.3. Moviments d'afers civils relacionats amb violència de gènere	47
11.4. Resolució i casos pendents	48

Quarta part: Atenció a les víctimes	50
12. Ordres de protecció, mesures judicials i persones jutjades	51
12.1. Ordres de protecció	51
12.2. Mesures judicials de protecció.....	54
12.3. Persones jutjades	57
12.4. Evolució de les dades judicials	59
13. Els serveis d'atenció.....	60
13.1. Àrea d'Educació, Igualtat i Drets Cívics	60
13.1.1. Servei d'Atenció Social Integral a Víctimes de Violència de Gènere.....	60
13.1.2. Mentories	62
13.1.3. Servei Municipal d'Atenció a Persones Maltractadores dins l'Àmbit de la Parella	63
13.1.4. Pacte Palma contra la Violència de Gènere	64
13.1.5. Art Teràpia	65
13.2. Altres serveis municipals.....	66
13.2.1. Servei d'Acollida per a Dones i Famílies (SADIF)	66
13.2.2. Policia Local.....	67
13.3. IBD	67
13.4. Telèfon 016.....	68
13.5. Pis pont Nuevo Futuro.....	69
14. Conclusions.....	70
14.1. Resum de dades	70
14.2. Principals conclusions.....	71
Annex 1: Dades del Servei d'Atenció Integral a Víctimes de Violència de Gènere.....	76
Annex 2: Qüestionari.....	83
Annex 3: Codi penal	86

1. Presentació

Amb motiu de la celebració del Dia contra la Violència de Gènere, l'Observatori Municipal de la Igualtat presenta un informe amb les dades d'aquest àmbit corresponents al municipi de Palma. El nostre objectiu és posar a l'abast de professionals i de la població general dades actualitzades sobre violència de gènere que afecten les dones del nostre entorn, de manera que es pugui contribuir a millorar el coneixement sobre aquesta xacra social, així com millorar-ne la intervenció.

Atesa la complexitat del fenomen, així com la dificultat de fer-ne una quantificació exacta, hi hem fet una aproximació des de diferents dimensions i a partir de diferents fonts i indicadors. La primera part de l'estudi, titulada "La magnitud del problema", suposa un primer apropament al fenomen de la violència de gènere, mirant de definir-ne les característiques, així com de xifrar-ne l'impacte.

Al capítol segon, hem provat de dibuixar el perfil majoritari de les persones víctimes de violència de gènere, comparant els resultats amb el perfil de les dones que interposen denúncies. D'altra banda, i per mirar de comprendre millor les causes que motiven la violència de gènere, hem sintetitzat els principals factors de risc que hi intervenen, així com el perfil de la persona maltractadora. Per tancar aquest apartat, hem recollit alguns indicadors de percepció social de la violència de gènere.

La tercera part de l'informe, sota el nom de "La resposta judicial", aprofundeix en indicadors relatius als moviments judicials. L'anàlisi de les denúncies a l'estadística judicial es contraposa amb l'estudi de la retirada de denúncies. Atesa l'especial rellevància d'aquest fet, que podem qualificar com "una passa cap enrere", l'Àrea d'Educació, Igualtat i Drets Cívics, en col·laboració amb els Jutjats de Violència contra la Dona de Palma, ha desenvolupat una petita investigació que mira d'aclarir les causes que motiven les dones a retirar una denúncia prèviament interposada. Els resultats d'aquesta investigació s'incorporen a l'informe. Per tancar aquest capítol, hi hem afegit un conjunt de dades relatives als moviments d'afers penals i civils de violència de gènere.

El darrer bloc recull i sistematitza tots els serveis i les mesures de les quals han fet ús les dones víctimes de violència de gènere durant 2008. En primer lloc, s'ofereixen dades relatives a ordres de protecció incoades per violència de gènere, mesures judicials de protecció i persones jutjades, així com una evolutiva general de dades judicials en els darrers tres anys. En segon lloc, hem elaborat un apartat detallat dels serveis d'atenció específica a víctimes de violència de gènere dins l'àmbit municipal, parant especial esment als serveis propis de l'Àrea d'Educació, Igualtat i Drets Cívics de l'Ajuntament de Palma.

2. Metodologia

Aquest informe combina informació quantitativa amb altra de qualitativa, procedent tant d'entitats d'abast estatal com local, de fonts directes i indirectes. Efectivament, existeix una vasta bibliografia que tracta el tema de la violència de gènere. Ja que la finalitat d'aquest informe és fer un mapa que ens ajudi a situar-nos en la realitat de la violència de gènere al municipi de Palma, a l'hora de realitzar-lo s'han prioritzat dos tipus d'informació: la referent al nostre territori i la que ajuda a situar aquestes dades dins un context. El següent esquema mostra quines han estat les principals fonts utilitzades:

- **Qüestionari sobre motius de retirada de denúncia.** Entre els mesos de gener i setembre de 2008, personal funcionari dels jutjats de violència sobre la dona i de l'Àrea d'Educació, Igualtat i Drets Cívics proposaren a 49 dones que acudiren als Jutjats respondre un qüestionari sobre els motius que els havien fet retirar la denúncia. L'explotació estadística de les seves respostes ha donat una informació molt valuosa sobre aquest aspecte extensible a altres territoris.
- **Documents jurídics.** S'ha procurat enquadrar certs aspectes referents a la violència de gènere dins d'un marc legislatiu. Cal fer especial esment a la Llei orgànica 1/2004, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, així com al web del Ministeri de Justícia (www.mjusticia.es), que dóna una informació molt útil sobre ordres de protecció i sobre com s'ha arribat jurídicament al concepte de "violència de gènere".
- **Entrevista amb personal dels jutjats de violència sobre la dona del partit judicial de Palma.** La informació de primera mà proporcionada per aquestes persones ha resultat d'especial valor per a l'informe, ja que ens ha ajudat tant a dirigir la informació judicial cap als aspectes més interessants com a entendre certs conceptes jurídics no explicats a les estadístiques judicials.
- **Consell General del Poder Judicial.** Bona part de les dades procedeixen d'aquesta font. Els principals aspectes tractats són les denúncies, els moviments d'afers penals i civils, les persones jutjades, els delictes i les mesures judicials i les ordres de protecció. Es comenten les dades referents a l'any 2008, tot i que, si es troba adient, es compara l'evolució respecte de 2007.
 - La font original proporciona dades a tres nivells: estatal, de comunitat autònoma i de partit judicial. El partit judicial de Palma pren el nom del nostre municipi, tot i que també s'hi inclouen les dades corresponents a persones residents a altres 16 municipis: Algaida, Andratx, Banyalbufar, Bunyola, Calvià, Deià, Esporles, Estellencs, Fornalutx, Lluçmajor, Marratxí, Puigpunyent, Santa Eugènia, Santa Maria del Camí, Sóller, Valldemossa.
- **Institut de la Dona.** D'aquí procedeixen les dades de dones mortes per violència de gènere i de maltractaments. Aquest Institut encarregà la III Macroenquesta sobre violència contra les dones a l'empresa Sigmados. Tot i ser un document fonamental per dibuixar el perfil de les dones maltractades, com que les seves dades fan referència a l'any 2006, no sempre permeten diferenciar violència de gènere de violència domèstica, i perquè proporciona poques dades a nivell autonòmic i cap a nivell municipal, només s'ha citat per fer una pinzellada del perfil de dona maltractada.
- **Policia Local.** Aquest cos municipal proporciona dades molt valuoses sobre denúncies de violència de gènere i violència domèstica presentades a la mateixa entitat, així com sobre el perfil de les dones denunciants, i una interessant avaluació sobre els compromisos contrets a la Carta de serveis d'assistència a les víctimes de violència domèstica i de gènere.

- **Dades d'atenció a víctimes de violència de gènere de les entitats** –municipals, autonòmiques o estatals- **que donen atenció específica** a aquestes dones al municipi de Palma. Són dades obtingudes principalment de les memòries de cadascun dels serveis que es comenten. Totes fan referència a 2008; a més, quan ha estat possible, s'han incorporat avanços de dades corresponents al primer semestre de 2009.
- **Altres font d'informació.** Quan s'ha trobat adient, s'ha incorporat informació procedent d'altres fonts per contextualitzar millor el fenomen i l'abast de la violència de gènere. És el cas de la informació sobre percepció social –procedent del CIS i de Gadeso– i sobre factors de risc de maltractament.

Primera part: La magnitud del problema

3. Per què *violència de gènere*?

3.1. La violència de gènere a la Llei de mesures de protecció integral contra la violència de gènere

El terme *violència de gènere*, entès com la violència exercida per un home cap a una dona dins l'àmbit de les relacions de parella té una presència relativament nova a la legislació espanyola. Tot i que es percebia des de fa molts d'anys que quan es parla de violència dins de l'àmbit domèstic majoritàriament són les dones les víctimes i els homes els agressors, no s'havia donat una passa més enllà per tipificar-la com un tipus específic de violència. Així, ni les institucions públiques, ni les entitats socials ni la ciutadania en general estaven preparades per donar una resposta clara i contundent davant d'aquesta realitat que, dit de passada, solia quedar relegada a l'àmbit privat i era tractada amb una certa ambigüitat.

Efectivament, l'any 2004, la Llei orgànica 1/2004, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere,¹ se centra en la violència exercida contra les dones per part de la seva parella o exparella, de la mateixa manera que es farà en aquest informe sempre que les dades ho permetin. L'article 1.1, referent a l'objecte de la Llei, especifica que:

“La present Llei té per objecte actuar contra la violència que, com a manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones, s'exerceix sobre aquestes per part de qui siguin o hagin estat els seus cònjuges o els qui estiguin o hagin estat lligats a elles per relacions similars d'afectivitat, tot i sense convivència.”

A l'article 1.3 es concreten els tipus de violència que s'hi preveuen:

“La violència de gènere a la qual es refereix la present Llei comprèn tot acte de violència física i psicològica, incloses les agressions a la llibertat sexual, les amenaces, les coaccions o la privació arbitrària de llibertat.”

Efectivament, i des del punt de vista legal, té un tractament diferenciat la violència de gènere així entesa a la d'altres tipus de violència exercida dins l'àmbit domèstic i/o contra les dones. Les agressions de dones cap a les seves parelles homes, o d'homes cap a dones que no estiguin ni hagin estat les seves parelles, no desapareixen de la legislació. Segueixen essent delictes i/o faltes en els mateixos termes que s'estableixen a les legislacions anteriors.

Perquè un tracte “privilegiat” cap a les dones? Perquè la nova Llei se centra en aquest tipus de violència específica? Perquè les dades són prou obvies. L'any 2004, el 90,2% de les víctimes de violència domèstica foren dones, com 69 de les 84 persones mortes a mans de la seva parella o exparella.

Aquesta realitat evidencia que es tracta d'un problema específic que pateixen les dones “pel mateix fet de ser-ho, per ser considerades, pels seus agressors, mancades dels drets mínims de llibertat, respecte i capacitat de decisió”, i per aquest motiu s'ha de tractar de forma diferenciada. Aquesta focalització en un aspecte concret de la violència de gènere no suposa una pèrdua d'empara legal dels homes que són víctimes de violència dins l'àmbit de parella, sinó un agreujament per a una sèrie de conductes que ja abans eren delictives, alhora que s'eleva a la categoria de delicte altres conductes que abans només eren motiu de falta.

¹ Disponible, entre d'altres llocs, al següent enllaç de l'Observatori Municipal de la Igualtat: www.observatoripalma.org/imgdb/archivo_doc7061.pdf.

Abans de l'esmentada LO 1/2004, la protecció a les víctimes del maltractament es preveia a l'article 153 sobre violència física a l'àmbit familiar del Codi penal de 1995.² No s'hi distingí en funció del sexe de les persones víctimes i agressores, exigia habitualitat i no tractava els casos en els quals s'hagués donat per acabada la relació d'afectivitat.

“Qui habitualment exerceixi violència física o psíquica sobre el seu cònjuge o persona a la qual es trobi lligat de forma estable per anàloga relació d'afectivitat o sobre els fills propis o del cònjuge o convivent, pupils, ascendents o incapaços que amb ell convisquin o es trobin subjectes a la potestat, tutela, curatela o guarda de fet d'un o un altre”.

Aquest article rep dues importants modificacions:

- per una part, la Llei orgànica 14/1999, de 9 de juny, inclou els casos en els quals la relació d'afectivitat hagi finalitzat
- per l'altra, la Llei orgànica 11/2003, de 29 de setembre, que deixa d'exigir l'habitualitat –tot i que la tipifica a un nou article–, amplia el cercle de possibles víctimes i estableix agreujants, entre d'altres modificacions. Segueix sense especificar, però, el sexe de les persones víctimes i agressores.

Altres institucions donen diferents matisos a la violència de gènere:

- A la *Guía de criterios de actuación judicial frente a la violencia de género* realitzada pel Consell General del Poder Judicial³ es reconeix aquest sentit ampli de violència de gènere a tota violència exercida cap a les dones només pel fet de ser-ho, tot i que acota la seva actuació a l'objecte de la Llei orgànica 1/2004, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.

“La violència de gènere, d'altra banda, és la violència o les diferents violències inferides per homes contra dones només pel fet de ser dones i constitueix manifestació de relacions de poder històricament desiguals. [...] La més rellevant, quantitativament, té lloc a l'àmbit de convivència o relació familiar, molt especialment a l'àmbit de la parella o exparella. Aquesta té en comú amb la violència domèstica, exclusivament, l'àmbit o el lloc en el qual es desenvolupen les seves manifestacions més nombroses. [...] El subjecte actiu sempre serà home i el passiu dona. [...]”

La violència de gènere regulada per la Llei integral **es redueix a la que es produeix a l'àmbit de la relació de parella o exparella i, si s'escau, sobre els fills i filles menors**. No regula ni tan sols una altra violència de gènere intrafamiliar, contra ascendents i descendents femenins per part d'altres familiars masculins. Tampoc la que es produeix a altres àmbits, com a la vida social (agressions i abusos sexuals, ablació de genitals, tràfic de dones, prostitució de dones...) o a l'àmbit laboral.

- Les dades del Consell General del Poder Judicial, les denúncies interposades a la Policia Local de Palma, així com les de persones ateses pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctimes de Violència de Gènere responen a la definició de violència de gènere acotada a l'esfera de la parella o l'exparella.⁴

² Codi penal. Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre de 1995. Disponible al web http://www.boe.es/aeboe/consultas/bases_datos/doc.php?coleccion=iberlex&id=1995/25444.

³ Consell General del Poder Judicial (2008). *Guía de criterios de actuación judicial frente a la violencia de género*. Madrid: autor.

⁴ En el cas de la Policia Local, també proporciona dades sobre violència domèstica: de forma desagregada quan es tracta de denúncies, i de forma conjunta quan avalua el seguiment de la Carta de serveis.

- Això no obstant, les estadístiques proporcionades pel CGPJ utilitzen indistintament els termes *violència contra la dona* i *violència sobre la dona*.

Atès que els casos en els quals la violència ha estat exercida per un home cap a una dona dins l'àmbit de la parella o exparella són considerats específicament com a violència de gènere, s'entenen per **violència domèstica** els casos següents:

- l'exercida dins l'àmbit de la parella o l'exparella, sempre que hagi estat exercida per una dona cap a un home o una dona o per un home cap a un home.
- l'exercida per un home o dona sobre els descendents, ascendents, germans, menors o incapaços que hi convisquin, o relacions similars.⁵

Tant si es tracta de violència de gènere com de violència domèstica, al Codi penal l'habitualitat d'aquesta suposa un agreujant.

Amb anterioritat, la Direcció General de Treball, Relacions Socials i Afers Socials, de la Comissió Europea, defineix violència domèstica/violència a la família de la següent manera⁶:

- Violència domèstica/violència a la família: tota forma de violència física, sexual o psicològica que posa en perill la seguretat o el benestar d'un membre de la família; recurs a la força o al xantatge emocional; amenaces de recurs a la força física, incloent-hi la violència sexual, a la família o a la llar. En aquest concepte s'inclouen el maltractament infantil, l'incest, el maltractament de dones i els abusos sexuals o d'altre tipus contra qualsevol persona que convisqui sota el mateix sostre.

3.2. Violència domèstica i altres tipus de violència exercida cap a les dones

Encara que no sigui la finalitat d'aquest informe, es donen unes pinzellades d'altres tipus de violència exercida sobre dones:

- La Declaració sobre l'eliminació de la **violència contra la dona** de les Nacions Unides⁷ defineix aquesta violència com "tot acte de violència basat en la pertinença al sexe femení que tingui o pugui tenir com a resultat un dany o sofriment físic, sexual o psicològic per a les dones, incloent-hi les amenaces de tals actes, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant si es produeix a la vida pública com a la privada."
- La Comissió Europea especifica que la violència sexista o sexual seria l'exercida mitjançant el recurs o les amenaces de recórrer a la força física o al xantatge emocional. Inclouria la violació, el maltractament de dones, l'assetjament sexual, l'incest i la pederàstia.

⁵ De l'article 173.2 del Codi penal, segons la redacció atorgada per l'LO 11/2003, de 29 de setembre, es desprèn quines persones són potencials víctimes de la violència domèstica: "els descendents, ascendents o germans per naturalesa, adopció o afinitat, propis o del cònjuge o convivent, o sobre els menors o incapaços que amb ell convisquin o que es trobin subjectes a la potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet del cònjuge o convivent, o sobre persona emparada en qualsevol altra relació per la qual es trobi integrada en el nucli de la seva convivència familiar, així com sobre les persones que per la seva especial vulnerabilitat es trobin sotmeses a custòdia o guarda a centres públics o privats."

⁶ Definicions extretes de la Comissió Europea. Direcció General de Treball, Relacions Laborals i Afers Socials (1998). *100 paraules para la igualtat. Glossari de termes relatius a la igualtat entre homes i dones*. Disponible a http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/docs/glossary/glossary_es.pdf.

⁷ Declaració sobre l'eliminació de la violència contra la dona. Resolució de l'Assemblea General 48/104, de 20 de desembre de 1993. Disponible a www.acnur.org/biblioteca/pdf/1286.pdf.

4. Quantificació de la violència registrada

Abans d'entrar a desenvolupar aquest capítol, cal fer una puntualització força evident: no existeixen fonts directes que quantifiquin amb exactitud la xifra de dones que pateixen violència. Sovint les dades disponibles només informen dels aspectes que han sortit a la llum. En el cas de la quantificació de la violència de gènere es compta amb unes eines limitades, sovint circumscrites a la violència que s'ha fet pública mitjançant denúncies i que ha quedat registrada per l'estadística judicial, sovint difícil d'entendre per a no juristes.

Amb la intenció de proporcionar una informació resumida i acotada, en la mesura del que sigui possible, al nostre territori, proposam tres maneres d'aproximar-nos al fenomen:

- quantificació de dones que pateixen violència de gènere, a partir d'extrapolacions de la III Macroenquesta sobre violència contra la dona.⁸
- violència de gènere registrada pel Consell General del Poder Judicial (CGPJ).
- dones mortes a mans de la seva parella o exparella.

4.1. Dones que pateixen violència de gènere

Tot i no poder-se conèixer amb exactitud la xifra de dones víctimes de violència de gènere, s'hi poden fer aproximacions a partir de la III Macroenquesta sobre violència contra la dona.

- La III Macroenquesta sobre violència contra la dona proporciona dades de violència domèstica al conjunt de l'Estat espanyol i per CA. Segons aquesta, a les Illes Balears hi ha un 4,2% de dones que es consideren víctimes de violència domèstica. En un 57,3% d'aquests casos el presumpte agressor és la parella o l'exparella, de manera que resultaria un 2,4% de dones majors d'edat víctimes de violència de gènere.
 - Aplicant aquest percentatge a la població corresponent del municipi, resultaria que prop d'unes 3.900 dones serien víctimes de violència de gènere a Palma.
- La mateixa font proporciona una altra dada sobre dones que respondrien a una definició tècnica de maltractament, s'autoconsiderin o no maltractades. Les dones en aquesta situació suposarien el 10,8% de les de 18 anys i més.
 - Destriant novament les que són maltractades per la seva parella o exparella (74,6%), resultaria un 8,1% de dones de les Illes Balears de 18 anys i més víctimes de violència de gènere a les Illes Balears. Aplicant aquest percentatge a Palma, la xifra resultant és d'aproximadament 13.100 dones.

En comparació amb l'Estat espanyol, la III Macroenquesta situa les Illes Balears com la primera CA en percentatge de dones de 18 anys i més autotriades com a maltractades, la cinquena si es pren com a referència una definició tècnica.

⁸ Sigmados (2006). *III Macroencuesta sobre la violencia contra las mujeres*. Madrid: Instituto de la Mujer. Secretaría General de Políticas de Igualdad. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. Disponible a http://www.migualdad.es/mujer/mujeres/estud_inves/violencia%20final.pdf.

4.2. Violència de gènere registrada

En aquest apartat s'intenta fer una aproximació a la magnitud del problema de la violència de gènere, mitjançant els delictes ingressats per violència de gènere al Consell General del Poder Judicial i els actes de violència.

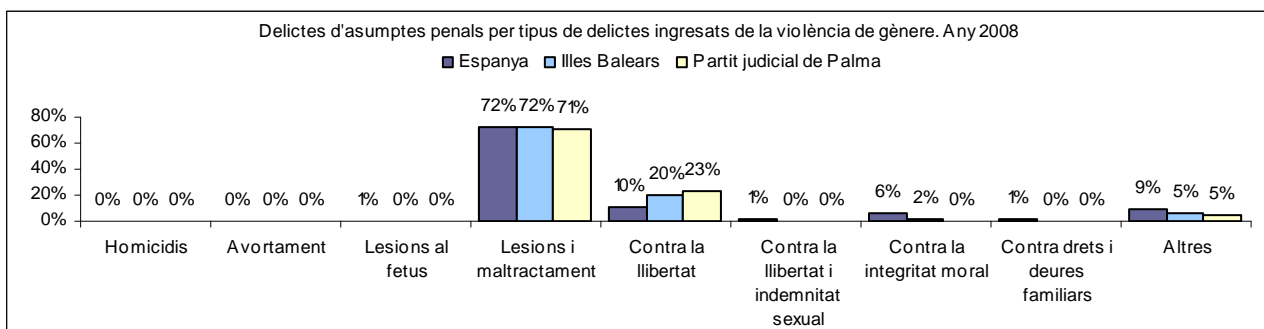
4.2.1. Delictes ingressats

Durant l'any 2008 es registraren a Palma un total de 3.153 delictes ingressats per violència de gènere. Ponderant aquesta xifra segons el pes poblacional de Palma en relació amb tot el seu partit judicial, correspondrien al nostre municipi uns 2.207 delictes.

- La major part d'aquests (71%) corresponen a lesions i maltractaments, tot i que els delictes ingressats contra la llibertat també hi tenen un pes important (23%).
- 3 dels 126 delictes ingressats per homicidi a l'Estat espanyol tingueren lloc al nostre partit judicial. Aquestes xifres superen la de dones mortes a mans de les seves parelles o exparelles homes, ja que els delictes ingressats per homicidi també inclouen les temptatives, encara que no donin com a resultat la mort.
- L'evolució respecte de l'any anterior mostra un manteniment de la xifra total al partit judicial de Palma, tot i que varia segons el tipus de delictes: s'incrementen els dos majoritaris (lesions i maltractament, i delictes contra la llibertat, en un 4% i un 23%, respectivament) alhora que disminueixen els categoritzats com a "delictes contra la integritat moral" i "altres".

Delictes ingressats per violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Total de delictes ingressats per violència de gènere	140.446	4.473	3.153
Homicidis	126	3	3
Avortament	3	0	0
Lesions al fetus	826	0	0
Lesions i maltractaments	100.908	3.214	2.246
Contra la llibertat	14.215	899	734
Contra la llibertat i indemnitat sexual	1.283	21	15
Contra la integritat moral	8.411	74	0
Contra drets i deures familiars	2.038	18	0
Altres	12.636	244	155

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Evolució dels delictes ingressats de violència de gènere al partit judicial de Palma per tipus. Anys 2006-2008				
	2006	2007	2008	% var 08/07
Total	2.370	3.158	3.153	0%
Homicidis	4	2	3	50%
Avortament	0	0	0	-
Lesions al fetus	0	0	0	-
Lesions i maltractaments	1.217	2.167	2.246	4%
Contra la llibertat	827	595	734	23%
Contra la llibertat i indemnitat sexual	24	8	15	88%
Contra la integritat moral	1	81	0	-100%
Contra drets i deures familiars	6	3	0	-100%
Altres	291	302	155	-49%

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

4.2.2. Actes de violència

Durant 2008 es registraren al nostre partit judicial 2.661 actes de violència. El CGPJ diferencia cinc grans tipologies englobades en tres articles: article 148, article 153 i article 173.

- L'estadística judicial registra una molt àmplia majoria d'actes referits a maltractaments físics, concretament el 84%.
 - Una majoria (2.115) s'emmarca en els actes no delictius als quals fa referència l'article 153 del Codi penal.

"El que per qualsevol mitjà o procediment causi a un altre menyscapte psíquic o una lesió no definida com a delicte en aquest Codi, o copegi o maltracti d'obra un altre sense causar-li lesió, quan l'ofesa sigui o hagi estat esposa o dona que estigui o hagi estat lligada a ell per una relació d'afectivitat anàloga fins i tot sense convivència, o persona especialment vulnerable que convisqui amb l'autor [...]."
 - L'article 173.1 es refereix a aquells actes que infligeixin "a una altra persona un tracte degradant, menyscabant greument la seva integritat moral". Pel que fa als maltractaments físics prevists per aquest article, se'n donaren 130.
- Quant als maltractaments psíquics, suposen una minoria (12%), tot i que al conjunt de l'Estat espanyol el seu pes sobre el total d'actes de violència és major (24%, quasi una quarta part).
 - Destaquen els prevists per l'article 153 (menyscapes psíquics no definits com a delictes), amb un total de 265.
 - En segon lloc es troben els delictes que tracta l'article 173, que són els tractes degradants que menyscabin greument la integritat moral.
- Per altra banda, els actes de violència de gènere als quals fa referència l'article 148 són els que causen lesions que menyscaben la "integritat corporal o la salut física o mental", i que tenen el rang de delicte. L'estadística judicial no diferencia els maltractaments físics dels psíquics. El 2008, se'n registraren 100 al partit judicial de Palma.

Actes de violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Maltractaments segons l'art. 153.º Físics	63.249	2.723	2.115
Maltractaments segons l'art. 153. Psíquics	17.335	360	265
Maltractaments segons l'art. 173. Físics	10.990	268	130
Maltractaments segons l'art. 173. Psíquics	6.819	112	51
Maltractaments segons l'art. 148	3.970	103	100

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

4.3. Dones mortes per violència de gènere

Lluny d'acabar amb la violència de gènere, el 2008 destaca per ser l'any que ha registrat un major nombre de dones mortes per violència de gènere a mans de la seva parella o exparella en els darrers anys: 76 casos a l'Estat espanyol. 14 d'aquests, gairebé un de cada cinc, comptaven amb mesures de protecció. Una d'aquestes dones morí a les Illes Balears, dins la jurisdicció del partit judicial de Palma.

En el moment de tancar aquest informe (novembre de 2009), han mort a l'Estat espanyol 49 dones en les mateixes circumstàncies. Una d'aquestes, resident al municipi de Santanyi, es va convertir al mes de setembre en la primera víctima balear de 2009.

Dones mortes per violència de gènere per la seva parella o exparella per CA							
	2002	2003	2004	2006	2007	2008	2009*
Total	54	71	72	68	71	76	49
Andalusia	10	13	19	20	8	9	11
Aragó	3	2	2	1	2	1	0
Astúries	0	2	0	3	2	1	0
Illes Balears	4	4	2	3	1	1	1
Canàries	7	6	2	4	6	5	5
Cantàbria	0	1	2	0	2	0	0
Castella-la Manxa	0	2	4	4	5	3	1
Castella i Lleó	4	4	2	3	3	6	1
Catalunya	7	12	11	10	10	10	10
C. Valenciana	9	7	9	8	10	10	8
Extremadura	1	1	2	1	0	0	1
Galícia	3	5	2	0	6	7	3
Madrid	4	5	5	5	10	11	4
Múrcia	0	3	4	3	2	4	1
Navarra	1	1	1	0	1	3	0
País Basc	1	0	4	3	2	3	2
La Rioja	0	2	1	0	0	2	0
Ceuta	0	1	0	0	0	0	1
Melilla	0	0	0	0	1	0	0

Font: Institut de la Dona

* Dades a 1 de novembre de 2009

Dones mortes per violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Total	79	1	1
Dones mortes per violència de gènere amb protecció	14	0	0
Dones mortes per violència de gènere sense protecció	65	1	1

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

⁹ Els articles fan referència al Codi civil.

Segona part: Les persones protagonistes

5. La persona que pateix violència de gènere

Així com s'ha fet a l'apartat de quantificació de la violència de gènere, cal distingir aquí dos perfils: el de la dona que pateix violència de gènere i el de la dona que denuncia aquesta situació. Els dos apartats següents parlen de cadascun d'aquests.

5.1. Perfil de la persona que pateix violència de gènere

Segons la III Macroenquesta sobre la violència contra les dones,¹⁰ es determina que el maltractament es dona a tots els grups d'edat, que hi ha major incidència entre el col·lectiu estranger, que existeix una certa relació amb el nivell d'ingressos, el nivell d'estudis i la situació laboral, però que no resulten determinants, i que les víctimes no pateixen el maltractament de forma esporàdica.

- Les dones estrangeres que declaren haver estat víctimes de maltractament són un 7,0%, davant el 3,6% del conjunt de dones.
- A pesar d'estar estès entre tots els grups d'edat, la franja dels 40 als 65 anys és la que registra major taxa de maltractament.
- Les dones amb una major taxa són les que tenen uns ingressos mensuals entre 450-900 €, amb un màxim d'estudis de batxiller elemental o equivalent i aturades, eventuais de l'empresa privada o autònomes, encara que persisteix amb dones que gaudeixen d'una millor situació socioeconòmica.
- Dues tercers parts de les dones maltractades pateixen aquesta situació des de fa més de cinc anys.

És important parlar de la conscienciació que pateixen les víctimes de patir situacions de violència. Els resultats de la III Macroenquesta ajuden a fer aquesta distinció:

- D'una part, les dones que s'autoclassifiquen com a maltractades, concretament "les que afirmen haver sofert alguna situació durant el darrer any per la qual s'hagin considerat maltractades per algun familiar". A partir de les dades obtingudes, es calcula que el percentatge de dones de les Illes Balears que serien víctimes de violència de gènere seria el 2,4% de les majors d'edat.¹¹
- D'altra, es parla de violència tècnica, que correspondria a les persones que s'autoconsideren o no víctimes de violència; afirmen que, a l'actualitat, pateixen algun tipus de violència psicològica, econòmica, estructural, sexual, física o espiritual per part de familiars. Es calcula que el percentatge de dones a les Illes Balears en aquesta situació representa el 8,1% de les majors d'edat.

La diferència entre ambdues definicions¹² correspon principalment a dones que, tot i entrar dins una definició tècnica de maltractament, no s'autoconsideren maltractades. En termes relatius, parlariem que 7 de cada 10 dones que entren dins aquesta consideració tècnica no s'autoconsiderarien víctimes de violència de gènere. A partir dels 40 anys s'incrementa aquesta baixa conscienciació de maltractament.

¹⁰ Cal tenir en compte que la Macroenquesta recull dades de violència domèstica, de les quals un 57,3% ha estat causada per la seva parella o exparella, coincidint doncs amb la definició de violència de gènere.

¹¹ Aquest percentatge s'ha obtingut aplicant al 4,2% de dones que s'autoclassifiquen com a maltractades a les Illes Balears el percentatge que correspondria a les que pateixen violència per part de la seva parella o exparella, el 57,3%. Per a més informació, vegeu l'informe sobre violència de gènere realitzat per l'Observatori Municipal de la Igualtat: http://www.observatoripalma.org/imgdb/archivo_doc8058.pdf

¹² Dimensionada com el 5,7% de les dones de les Illes Balears majors d'edat.

Atès que ja d'entrada no coincideixen les dades de dones efectivament maltractades amb les que s'autoperceben com a tals, el perfil de les víctimes que han denunciat correspon més aviat al segon grup.

5.2. Perfil de les dones que interposen una denúncia per violència de gènere

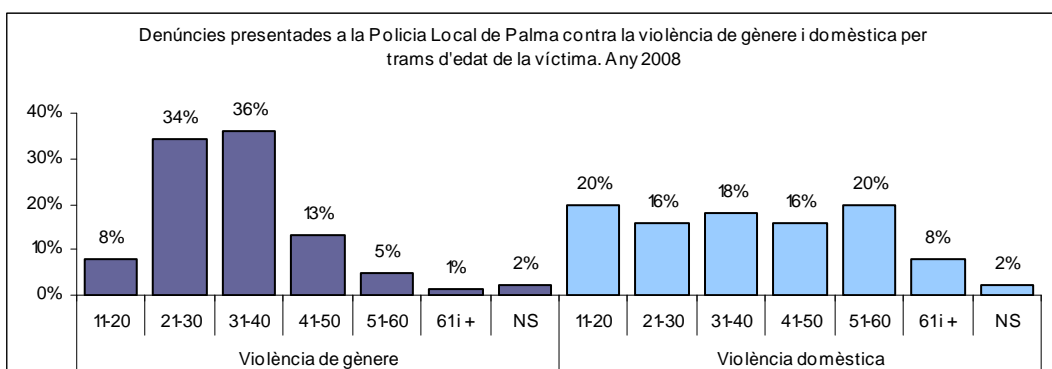
Només disposam de dades procedents de la Policia Local per estudiar el perfil de la dona que denuncia la seva parella o exparella per violència de gènere. I, efectivament, es tracta d'un perfil diferent del de la dona que en pateix definit per la III Macroenquesta. A partir de les dades de denúncies per violència de gènere recollides per la Policia Local de Palma s'aprecia que les denúncies es concentren entre els 21 i els 40 anys (70%), quan ja havíem vist que, segons la III Macroenquesta, la franja dels 40 als 65 anys era la que concentrava una major taxa de maltractaments.

De les 287 denúncies presentades durant 2008, el 55% conviu amb l'agressor i el 65% engloba dones que actualment mantenen una relació de parella amb l'agressor. Així, un 35% correspon a les dones que ja han donat per concloua la dita relació. A pesar d'aquestes diferències, la III Macroenquesta mostra una major conscienciació entre les dones separades o divorciades.¹³

Al capítol de serveis d'atenció es pot consultar el perfil de dones usuàries de diferents serveis i entitats que donen atenció a la dona maltractada.

Denúncies presentades a la Policia Local de Palma contra la violència de gènere i domèstica per sexe i trams d'edat de la víctima. Any 2008					
	Violència de gènere		Violència domèstica		
	Total	Dones	Total	Homes	Dones
Total	287	287	50	29	21
D'11 a 20 anys	23	23	10	2	8
De 21 a 30 anys	98	98	8	5	3
De 31 a 40 anys	104	104	9	5	4
De 41 a 50 anys	38	38	8	7	1
De 51 a 60 anys	14	14	10	6	4
De 61 i més anys	4	4	4	3	1
Desconeguda	6	6	1	1	0

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

¹³ Un 16,6% de les dones separades o divorciades s'autoconsideren maltractades, quan la resta de col·lectius (fadrines, casades o en parella i vídues) no sobrepassa el 3,3%. A més, i al contrari del que succeeix amb altres variables, el percentatge de dones que podrien considerar-se maltractades és més baix (1,7 punts per davall).

Denúncies presentades a la Policia Local de Palma contra la violència de gènere per relació entre la víctima i l'agressor. Any 2008		
Víctima	Total	Agressor
Total	287	Total
Esposa	55	Marit
Exesposa	20	Exmarit
Parella	131	Parella
Exparella	81	Exparella

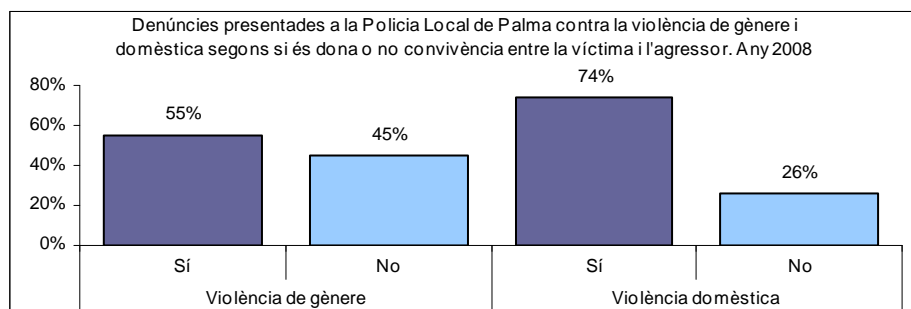
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

Denúncies presentades a la Policia Local de Palma contra la violència domèstica per relació de la víctima i l'agressor. Any 2008		
Víctima	Total	Agressor
Total	50	Total
Esposa	1	Esposa
Exesposa	1	Exmarit
Exmarit	4	Exesposa
Marit	2	Esposa
Parella	7	Parella
Exparella	7	Exparella
Mare	6	Fill
Pare	6	Fill
Filla	3	Mare
	5	Pare
Germà	2	Germà
Germana	3	Germà
Neboda	1	Tio
Nebot	1	Tio
Sogra	1	Nora

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

Denúncies presentades a la Policia Local de Palma contra la violència de gènere i domèstica per sexe de la víctima segons si es dona o no convivència . Any 2008					
	Violència de gènere		Violència domèstica		
	Total	Dones	Total	Homes	Dones
Total	287	287	50	29	21
Sí	157	157	37	19	18
No	130	130	13	10	3

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

6. La presumpta persona agressora

6.1. Factors de risc

La violència contra la dona s'ha convertit en els darrers anys en un problema social de gran importància; alhora, és un fenomen que succeeix a tots els països, les classes socials i els àmbits de la societat. És per això que és prioritari conèixer els "factors que hi interactuen i que causen, reforcen i mantenen el comportament violent".¹⁴ A més, s'han determinat els diversos factors de risc de la violència de parella:

FACTORS DE RISC	
Factors culturals	<p>Cultura patriarcal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Les dones han estat subordinades als homes per ser considerades diferents i inferiors a aquests. ▪ Els homes han tingut el poder i l'autoritat a la família i a la societat. <p>Els rígids estereotips de masculinitat i feminitat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Els homes han estat socialitzats en la competitivitat i en el recurs a la força per resoldre els conflictes. ▪ Les dones han estat educades des de petites en la cura dels altres i en la creença que han de ser dòcils, pacients, submises...
Factors socials	<p>En el cas de les dones víctimes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dependència econòmica de l'agressor. • Manca de suport familiar i social. • Poc suport institucional. • La formació especialitzada de policies i jutges és clau en l'abordatge del problema. • Insuficients recursos i xarxes de suport social. • Victimització secundària: la que pateix la dona per part de les institucions. <p>En el cas dels homes agressors:</p> <ul style="list-style-type: none"> • La manca de recursos econòmics i l'atur pot generar estrès. • El baix nivell educatiu. • L'estructura i el funcionament d'algunes institucions (educatives, laborals, religioses, judicials, mitjans de comunicació...) en reproduir un model de relació de poder vertical, autoritari i sexista. • L'agressor pot sentir-se legitimat en les seves accions si, des de les mateixes institucions, es minimitza o justifica el seu comportament.
Factors familiars	<ul style="list-style-type: none"> • El grau de verticalitat i rigidesa de l'estructura familiar. • El caràcter privat del medi familiar. • La forta adhesió als estereotips de gènere. • El repartiment de les responsabilitats familiars. • El baix nivell d'autonomia dels membres. • Els comportaments i les actituds dels altres membres de la família. • Les expectatives sobre el que s'espera d'una parella.
Factors individuals	<ul style="list-style-type: none"> • Assumpció d'un model de masculinitat rígid i estereotipat. • La visió excessivament romàntica de les relacions amoroses. • Presència de psicopatologies: alteracions psicològiques (baixa autoestima, manca de seguretat, dependència emocional i forta por a l'abandonament, gelosia patològica...). • Abús de substàncies tòxiques. • Haver estat víctima de maltractament infantil. • Observar violència real o fictícia durant la infantesa.

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Centre Reina Sofia

¹⁴ Centre Reina Sofia per a l'Estudi de la Violència (2003). Informe internacional. Violència contra la dona a les relacions de parella (estadístiques i legislació). Informe elaborat per Sanmartín, J. i altres. València. Sèrie Documents, vol. 5.

6.2. Perfil de la persona maltractadora denunciada a les dependències de la Policia Local

Així com el perfil de les dones maltractades només és aproximat quan s'estudien les dades a partir de les denúncies, tampoc es pot fer una radiografia acurada de les persones maltractadores a partir de les denúncies interposades a la Policia Local. Això no obstant, és l'única font de què es disposa a nivell local; d'aquí la seva importància.

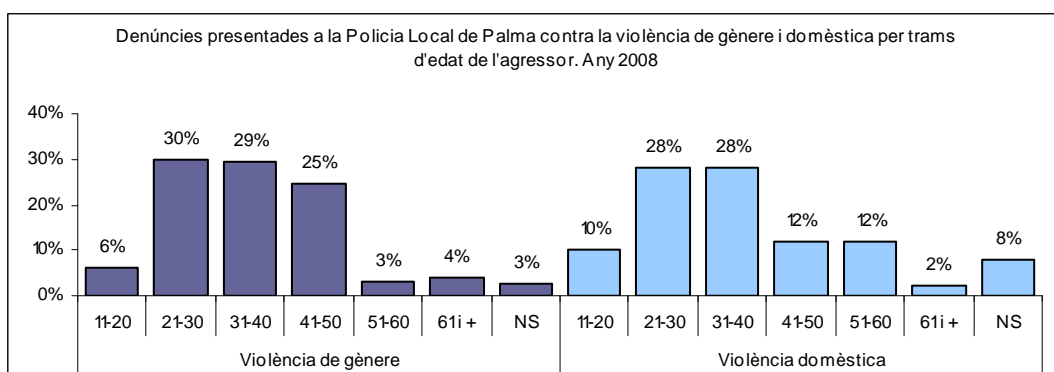
Atès que, per definició, la violència de gènere està exercida per homes, el perfil de la persona que maltracta la seva parella dins el que s'entén violència de gènere és indefectiblement home.

La seva edat és lleugerament més elevada que la de les dones.

54 de cada 100 homes denunciats per VG a la Policia Local han nascut a Espanya i, 46, a l'estranger. La procedència majoritària és Amèrica Llatina, continent on ha nascut el 27% dels presumptes agressors. Amb 15-18 denúncies destaquen les nacionalitats boliviana, colombiana i equatoriana. Una de cada 10 denúncies apunta a un presumpte agressor nascut a la Unió Europea, principalment de Romania, Portugal i Alemanya. El 7% dels homes denunciats han nascut a Àfrica, la meitat d'aquests al Marroc. Només es registraren dos homes denunciats nascuts a l'Europa no comunitària i un al continent asiàtic.

Denúncies presentades a la Policia Local de Palma contra la violència de gènere i domèstica per sexe i trams d'edat de l'agressor. Any 2008					
	Violència de gènere		Violència domèstica		
	Total	Homes	Total	Homes	Dones
Total	287	287	50	26	24
D'11 a 20 anys	18	18	5	4	1
De 21 a 30 anys	86	86	14	7	7
De 31 a 40 anys	84	84	14	7	7
De 41 a 50 anys	71	71	6	1	5
De 51 a 60 anys	9	9	6	4	2
De 61 i més anys	11	11	1	1	0
Desconeguda	8	8	4	2	2

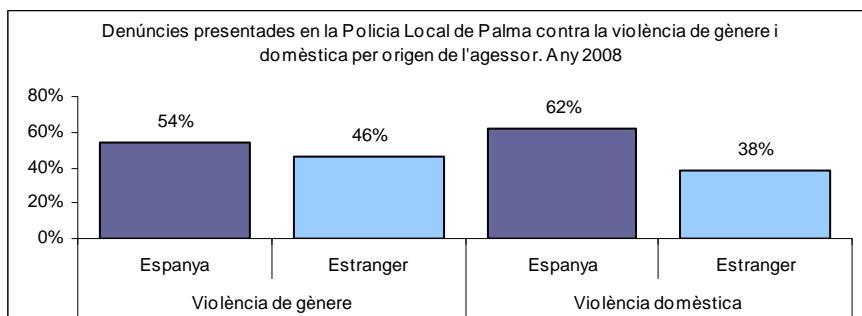
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

Denúncies presentades a la Policia Local de Palma contra la violència de gènere i domèstica per sexe i lloc de naixement de l'agressor . Any 2008					
	Violència de gènere		Violència domèstica		
	Total	Homes	Total	Homes	Dones
Total	287	287	50	26	24
Espanya	156	156	31	18	13
Estranger	131	131	19	8	11
Unió Europea	29	29	4	2	2
Romania	9	9	0	0	0
Portugal	6	6	2	2	0
Alemanya	5	5	0	0	0
Polònia	3	3	0	0	0
Regne Unit	3	3	1	0	1
Itàlia	2	2	0	0	0
Bulgària	1	1	1	0	1
Resta d'Europa	2	2	3	1	2
Moldàvia	1	1	1	0	1
Ucraïna	1	1	2	1	1
Amèrica Llatina	76	76	9	4	5
Bolívia	18	18	0	0	0
Colòmbia	17	17	4	2	2
Equador	15	15	0	0	0
Argentina	8	8	0	0	0
Rep. Dominicana	4	4	1	1	0
Uruguai	3	3	2	1	1
Veneçuela	3	3	0	0	0
Xile	2	2	1	0	1
Cuba	2	2	0	0	0
Paraguai	2	2	0	0	0
Brasil	1	1	1	0	1
Perú	1	1	0	0	0
Àfrica	19	19	2	1	1
Marroc	10	10	2	1	1
Nigèria	6	6	0	0	0
Ghana	1	1	0	0	0
Libèria	1	1	0	0	0
Mali	1	1	0	0	0
Àsia	1	1	0	0	0
Índia	1	1	0	0	0
Altres	4	4	1	0	1

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

7. La societat

El grau de conscienciació de la societat espanyola pel fenomen de la violència de gènere és mínim, tal com es mostra al darrer baròmetre del CIS del mes d'octubre de 2009, on només un 1,3% de les persones entrevistades assenyalen la violència contra la dona com un dels tres principals problemes a Espanya. Aquest problema se situa com el 21è en rellevància, a gran distància dels cinc primers: atur, problemes de caire econòmic, la immigració, la classe política, els partits polítics i el terrorisme.

Quan se sol·licita que s'identifiqui un sol problema, tampoc no és gaire esmentat, amb un percentatge del 0,1%. Les dones es mostren més preocupades i sensibilitzades per la violència, ja que és més assenyalat en ambdues preguntes.

D'altra banda, la violència contra la dona és un problema que afecta personalment el 0,3% de la població enquestada pel CIS (el 0,2% dels homes i l'1,2% de les dones).

L'opinió pública sobre la violència de gènere també és recollida al darrer informe del Ministeri d'Igualtat, que mostra les conclusions de la primera enquesta en línia realitzada per la Delegació del Govern per a la Violència de Gènere¹⁵ sobre una mostra de 1.000 persones pel que fa a la percepció de la població de la violència de gènere i dels resultats, i que destaca:

- Un 25,2% de la població enquestada creu que la violència de gènere a Espanya està "molt estesa", i un 62% creu que està "bastant estesa".
- Sobre el coneixement de la violència de gènere, les persones enquestades afirmen que procedeix principalment de la televisió (70,8%), i que el tractament donat a aquest problema pels mitjans de comunicació és poc objectiu i sensacionalista (56,8%), seguit d'un 27,5% que el considera correcte.
- Un 65,0% de les persones enquestades mitjançant Internet consideren que la violència preocupa més les dones (73,3% de dones davant el 56,7% d'homes).
- El 91,6% del total considera que la violència de gènere és totalment inacceptable; un 7,1% creu que és alguna cosa inevitable que ha existit sempre, i un 1,3% la considera acceptable en algunes circumstàncies.
- El 55,5% de les persones enquestades creu que el millor mecanisme per eradicar la violència és l'educació; un 21,7% assenyalen l'enduriment de les condemnes, seguit d'una major conscienciació social (10,5%). L'ajuda psicològica a maltractadors se situa en darrer lloc (3,1%).
- Pel que fa als mecanismes i als dispositius: el 87,4% de les persones enquestades coneix l'existència del telèfon a les víctimes de violència de gènere (016); la percepció sobre la utilitat de les polseres electròniques és positiva (90,8%), i un 67,4% de la població creu que aquest tipus de dispositius contribueixen a la disminució de les agressions.
- Referent a les raons per les quals cada cop hi ha més denúncies, el 69,6% creu que no hi ha més casos, sinó que es denuncia més.

¹⁵ Ministerio de Igualdad (2009). *Presentación del informe balance de violencia de género del primer semestre del 2009*. Madrid.

- El 60,8% opina que moltes víctimes de violència de gènere no denuncien perquè tenen por, un 20,3% assenyalava la vergonya. Unes dades a destacar en aquesta pregunta són que el 5,0% de la població enquestada creu que l'agressió es veu justificada, i un 3,8% considera que no es veu l'agressió com a greu.
- Entre les raons per les quals les dones maltractades perdonen el seu agressor, la més assenyalada és la dependència emocional (35,1%). Altres motius assenyalats, amb percentatges superiors al 10% són: por a represàlies (18,0%), pensen que poden canviar (17,1%), dependència econòmica (12,0%) i pels seus fills (10,3%).
- Quant a qui s'acudeix en primer lloc en cas de patir violència de gènere, la família se situa com a referent clau (45,3%) i, en segon lloc, la Policia o el Jutjat (33,3%). Aquest rànquing canvia en cas que la víctima sigui una persona propera: el 59% acudeix a la Policia o al Jutjat, i el 18,6% a familiars de la víctima. En el cas de presenciar alguna situació d'aquest tipus de violència, el 64,8% cridaria la Policia. Una dada a destacar pel seu significat social és que un 21,8% de la població enquestada faria front a l'agressor.
- Un 63,5% manifesta que està poc o gens d'acord amb l'afirmació que "si una dona és maltractada sovint, la culpa és seva per haver seguit vivint amb l'agressor". La diferència entre els sexes és significativa (71,7% d'homes, davant el 55,4% de dones). Una dada que crida l'atenció és que un 36,5% de la població que ha respost l'enquesta culpa la dona per seguir convivint amb l'agressor.
- D'altra banda, la població determina com a factors de risc que causen i/o mantenen la violència de gènere, factors individuals: la droga-alcohol (62,8%), problemes psicològics (66,8%). El percentatge de resposta fa referència a les categories de bastant/molt.
- La població estableix una relació causal al comportament social de la violència de gènere a la biologia, ja que el 77,0% manifesta estar bastant/molt d'acord amb l'afirmació "els homes que agredeixen les seves parelles són violents per naturalesa".
- El baix nivell educatiu pot afavorir el risc que es produeixi violència contra la dona; així ho considera el 43,2% de les persones enquestades. Aquest percentatge es diferencia si atenem els resultats per separat de dones (35,4%) i homes (51,1%). Els resultats fan referència a les categories de molt i bastant al grau d'acord.
- La majoria de la població enquestada (93,4%) considera que no està justificat que un home agredeixi la seva dona o parella quan ella decideix deixar-lo, però un 3,9% creu que està bastant o molt justificat.
- I finalment, un 9,7% de les persones enquestades considera que l'home que sembla agressiu és més atractiu; les diferències per sexes són significatives: el 4,6% de les dones davant el 14,9% dels homes.

En referència a l'opinió pública de la població de Palma, es mostra una preocupació notable, tal com recull l'estudi "Seguretat i victimització a les Illes Balears", realitzat per la Fundació Gadeso¹⁶ l'abril de 2009, ja que respecte del nivell d'importància –i per tant de preocupació– o incidència al municipi atorgat a la violència domèstica i de gènere és de 7,0 (en una escala de l'1 al 10), i el nivell de satisfacció/insatisfacció per la seguretat pública i privada adequada és negatiu (3 sobre 10). Com es pot observar a la taula adjunta, a Palma el fenomen de la violència domèstica i de gènere se situa a la posició 15 en importància, només per damunt del problema de les màfies. Per davant, se situa la forta presència de la immigració i de persones sense feina.

Es constata que hi ha diferències entre les diferents illes i les zones de Mallorca, i és a Palma on se li dona una importància major, però on el nivell de satisfacció és menor.

¹⁶ Fundació Gadeso (2009). *Seguretat i victimització a les Illes Balears 2009*. Palma, Gadeso.

Indicadors de percepció de situacions que poden generar inseguretat a Palma. Any 2009						
	Mallorca		Palma		Part Forana	
	Importància*	Satisfacció*	Importància	Satisfacció	Importància	Satisfacció
Total	7,2	3,8	7,7	3,4	6,7	4,2
Força presència de la immigració	8,1	3,0	8,2	3,0	8,0	3,0
Persones sense feina	7,9	3,2	8,2	2,8	7,6	3,6
Petita delinqüència (estirades, clavelleres)	7,6	3,6	8,0	3,4	7,2	3,8
Bandes juvenils	7,5	3,5	7,8	3,3	7,2	3,7
Inseguretat per transitar o passejar per diferents zones o carrers	7,5	3,4	8,0	3,2	7,0	3,6
Inseguretat de béns, personals/familiars	7,4	3,6	7,5	3,6	7,3	3,6
Inseguretat de persones físiques	7,4	3,5	7,8	3,4	7,0	3,6
Destrosses de béns públics	7,4	3,5	7,8	3,0	7,0	4,0
Gamberrisme (botellot, macrofestes als carrers)	7,2	4,4	7,7	4,4	6,7	4,4
Prostitució de carrer	7,0	4,6	8,0	4,0	6,0	5,2
<i>Mobbing</i>	7,0	4,0	8,0	3,0	6,0	5,0
Reaccions racistes	7,0	4,3	7,2	4,0	6,8	4,6
Situacions conflictives a l'àmbit escolar	6,8	3,8	7,3	3,0	6,3	4,6
Violència domèstica i de gènere	6,5	4,0	7,0	3,0	6,0	5,0
Drogoaddicció	6,5	4,7	7,2	4,5	5,8	4,9
Gran delinqüència (màfia)	6,2	4,3	6,8	3,5	5,6	5,1

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de Gadeso

* Importància: nivell d'importància i d'incidència a la nostra Comunitat

Satisfacció: nivell de satisfacció/insatisfacció a la nostra Comunitat per una seguretat pública i privada adequada

Indicadors de percepció de situacions que poden generar inseguretat per illes. Any 2009										
	Mallorca		Menorca		Eivissa		Formentera		Palma	
	Importància	Satisfacció	Importància	Satisfacció	Importància	Satisfacció	Importància	Satisfacció	Importància	Satisfacció
Total	7,2	3,8	6,2	4,3	7,1	3,2	5,9	5,0	7,7	3,4
Violència domèstica i de gènere	6,5	4,0	6,0	4,4	5,7	4,9	5,0	5,3	7,0	3,0

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de Gadeso

Tercera part: La resposta judicial

9. Una passa cap a endavant: la denúncia

9.1. Vies de denúncia

Una de les recomanacions que es fa des de diferents àmbits que treballen en pro de l'eradicació de la violència de gènere és la denúncia de les agressions.

Existeixen quatre vies mitjançant les quals les dones víctimes de violència de gènere poden denunciar els seus agressors: cossos policials, jutjats, centres sanitaris i altres serveis d'atenció.

- Forces de seguretat. Al nostre municipi tenen jurisdicció tant la Policia Nacional –l'origen de la major part de les denúncies– com la Policia Local. La manera més comuna de contactar amb aquests cossos és mitjançant els telèfons 091 i 092. En el cas de la Policia Local, es deriva d'ofici als jutjats, sigui amb denúncia o no de la víctima. Això vol dir que no és necessària la col·laboració de la víctima per poder jutjar un home maltractador. En el cas de la Policia Nacional, sí es requereix la denúncia de la dona agredida per derivar la situació als jutjats.
- Jutjats. La denúncia pot fer-se tant de forma directa al Jutjat de Violència de Gènere, una via encara minoritària, com al Jutjat de Guàrdia. Cal dir que els procediments poden ser iniciats tant amb un denúncia prèvia de la víctima o d'un familiar, com sense aquestes, mitjançant un recurs d'ofici.
- Centres sanitaris. Com succeeix amb la Policia Local, el personal sanitari d'atenció primària i els hospitals de les Illes Balears poden fer un informe facultatiu que acabi derivant en una denúncia d'ofici. Des de l'Ib-Salut s'ha treballat en una guia que ajuda els facultatius a detectar situacions de maltractaments. A pesar d'haver-se començat recentment a recollir dades sobre maltractament amb finalitats estadístiques, encara no se'n disposa.
- Altres serveis d'atenció. Al nostre municipi existeixen serveis que poden donar atenció a les dones víctimes de violència de gènere que ho sol·licitin. N'hi ha de tres tipologies: atenció telefònica immediata (servei d'urgències 112 i telèfon 016 d'informació i assessorament jurídic en matèria de violència de gènere), serveis específics (entre aquests, el Centre d'Informació de la Dona de l'IBD o el Servei d'Atenció Social Integral a Persones Víctimes de Violència de Gènere). Des d'aquests serveis no es pot realitzar una denúncia, però sí que es pot orientar legalment i/o acompanyar les dones que ho desitgin a les dependències judicials perquè materialitzin les denúncies.

9.2. Les denúncies a l'estadística judicial

Aquest apartat es fonamenta en les dades de violència de gènere recollides al Consell General del Poder Judicial, alhora que s'hi incorporen dades de denúncies a la Policia Local. No s'ha pogut disposar de dades de la Policia Nacional, tot i que s'espera poder-les incorporar a propers informes.

El partit judicial de Palma registrà un total de 3.064 denúncies, la qual cosa suposa una ràtio de 53,9 per cada 10.000 habitants. Aquesta dada no permet conèixer el nombre de dones denunciants, de manera que es pugui saber quantes denuncien una única vegada i quantes ho fan de manera repetida.

La ràtio de denúncies per 10.000 habitants és de 30,8 per al conjunt de l'Estat espanyol. Les Illes Balears, juntament amb les Canàries i Múrcia, es desmarquen força d'aquesta mitjana, amb 43-44 denúncies per

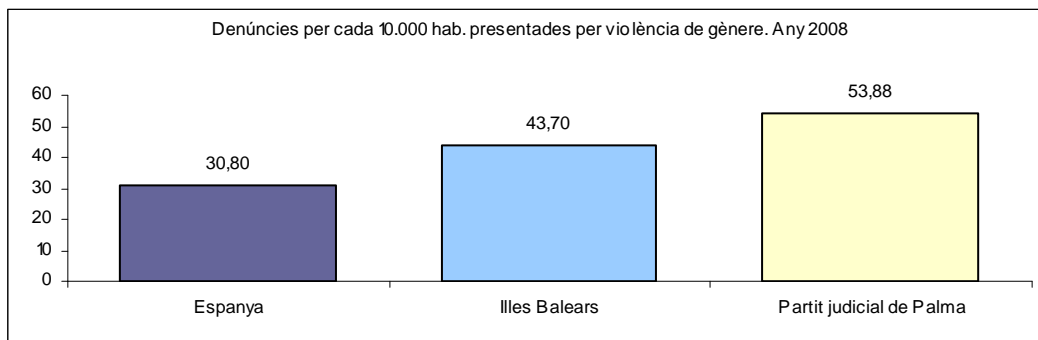
cada 10.000 habitants. Però a pesar de ser, la de les Illes Balears, la segona taxa més elevada de l'Estat, el partit judicial de Palma supera aquesta dada en 10 punts, fins a situar-se en 53,9 denúncies per 10.000 habitants. Atès el caràcter urbà de la població palmesana, així com una relativament alta taxa d'activitat femenina, els motius semblen ser més una alta conscienciació de la població a denunciar els maltractaments que una major incidència real d'aquests.

La gran majoria de les denúncies (2.527) es realitzen mitjançant atestats policials, fet que indica que l'acte de denunciar sol realitzar-se en situacions d'extrema violència que han requerit d'intervenció de les forces de seguretat. Les presentades a la Policia Local foren 287, fet que no impedeix que aquest cos hagi aportat atestats policials a denúncies presentades directament als jutjats.

Denúncies i renúncies presentades de violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Denúncies rebudes	142.125	4.690	3.064
Presentada directament per la víctima	13.672	450	221
Presentada directament per familiars	869	7	1
Atestats policials	109.906	3.780	2.527
Amb denúncia de la víctima	90.724	3.286	2.228
Amb denúncia familiar	1.606	34	20
Per intervenció directa policíaca	17.576	460	279
Part de lesions	16.528	452	314
Serveis assistència - tercers en general	1.150	1	1
Denúncies per cada 10.000 hab.	30,80	43,70	53,88
Renúncies al procés	16.100	983	783
Renúncies d'espanyoles	9.022	494	..
Renúncies d'estrangeres	7.078	489	..
Ràtio renúncies / denúncies	0,11	0,21	0,26

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

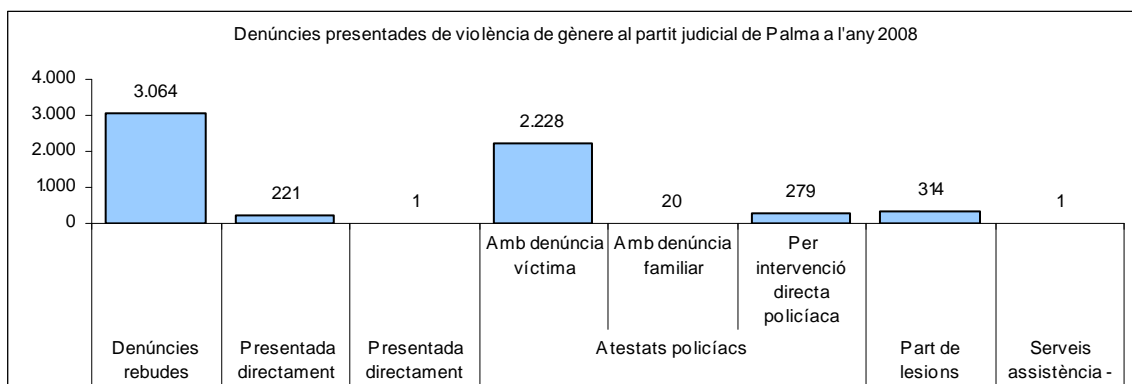
Nota: Denúncies per cada 10.000 hab.: denúncies/Població a 1-1-2007*10.000

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Evolució de les denúncies i renúncies presentades de violència de gènere al partit judicial de Palma. Anys 2006-2008				
	2006	2007	2008	% var 08/07
Denúncies rebudes	..	2.593	3.064	18%
Presentada directament per la víctima	..	327	221	-32%
Presentada directament per familiars	..	6	1	-83%
Atestats policíacs	..	1.759	2.527	44%
Amb denúncia de la víctima	..	1.597	2.228	40%
Amb denúncia familiar	..	1	20	1900%
Per intervenció directa policíaca	..	161	279	73%
Part de lesions	..	498	314	-37%
Serveis assistència - Tercers en general	..	3	1	-67%
Renúncies al procés	..	677	783	16%
Denúncies per cada 10.000 hab.	..	47,36	53,88	14%
Ràtio renúncies / denúncies	..	0,26	0,26	-2%

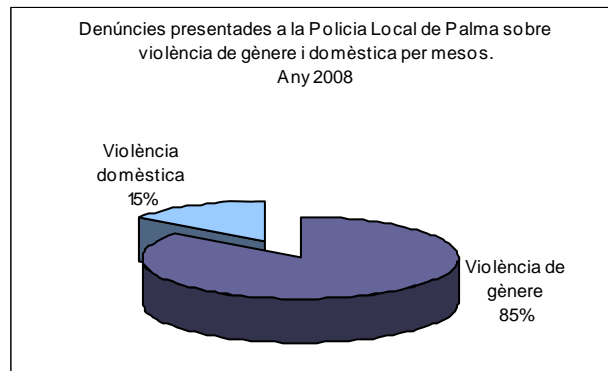
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Denúncies presentades a la Policia Local de Palma contra la violència de gènere i domèstica per sexe de la víctima i mesos . Any 2008					
	Violència de gènere		Violència domèstica		
	Total	Dones	Total	Homes	Dones
Total	287	287	50	29	21
gener	20	20	3	2	1
Febrer	15	15	5	4	1
Març	26	26	1	1	0
Maig	13	13	7	7	0
Abril	21	21	5	2	3
Juny	27	27	4	3	1
Juliol	24	24	6	0	6
Agost	41	41	5	4	1
Setembre	23	23	7	1	6
Octubre	34	34	3	3	0
Novembre	19	19	4	2	2
Desembre	24	24	0	0	0

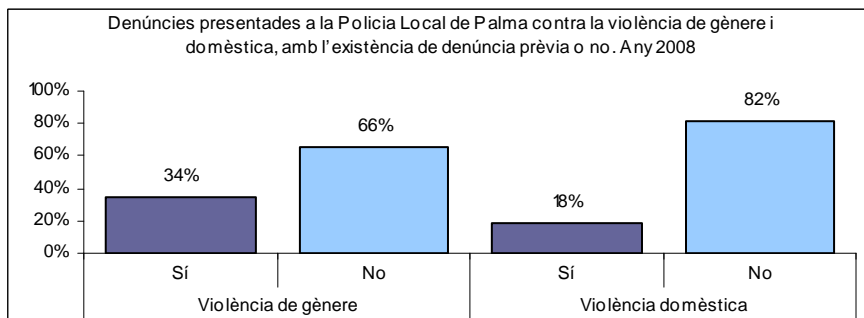
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

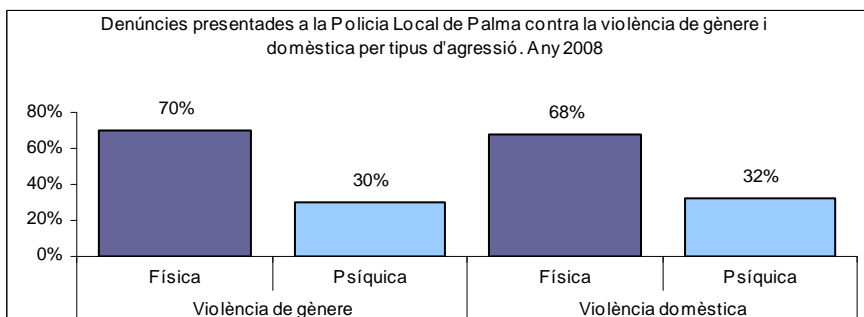
Denúncies presentades a la Policia Local de Palma contra la violència de gènere i domèstica per sexe de la víctima, amb l'existència de denúncia prèvia o no. Any 2008					
	Violència de gènere		Violència domèstica		
	Total	Dones	Total	Homes	Dones
Total	287	287	50	29	21
Sí	99	99	9	7	2
No	188	188	41	22	19

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

Denúncies presentades a la Policia Local de Palma contra la violència de gènere i domèstica per sexe de la víctima i tipus d'agressió. Any 2008					
	Violència de gènere		Violència domèstica		
	Total	Dones	Total	Homes	Dones
Total	287	287	50	29	21
Física	201	201	34	15	19
Psíquica	86	86	16	14	2

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

10. Una passa cap a enrere: la retirada de denúncia

10.1. De la denúncia a la sentència

Una crítica recurrent –i generalment constructiva– que es fa des dels jutjats de violència de gènere o en referència a aquests és que sovint s'inicia molta feina que finalment no té una resposta judicial contundent, sigui per falta de proves o per retractament de la víctima, entre d'altres motius. Des de l'entrada en marxa de la Llei de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, i paral·lelament a la creació de jutjats específics de violència de gènere, molts d'actes de violència que abans tenien el rang de "falta" ara passen a la categoria de "delicte". Aquest canvi va més enllà de la nomenclatura i de la pena que pugui recaure sobre l'agressor: a efectes pràctics, implica un procediment burocràtic molt més extens, una major càrrega de treball per al personal de justícia i un major volum de recursos invertits. Molt probablement aquest sobreesforç seria ben rebut si es traduís en unes respostes contundents que col·laboressin de forma efectiva a reduir els casos de violència de gènere. Però els resultats queden ocults quan prop de la meitat de la feina feta prèviament als judicis (les diligències prèvies) acaben en carrerons sense sortida, sense una sentència ferma.

No se sap amb exactitud quin és el volum de diligències prèvies que no acaben derivant en judicis complets, però sí que s'hi poden fer algunes aproximacions –agorades, si es vol– a partir de les dades globals de moviments d'afers penals ingressats i reoberts i de la comparació entre la xifra de denúncies i la de persones jutjades.

- La xifra de denúncies durant 2008 fou de 3.064. En el mateix exercici, però, tot just es jutjaren 387 persones, el 13%. Si bé és cert que desconeixem quants homes foren els denunciats (cadascun d'aquests pot acumular més d'una denúncia), la desproporció entre ambdues és considerable.
- Una altra aproximació es pot fer comparant les diligències prèvies amb els judicis i procediments abreujats. Resumint, les diligències prèvies registrades són la feina prèvia a la realització d'un judici o procediment. Si el 2008 se'n comptabilitzaren 2.798, la xifra de procediments abreujats i de judicis de faltes tot just en va suposar el 40%. Això vol dir que un volum proper al 60%¹⁷ de la feina prèvia a un judici o procediment no finalitza en una sentència ferma. Part d'aquest percentatge correspon als sobreseïments, i part, a les retirades de denúncies. A continuació es parlarà d'ambdós aspectes.

Relació entre les persones jutjades per violència de gènere i el total de denúncies rebudes. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Denúncies rebudes	142.125	4.690	3.064
Total de persones jutjades	23.077	985	387
% persones jutjades sobre el total de denúncies rebudes	16%	21%	13%

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

¹⁷ Hi insistim: aquesta proporció tot just és una aproximació. Caldria afegir a l'equació altres factors, com ara els casos acumulats, els casos en rebel·lia, etc.

10.2. Els casos sobreseguts

A més de la renúncia expressa de la víctima, des que una dona realitza una denúncia fins al moment en què es fa el judici poden esdevenir-se una sèrie de circumstàncies que dificulten i/o impedeixen que s'acabi dictant una sentència contra el presumpte agressor. Pot donar-se el cas que les proves no siguin concloents, o que es donin canvis en el testimoni. També pot succeir que la víctima no comparegui, circumstància que debilita la seva defensa. En el cas que existeixi un informe de lesions, un atestat policíac o, en definitiva, alguna prova que es cregui suficient per condemnar el presumpte agressor, a pesar de l'absència de la dona, el judici pot continuar fins a dictar sentència. Però, si no és així, sovint als jutjats s'opta per sobreseure els casos. D'aquesta manera s'evita realitzar una sentència absolutòria per falta de proves; així, si hi ha canvis en el futur –una nova denúncia, per exemple– el cas pot ser reobert, aquesta vegada amb majors garanties de protecció cap a la víctima.

10.3. La retirada de denúncia

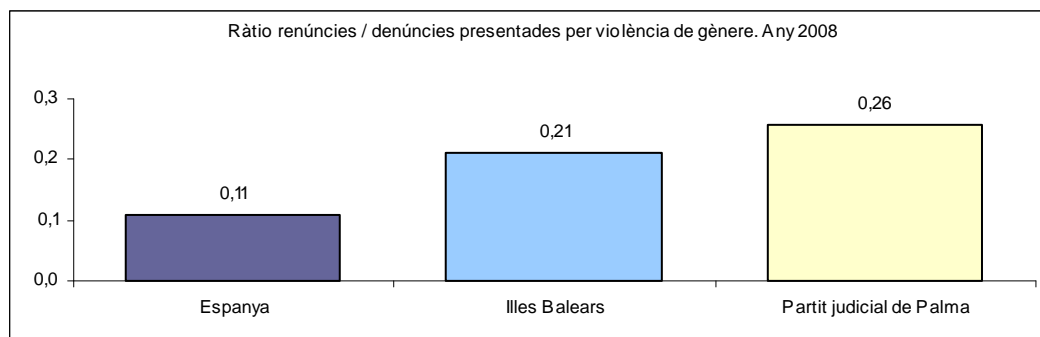
Les dades quantitatives procedents del Consell General del Poder Judicial mostren clarament un aspecte que requereix una major atenció qualitativa: les retirades de denúncies. Si bé durant l'any 2008 es feren 3.064 denúncies, hi hagué en el mateix temps 783 renúncies per part de les víctimes. És a dir: una de cada quatre (ràtio de 0,26).

Interposar una denúncia a una parella o exparella agressora és una passa cap a endavant que sovint requereix d'un sobreesforç emocional per part de la víctima. Pràcticament des de tots els àmbits que lluiten contra la violència de gènere s'insta les dones que facin aquesta passa cap a endavant. Però en una de cada quatre ocasions, la víctima decideix retirar la denúncia. No és una no-compareixença a judici, sinó que es tracta d'una renúncia explícita que requereix la visita de la dona denunciant a les dependències policíacques per fer-la efectiva. Tots els esforços i els sobreesforços invertits per una sèrie d'actors –les entitats socials, els cossos de justícia i, per descomptat, les mateixes víctimes i les persones properes a aquestes– es perden quan es decideix desfer el camí recorregut.

Denúncies i renúncies presentades de violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Denúncies rebudes	142.125	4.690	3.064
Renúncies al procés	16.100	983	783
Renúncies d'espanyoles	9.022	494	..
Renúncies d'estrangeres	7.078	489	..
Ràtio renúncies / denúncies	0,11	0,21	0,26

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Nota: Denúncies per cada 10.000 hab.: denúncies/població a 1-1-2007*10.000

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Per aquest motiu, des de l'Àrea d'Educació, Igualtat i Drets Cívics s'ha volgut aprofundir més en els motius que mouen les víctimes a desfer el camí fet. L'instrument utilitzat ha estat un qüestionari que el personal dels Jutjats de Violència de Palma es va encarregar de distribuir entre gener i setembre de 2009 a les dones que retiraven la denúncia contra la seva parella o exparella amb motiu de violència de gènere.

Es recolliren un total de 49 qüestionaris. Els resultats mostren que el perfil de la dona és divers, en la línia de les dones denunciants:

- Amb una mitjana d'edat de 32,6 anys, les retirades de denúncies són més freqüents als grups d'edats en els quals les denúncies són més comunes: dels 18 als 39 anys.
- Es dona majoritàriament entre dones estrangeres: un 59% ha nascut a l'estranger, tot i que el percentatge disminueix fins al 47% quan es contemplen les dades segons nacionalitat.
 - El principal lloc d'origen de les dones nascudes a l'estranger que retiraren la denúncia és Amèrica Llatina (40%).
- Dues tercers parts de les dones viuen al municipi de Palma, en consonància al pes que té la població palmesana sobre el conjunt de 17 municipis que formen part del partit judicial de Palma.
- Una part important (46%, prop de la meitat), té estudis primaris, graduat escolar o equivalent. Les dones amb estudis secundaris o superiors també tenen una presència considerable: 18% i 20%, respectivament.

Quant al perfil del presumpte agressor:

- Té una mitjana d'edat de 34,4 anys, dos per damunt de les víctimes que retiraren la denúncia
- Igual que les víctimes, els casos en què el presumpte agressor és estranger s'equiparen amb els corresponents a espanyols de nacionalitat.
 - El principal lloc d'origen és Amèrica Llatina.

Grosso modo, 4 de cada 10 dones (37%) són casades o estan en parella en el moment de la denúncia, el mateix volum de dones fadrines (41%). Les altres dues estan separades i/o divorciades.

- Si tenim en compte que la persona que va causar el maltractament va ser la parella o l'espòs en un 67% de les ocasions, sembla ser que entre el moment de la denúncia i el de la seva retirada, la meitat d'aquestes dones emparellades ha donat per conclosa la seva relació afectiva.
- Efectivament, un 43% de les víctimes no ha mantingut una relació amb el presumpte agressor. Si es té en compte que un 14% va ser agredida per la persona que ja llavors era la seva exparella, efectivament trobam prop d'un 30% de dones que finalitzen la seva relació amb el presumpte agressor en aquest període de temps.
- La gran majoria té fills¹⁸ (82%), un factor que pot incidir en un major marge de tolerància cap al maltractament. Per altra banda, una cinquena part conviu amb persones dependents.

Una de cada quatre dones ja havia interposat una denúncia amb anterioritat. Quant a la persona que va realitzar la denúncia, en sis de cada 10 ocasions es tractava de la mateixa víctima. Deixant de banda les dones que no contestaren aquesta pregunta, només destaca el 12% de denúncies que foren interposades amb un atestat policíac.

¹⁸ No s'especifica si la presumpta persona agressora és el pare dels fills o de les filles.

Un dels factors que se sospita que pot influir en el fet que una dona retiri una denúncia és la dependència econòmica: seguir endavant amb la denúncia pot derivar en una indefensió econòmica quan la dona no compta amb els mitjans necessaris per a la pròpia mantenció.

- Efectivament, 24 de cada 100 dones que retiraren la denúncia es trobaven aturades i cercant treball; altres 20 formarien part del que s'anomena població inactiva: dones que no tenen feina ni en cerquen, siguin aturades, estudiants o mestresses de la llar.
- Els ingressos familiars solen estar a la franja dels 500 als 1.000 €. Principalment procedeixen de la mateixa víctima (49%), però també de la parella (24%).

Les dades, però, mostren que hi ha una sèrie de dones que no semblen viure aquesta dependència econòmica: un 47% fa feina actualment, si bé només el 29% amb un contracte fix. Com es veurà tot seguit, cap dona explicità la dependència econòmica com a motiu per retirar la denúncia.

L'aspecte més qualitatiu recollit pel qüestionari es troba en els motius pels quals les dones havien decidit retirar la denúncia. Aquests poden ser d'allò més diversos, tot i que en podríem destacar cinc tipologies: emocionals, familiars, relectura de la situació violenta que va derivar en la denúncia, por i situació administrativa del presumpte agressor.

- Emocionals. Sens dubte és la categoria més expressada per les víctimes: quatre de cada deu dones confien que la seva parella canviï el seu comportament; afirmen veure-hi millores o tenir-ne dependència afectiva o psicològica, quan no senten llàstima o creuen que retirar la denúncia és posar un punt i a part en la dinàmica de violència establerta en la parella. Quan, a més, s'observen altres comentaris fets per les víctimes, algunes dones recorden que fa molt de temps que estan amb la mateixa parella i no el volen abandonar. Al marge que, en ocasions, pugui resultar incompreensible que una dona confii en els canvis de comportament d'una parella que ja ha demostrat repetidament ser violenta, cal fer un esforç de comprensió, d'empatia si es vol, per poder incidir en una millor orientació de les actuacions que es fan al voltant de la retirada de denúncia. En termes quantitius parlem de 337 denúncies retirades pels motius comentats, l'11% del total.¹⁹
- Mantenir la unitat familiar. Aquesta és la resposta que donaren el 18% de les dones que respongueren el qüestionari. Una denúncia implica altres persones, principalment els fills. Les dones que retiraren la denúncia sospesaren que era més important mantenir la unió familiar que seguir endavant amb el procediment legal. Novament, en termes quantitius, parlem d'unes 141 denúncies, o el 5% del total de denúncies.
- Relectura de la idoneïtat de realitzar la denúncia. Una de cada 10 denúncies es realitza a causa d'una relectura que fa la víctima respecte de la situació violenta que va generar la seva primera visita als jutjats o de la idoneïtat d'haver-la realitzat per tot el que esdevé després. Algunes dones afirmen no haver-se deixat pegar i haver respost amb la mateixa contundència a l'agressió, o lleven pes a la situació viscuda.
- Por. La por a possibles represàlies o al rebuig familiar i social és present en el 8% de les denúncies. Cal recordar que aquestes respostes han estat obtingudes mitjançant un qüestionari, i no mitjançant una entrevista. Tal vegada aquesta metodologia hagi causat una infravaloració d'aquest factor, difícilment reconoscible amb el fred contacte d'un paper.
- Situació administrativa a Espanya del presumpte agressor. Al contrari del que es podria pensar en un principi, a un 8% de les denúncies detectades la nacionalitat o la situació administrativa del presumpte agressor va jugar un paper important a favor seu. Les denunciants decideixen retirar la denúncia, en ocasions, per fer-li un favor al presumpte agressor; en altres, perquè no els queda més remei: ja se n'han anat.

¹⁹ Si al partit judicial es comptabilitzaren 783 denúncies, el 26% del total, i el 43% d'aquestes són per motius emocionals, això implica l'11% de les denúncies, aproximadament 337.

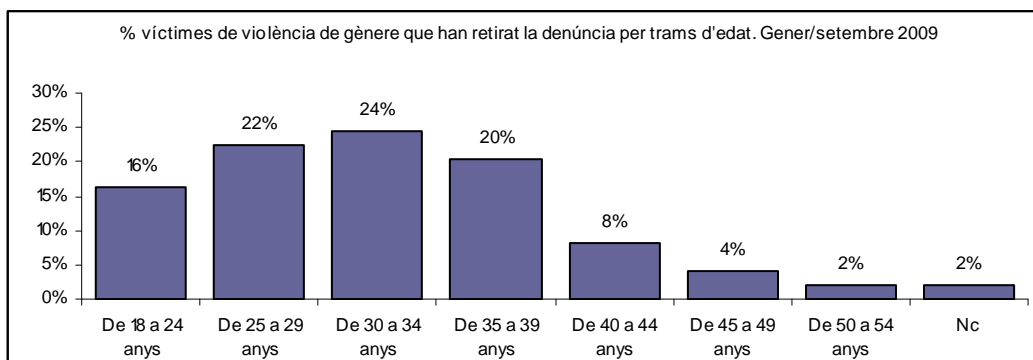
Tot i que es va oferir a les dones enquestades la possibilitat de respondre que la denúncia es retirava per dependència econòmica, cap d'aquestes va triar aquesta opció, per sorpresa nostra.

Evolució de les denúncies i renúncies al procés presentades de violència de gènere al partit judicial de Palma. Anys 2006-2008				
	2006	2007	2008	% var 08/07
Denúncies rebudes	..	2.593	3.064	18%
Denúncies per cada 10.000 hab.	..	47,36	53,88	14%
Renúncies al procés	..	677	783	16%
Ràtio renúncies / denúncies	..	0,26	0,26	-2%

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per trams d'edat. Gener/setembre 2009	
	Total
Total	49
De 18 a 24 anys	8
De 25 a 29 anys	11
De 30 a 34 anys	12
De 35 a 39 anys	10
De 40 a 44 anys	4
De 45 a 49 anys	2
De 50 a 54 anys	1
Nc	1

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

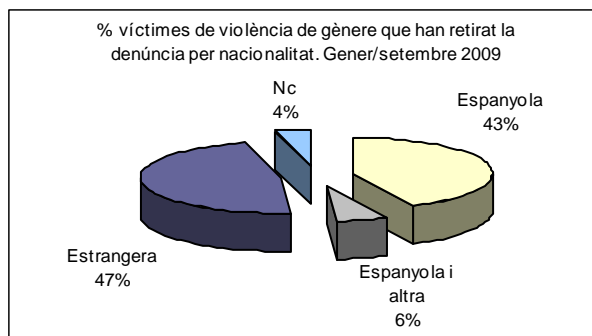
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per lloc de naixement. Gener/setembre 2009		
	Total	%
Total	49	100%
Espanya	18	37%
Balears (Illes)	10	20%
Palma	8	16%
Altres municipis	2	4%
Altres CA	5	10%
Nc	3	6%
Estranger	29	59%
UE-27	7	14%
Alemanya	2	4%
Romania	2	4%
Bulgària	2	4%
Eslovàquia	1	2%
Àfrica	2	4%
Mali	1	2%
Marroc	1	2%
Llatinoamèrica	20	40%
Bolívia	6	12%
Equador	6	12%
Colòmbia	4	8%
Uruguai	2	4%
Cuba	1	2%
Rep. Dominicana	1	2%
Nc	2	4%

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per nacionalitat. Gener/setembre 2009	
	Total
Total	49
Espanyola	21
Espanyola i altra	3
Estrangera	23
Nc	2

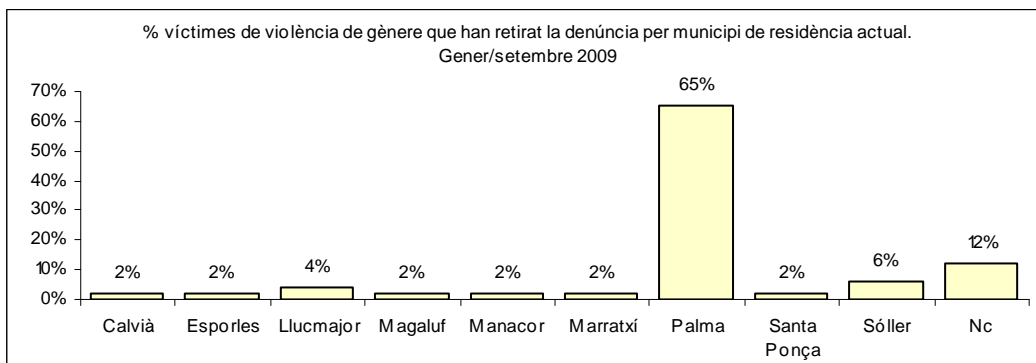
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per municipi de residència actual. Gener/setembre 2009	
	Total
Total	49
Calvià	1
Esporles	1
Llucmajor	2
Magaluf	1
Manacor	1
Marratxí	1
Palma	32
Santa Ponça	1
Sóller	3
Nc	6

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

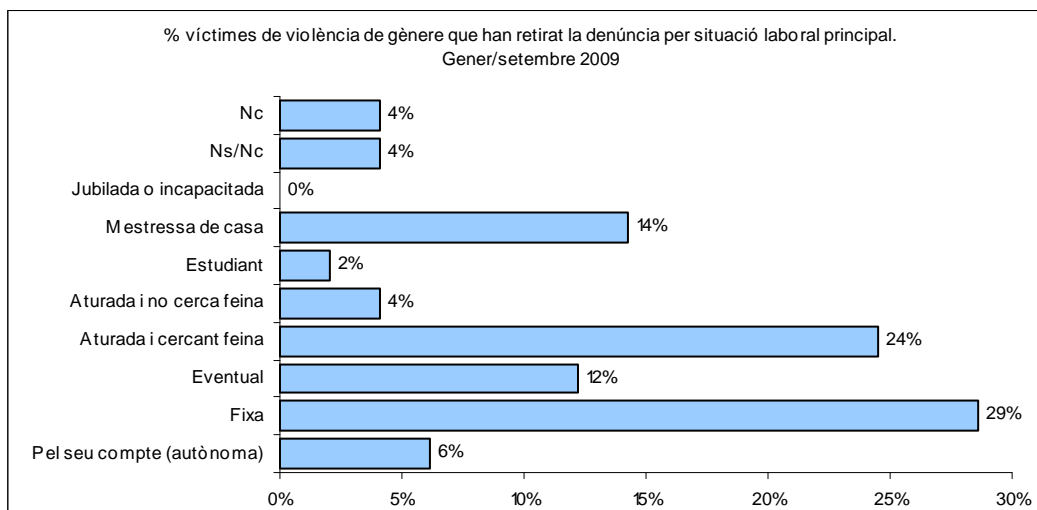
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per nivell d'estudis acabat. Gener/setembre 2009		
	Total	%
Total	49	100%
Analfabeta	2	4%
Sense estudis	2	4%
Estudis primaris o equivalent	12	24%
Graduat escolar o equivalent	11	22%
BUP o equivalent	6	12%
Formació professional	3	6%
Estudis universitaris grau mitjà	7	14%
Estudis universitaris grau superior	3	6%
Ns/nc	3	6%

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per situació laboral principal. Gener/setembre 2009	
	Total
Total	49
Activa ocupada	23
Pel seu compte (autònoma)	3
Fixa	14
Eventual	6
Activa aturada	12
Aturada i cercant feina	12
Inactiva (no cerca feina)	10
Aturada i no cerca feina	2
Estudiant	1
Mestressa de casa	7
Jubilada o incapacitada	0
Ns/nc	4

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per ingressos familiars mitjans de la seva llar. Gener/setembre 2009		
	Total	%
Total	49	100%
Fins a 200 €	0	0%
De 200 a 500 €	6	12%
De 501 a 1.000 €	18	37%
De 1.001 a 2.000 €	9	18%
De 2.001 a 3.000 €	1	2%
De 3.001 a 5.000 €	1	2%
Més de 5.000 € ²⁰	1	2%
Ns/nc	13	26%

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

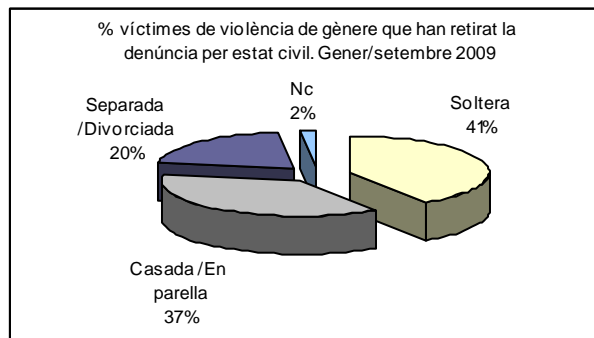
²⁰ Tot i que, per les característiques de les respostes, sembla que la gran majoria de les dones es referien a guanys mensuals, al qüestionari no s'especificava si es tractava de guanys mensuals o anuals. Només una resposta donava peu a pensar que la dona que contestà el qüestionari es podia referir a guanys anuals, ja que respongué que els seus guanys familiars eren superiors als 25.000 €.

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per procedència dels ingressos familiars. Gener/setembre 2009	
	Total
Total	49
Propis	24
Parella	12
Fills/filles	0
Pare/mare	6
Altres	6
Autònoma	1
Ajuda familiar	2
RAI	2
RMI	1

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per estat civil. Gener/setembre 2009	
	Total
Total	49
Fadrina	20
Casada/en parella	18
Separada/divorciada	10
Ns/nc	1

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per nombre de fills/filles. Gener/setembre 2009		
	Total	%
Total	49	100%
Sí, en té	40	82%
1 fill/filla	15	31%
2 fills/filles	14	29%
3 fills/filles	11	22%
No en té	7	14%
Nc	2	4%

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per persones dependents al seu càrrec. Gener/setembre 2009		
	Total	%
Total	49	100%
Sí, en té	11	22%
1 persona	6	12%
2 persones	2	4%
Nc	3	6%
No en té	30	61%
Nc	8	16%

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per tipus de maltractament rebut. Gener/setembre 2009	
	Total
Total	49
Físic	27
Psicològic	18
Sexual	0
Altres	6
Econòmic	1
Brega mútua	1
Nc	4
Ns/nc	2

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per persona que li va causar el maltractament. Gener/setembre 2009	
	Total
Total	49
Parella/espòs	33
Exespòs/ exparella	7
Ns/nc	3
Nc	6

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

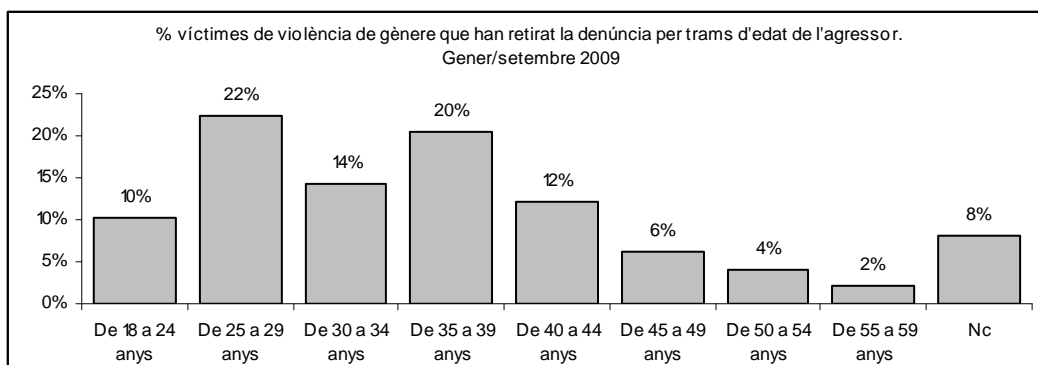
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia segons si han mantingut la relació amb l'agressor. Gener/setembre 2009		
	Total	%
Total	49	100%
Ha mantingut la relació amb l'agressor	23	47%
Conviu amb l'agressor al mateix domicili	15	31%
No conviu amb l'agressor al mateix domicili	7	14%
Nc	1	2%
No ha mantingut la relació amb l'agressor	21	43%
Nc	5	10%

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per trams d'edat de l'agressor. Gener/setembre 2009	
	Total
Total	49
De 18 a 24 anys	5
De 25 a 29 anys	11
De 30 a 34 anys	7
De 35 a 39 anys	10
De 40 a 44 anys	6
De 45 a 49 anys	3
De 50 a 54 anys	2
De 55 a 59 anys	1
Nc	4

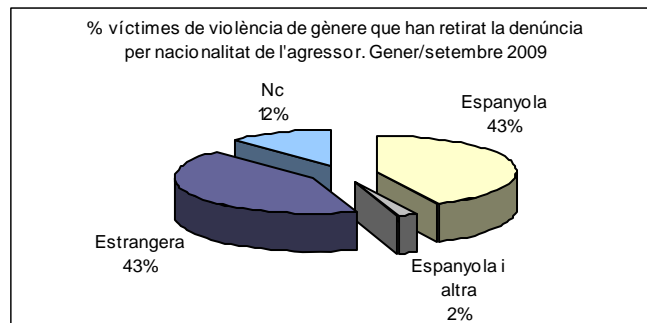
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per nacionalitat de l'agressor. Gener/setembre 2009	
	Total
Total	49
Espanyola	21
Espanyola i altra	1
Estrangera	21
Nc	6

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per lloc de naixement. Gener/setembre 2009		
	Total	%
Total	49	100%
Espanya	21	43%
Illes Balears	10	20%
Palma	7	14%
Altres municipis	2	4%
Nc	1	2%
Altres CA	5	10%
Nc	6	12%
Estranger	23	47%
UE-27	4	8%
Alemanya	2	4%
Romania	2	4%
Àfrica	1	2%
Mali	1	2%
Llatinoamèrica	18	36%
Bolívia	5	10%
Colòmbia	3	6%
Equador	3	6%
Argentina	2	4%
Brasil	1	2%
Xile	1	2%
Perú	1	2%
Rep. Dominicana	1	2%
Veneçuela	1	2%
Nc	5	10%

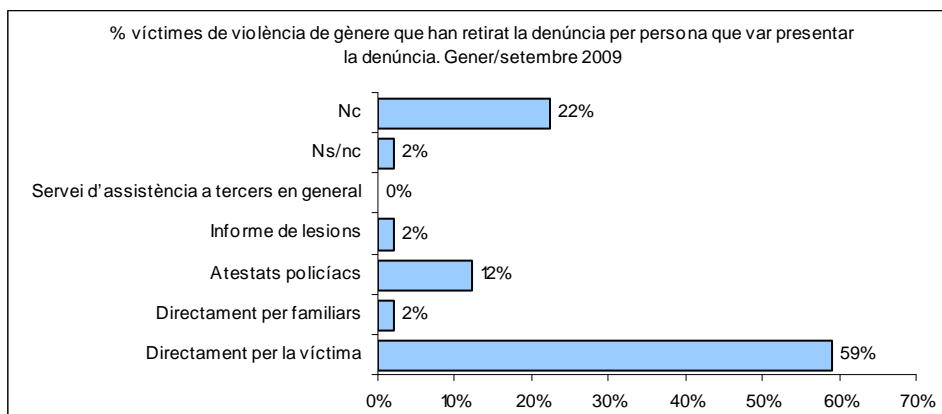
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per denúncies presentades abans. Gener/setembre 2009		
	Total	%
Total	49	100%
Sí	12	24%
1 denúncia	3	6%
2 denúncies	7	14%
No ho sap	2	4%
No	30	61%
Nc	7	14%

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Víctimes de violència de gènere que han retirat la denúncia per persona que va presentar la denúncia. Gener/setembre 2009	
	Total
Total	49
Directament per la víctima	29
Directament per familiars	1
Atestats policíacs	6
Informe de lesions	1
Servei d'assistència a tercers en general	0
Ns/nc	1
Nc	11

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Causes expressades per les víctimes per retirar la denúncia. Gener/setembre 2009		
	Total	%
Total	49	100%
Emocionals	21	43%
Esperança que la parella canviï de comportament	10	20%
Dependència afectiva	3	6%
Dependència psicològica	2	4%
Llàstima*	2	4%
Estimació. No vol anar al metge forense*	1	2%
Iniciar una vida nova normal, sense càrrecs*	1	2%
Canvi en el comportament*	1	2%
Ha deixat de molestar*	1	2%
Mantenir la unitat familiar	9	18%
Pels fills/filles	5	10%
Situació de reagrupació familiar	2	4%
Pels familiars de l'agressor*	1	2%
Vol seguir amb el pare del seu fill*	1	2%
Relectura de la idoneïtat de realitzat una denúncia	5	10%
No n'hi va haver per a tant*	1	2%
No procediment*	1	2%
No sé com molestar*	1	2%
Brega mútua. No va ser res*	1	2%
Possible denúncia sobre ella per agressió a ell*	1	2%
Por	4	8%
Por a les represàlies	2	4%

Causes expressades per les víctimes per retirar la denúncia. Gener/setembre 2009		
	Total	%
Por al rebuig familiar i social	2	4%
Situació administrativa a Espanya del presumpte agressor	4	8%
Perquè pugui viatjar al seu país*	2	4%
Se n'ha anat al seu país*	1	2%
Perquè és immigrant*	1	2%
Ns/nc	5	10%

Nota: les categories marcades amb un asterisc (*) corresponen a respostes obertes.

La resta, a respostes prèviament tancades al qüestionari.

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

Observacions fetes per les víctimes que han retirat la denúncia
Emocionals
Denúncies anteriors de la Policia i els veïns. Es coneixen des d'infants. L'estima.
En el moment de la telefonada l'agressor va tenir un brot psicòtic sense tractar. Ara està en tractament, la qual cosa va canviar el seu comportament.
Es va arreglar i començaren una nova pàgina.
Viu amb ell fa 10 anys. No vol separar-se'n. És la primera vegada.
Moltes denúncies anteriors, no ho sap
Mantenir la unitat familiar
No és una retirada amb danys, el que necessitam és ajuda de parella. Pels meus fills.
Relectura de la idoneïtat de realitzat una denúncia
L'advocat li va recomanar que retiràs la denúncia perquè ell la podria denunciar perquè el va empènyer quan es defensava
Ella també li pega quan perd els nervis. Es barallen tots dos
Situació administrativa a Espanya del presumpte agressor
Els fills són a Bolívia
Els fills són a Equador
No permís de feina. Iniciat el procés de divorci. Pressió per iniciar convivència de nou.
Té permís de residència i no té permís de feina. En tràmits de divorci.
Altres
No contestarà sobre cap causa
No vol donar més dades de la persona que l'ha agredida. La cridaran per declarar però no s'hi presentarà.

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat

11. L'entramat judicial

11.1. Els jutjats de violència sobre la dona

Entrar en l'argot judicial, així com en les seves estadístiques, és una tasca sovint espessa per a no juristes. Però atès que en tot allò referent a la violència de gènere la vessant judicial és una part imprescindible per entendre el fenomen, es fa del tot necessari incloure les estadístiques que proporciona el Consell General del Poder Judicial i presentar-les de la manera que pugui resultar més senzilla. Per això, aquest capítol no fa una interpretació exhaustiva de les estadístiques judicials i dels seus significats, però sí intenta apropar les dades que proporciona a totes les persones interessades a conèixer la situació de la violència de gènere al nostre territori.

Per començar, volem aclarir tres aspectes que queden més ben detallats a la Llei de mesures de protecció integral contra la violència de gènere:

- La llei preveu l'existència d'almenys un jutjat de violència contra la dona a cadascun dels partits judicials.²¹ Al partit judicial de Palma n'existeixen dos jutjats específics.
- Es tracta d'un òrgan de coneixement exclusiu: tots els afers relacionats amb la violència de gènere han de ser tractats als esmenats jutjats. En el cas que fos un altre òrgan qui tingués coneixement de la causa (per exemple, que correspongui a una denúncia feta fora de l'horari de treball dels jutjats de violència a un jutjat de guàrdia, o que durant el desenvolupament d'un cas es determini que es va donar violència de gènere), aquest serà elevat al jutjat de violència sobre la dona.
- Són competència seva tant els afers d'ordre civil com els penals, sempre que es tracti de violència de gènere. A l'exposició de motius de l'esmentada Llei de mesures de protecció integral queda escrit el següent:

“Quant a les mesures jurídiques assumides per a garantir un tractament adequat i eficaç de la situació jurídica, familiar i social de les víctimes de violència sobre la dona en les relacions intrafamiliars, s'han adoptat les següents: de conformitat amb la tradició jurídica espanyola, s'ha optat per una fórmula d'especialització dins l'ordre penal dels jutges d'instrucció, creant els Jutjats de Violència sobre la Dona i exclouent la possibilitat de creació d'un ordre jurisdiccional nou o l'assumpció de competències penals per part dels jutges civils. Aquests Jutjats coneixeran de la instrucció i, si és el cas, de la resolució de les causes penals en matèria de violència sobre la dona, així com d'aquelles causes civils que s'hi relacionin, de manera que unes i altres, en la primera instància, siguin objecte de tractament processal davant la mateixa seu.”

²¹ A l'article 43, tot i que a l'article 1 s'especifica que “en cada partit hi haurà un o més Jutjats de Violència sobre la Dona”, es preveuen també algunes excepcions, com ara jutjats que estenguin la seva jurisdicció a dos o més partits, entre d'altres.

11.2 Moviments d'afers penals relacionats amb violència de gènere

Com s'acaba de comentar a l'apartat anterior, els jutjats de violència sobre la dona tenen competència tant sobre els afers penals com sobre els civils quan hi entri en joc la violència de gènere. A continuació es comenten els moviments d'afers penals, molt més nombrosos que els civils (4.406 vs. 298).

- La major part dels moviments judicials d'ordre penal que tenen lloc al partit judicial de Palma relacionats amb violència de gènere són ingressats directament. És a dir: s'inicien directament a un dels dos jutjats de violència de gènere que existeixen a la ciutat. Són 3.436, el 78% dels comptabilitzats durant 2008. La resta correspon principalment a moviments procedents d'altres òrgans, com ara els jutjats de guàrdia.
 - La proporció d'afers ingressats procedents d'altres òrgans és encara menor als territoris de referència: 13% al conjunt de l'Estat espanyol i 17% a les Illes Balears, davant el 22% del nostre partit judicial.

Moviments d'afers penals de violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Ingressats directament	185.266	5.291	3.436
Ingressats procedents altres òrgans	26.650	1.088	959
Reoberts	1.064	11	11

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

A més de les diligències urgents i dels sumaris, durant 2008 es realitzaren al nostre partit judicial 2.798 diligències prèvies. Com ens detindrem a comentar de forma més acurada a l'apartat de retirada de denúncies, aquestes corresponen –de forma molt simplificada– a tota la feina que es realitza prèviament a un judici o un procediment.

- Una xifra equivalent al 33% de les diligències prèvies realitzades correspon als procediments abreviats.
- Els judicis de falta suposen un pes menor sobre el total de diligències prèvies (6%).
- En darrer lloc, els judicis de jurat segons la Llei orgànica 5/95 (corresponents a homicidis o temptatives o violació de domicili, entre altres) són una minoria: al nostre partit judicial just se'n realitzaren dos durant l'any 2008.

Moviments d'afers penals ingressats directament, procedents d'altres òrgans i reoberts de violència de gènere per tipus. Any 2008							
		Diligències urgents	Sumaris	Diligències prèvies	Procediments abreviats	Judicis de falta	Llei orgànica 5/95, del jurat
Total	Espanya	57.360	388	103.453	42.083	9.632	64
	Illes Balears	1.539	8	3.374	1.213	254	2
	Partit judicial de Palma	512	3	2.798	926	165	2
Ingressats directament	Espanya	51.188	354	83.030	41.504	9.127	63
	Illes Balears	1.432	8	2.421	1.212	216	2
	Partit judicial de Palma	489	3	1.890	925	127	2
Procedents d'altres òrgans	Espanya	6.112	14	19.646	419	458	1
	Illes Balears	107	0	943	0	38	0
	Partit judicial de Palma	23	0	898	0	38	0
Reoberts	Espanya	60	20	777	160	47	0
	Illes Balears	0	0	10	1	0	0
	Partit judicial de Palma	0	0	10	1	0	0

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

11.3. Moviments d'afers civils relacionats amb violència de gènere

Com s'ha comentat abans, els moviments d'afers civils relacionats amb violència de gènere suposen tot just una minoria davant els corresponents a afers penals.

Com succeïa amb els de natura penal, la major part són ingressats de forma directa, tot i que un 5% sobre el total han arribat per transformació (és a dir, quan, una vegada iniciat, s'ha determinat que eren afers que més aviat eren jurisdicció dels jutjats de violència sobre la dona).

A les taules que hi ha a continuació s'observen els tipus de processos més comuns dins les causes civils.

- En relació amb els moviments ingressats directament, just destaquen, amb més de 40 casos al partit judicial de Palma, els divorcis no consensuats, la guarda, la custòdia o l'alimentació de fills menors no matrimonials no consensuats, les mesures prèvies i les mesures coetànies.
- Els afers resolts més comuns troben correspondència amb els afers ingressats tot just enumerats.

Moviments d'afers civils de violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Ingressats directament	17.371	401	282
Ingressats per transformació	573	22	16
Reoberts	0	0	0
Resolts	16.384	382	264
Pendents de finalitzar	9.378	211	100

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Moviments d'afers civils ingressat directament de violència de gènere per tipus de procés. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Total	17.371	401	282
Sobre filiació, maternitat i paternitat	41	1	1
Relació paternofilial	96	0	0
Nul·litats matrimonials	7	0	0
Divorcis consensuats	598	18	15
Divorcis no consensuats	5.305	100	67
Separacions de mutu acord	116	3	0
Separacions contencioses	490	6	4
Eficàcia civil, dissolució o divorci	3	0	0
Mesures prèvies	1.887	82	50
Mesures coetànies	2.072	52	40
Mesures posteriors	35	0	0
Modificació de mesures consensuades	108	4	3
Modificació de mesures no consensuades	770	15	13
Judicis ordinaris	44	2	2
Judicis verbals	866	10	1
Assentiment en adopció	0	0	0
Oposició a la resolució administrativa en la protecció de menors	9	0	0
Sobre la capacitat de les persones	4	0	0
Liquidació del règim econòmic matrimonial	262	2	1
Guarda, custòdia o alimentació de fills menors no matrimonials consensuats	288	5	5
Guarda, custòdia o alimentació de fills menors no matrimonials no consensuats	2.718	69	58
Incidents del art. 241.1 LOPJ	37	3	0
Incidents	866	14	11
Altres contenciosos	749	15	8

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Moviments d'afers civils de violència de gènere resolts per tipus de procés. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Total	16.384	382	264
Sobre filiació, maternitat i paternitat	31	0	0
Relació paternofamiliar	93	0	0
Nul·litats matrimonials	10	0	0
Divorcis consensuats	902	33	25
Divorcis no consensuats	2.072	52	40
Separacions de mutu acord	117	0	0
Separacions contencioses	535	7	7
Eficàcia civil, dissolució o divorci	13	0	0
Mesures prèvies	1.781	64	39
Mesures coetànies	2.017	46	37
Mesures posteriors	39	0	0
Modificació de mesures consensuades	93	6	4
Modificació de mesures no consensuades	621	8	7
Judicis ordinaris	39	1	1
Judicis verbals	759	7	0
Assentiment en adopció	0	0	0
Oposició a la resolució administrativa en la protecció de menors	5	1	1
Sobre la capacitat de les persones	6	0	0
Liquidació del règim econòmic matrimonial	211	1	1
Guarda, custòdia o alimentació de fills menors no matrimonials consensuats	366	9	9
Guarda, custòdia o alimentació de fills menors no matrimonials no consensuats	2.459	73	53
Incidents del art. 241.1 LOPJ	30	3	0
Incidents	762	13	9
Altres contenciosos	514	11	6

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

11.4. Resolució i casos pendents

El ritme de resolució d'afers penals de violència de gènere²² és similar al d'entrada de moviments: la xifra de resolts durant l'exercici de 2008 és el 94% del total de moviments penals ingressats –directament o indirecta– i de reoberts. A les Illes Balears aquest percentatge disminueix dos punts (la resolució és lleugerament més lenta que l'entrada d'afers) i a l'Estat espanyol, n'augmenta quatre (major rapidesa de resolució).

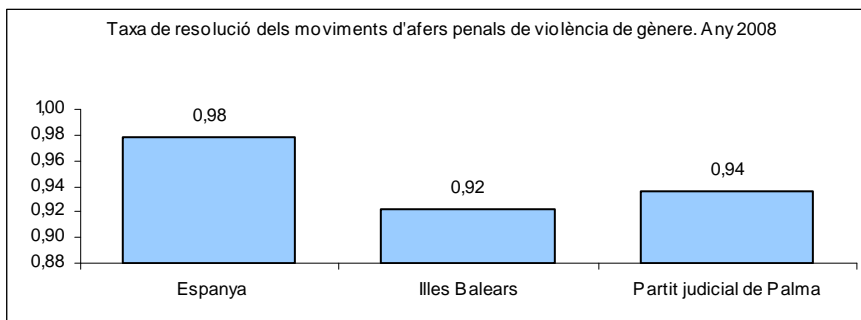
Per altra banda, la proporció d'afers penals pendents de finalitzar és del 18% sobre el total de finalitzats. En aquesta ocasió, la proporció resulta més positiva al nostre partit judicial, ja que a les Illes Balears i a Espanya la taxa es troba al voltant del 24-25%.

Quant a les taxes d'afers de natura civil, la taxa de resolució està 5 punts per davall de la corresponent a afers penals i, la d'assumptes pendents, 20 per damunt. És a dir: en comparació amb els afers penals, el ritme en el qual entren els afers civils és major que el de la seva resolució, i gairebé hi ha quatre afers pendents de finalitzar per cada 10 de finalitzats.

²² La xifra de moviments resolts inclou els casos sobreseguts.

Taxes de resolució i casos pendents dels moviments d'afers penals de violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Total de moviments penals ingressats i reoberts	212.980	6.390	4.406
Moviments penals resolts	208.304	5.896	4.125
Taxa de resolució ²³	0,98	0,92	0,94
Moviments penals pendents de finalitzar	52.561	1.425	742
Taxa d'assumptes pendents ²⁴	0,25	0,24	0,18

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Moviments d'afers penals resolts de violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Diligències urgents	57.423	1.484	509
Sumaris	362	7	3
Diligències prèvies	101.435	2.928	2.432
Procediments abreviats	39.288	1.222	1.012
Judicis de falta	9.745	252	166
Llei orgànica 5/95, del jurat	51	3	3

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Moviments d'afers penals pendents de finalitzar de violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Diligències urgents	536	7	3
Sumaris	225	3	2
Diligències prèvies	33.946	786	290
Procediments abreviats	16.325	607	437
Judicis de falta	1.469	20	8
Llei orgànica 5/95, del jurat	60	2	2

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Taxes de resolució i d'assumptes pendents dels moviments d'afers civils de violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Total de moviments civils ingressats i reoberts	17.944	423	298
Moviments civils resolts	16.384	382	264
Taxa de resolució	0,91	0,90	0,89
Moviments civils pendents de finalitzar	9.378	211	100
Taxa d'assumptes pendents	0,57	0,55	0,38

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

²³ Taxa de resolució: relació entre els afers resolts sobre la suma d'ingressats directament, procedents d'altres i reoberts.

²⁴ Taxa d'assumptes pendents: relació entre els afers pendents de finalitzar sobre el total de resolts.

Quarta part: Atenció a les víctimes

12. Ordres de protecció, mesures judicials i persones jutjades

12.1. Ordres de protecció

En aquest apartat es comenten les dades referents a ordres de protecció incoades per violència de gènere, és a dir, les que han estat demandades, tant si han estat concedides com no. És una mena d'estatus integral. Les mesures concretes s'estudiaran a l'apartat següent.

La xifra total d'ordres de protecció és de 456 al partit judicial de Palma. Sorpren que aquestes just suposin el 36% del conjunt de les incoades a les Illes Balears, quan les denúncies arriben al 65% del pes de la CA. Com es veurà a l'apartat d'evolució, sembla que el grau de sensibilització dels jutjats en un moment determinat, així com la voluntat d'aconseguir una major efectivitat de les ordres de protecció dictades, fan que la xifra d'ordres de protecció per violència de gènere i el seu pes sobre el total de denúncies sigui oscil·lant.

56 de cada 100 dones denunciants amb ordre de protecció incoada són espanyoles i, 43, estrangeres. Només en quatre casos es tracta de dones menors d'edat. No existeixen els homes menors d'edat denunciats per motius competencials: en aquests casos, l'afer es deriva al tribunal de menors. Respecte de la seva nacionalitat, la proporció és similar: 60% d'homes denunciats de nacionalitat espanyola i 40% de nacionalitat estrangera.

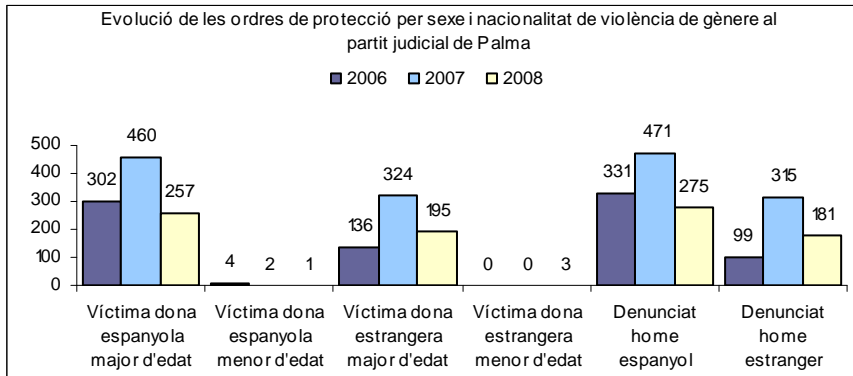
La relació que uneix la persona denunciant amb el denunciat en els casos en els quals s'ha incoat una ordre de protecció és de relació afectiva actual en un 55% dels casos i d'exrelació afectiva en un 45%.

Pràcticament totes les ordres de protecció (96%) s'han incoat a instància de la víctima. Només 16 foren incoades a instància d'altres persones i, 3, del Ministeri Fiscal.

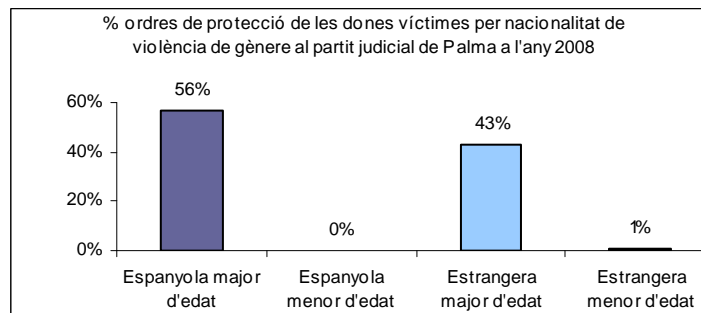
Una dada important referent a les ordres de protecció incoades és la seva resolució: un 52% són adoptades i, un 48%, denegades. En aquest punt sorprèn igualment la diferència que es registra en relació amb els territoris de referència: a les Illes Balears s'adopten el 63% de les incoades i, a Espanya, el 73%.

Ordres de protecció per violència de gènere a instància de la víctima incoades per nacionalitat i grup d'edat. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Total	41.420	1.275	456
Víctima dona espanyola major d'edat	25.936	741	257
Víctima dona espanyola menor d'edat	511	5	1
Víctima dona estrangera major d'edat	14.616	517	195
Víctima dona estrangera menor d'edat	385	12	3
Denunciat home espanyol	26.652	732	275
Denunciat home estranger	14.865	553	181

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

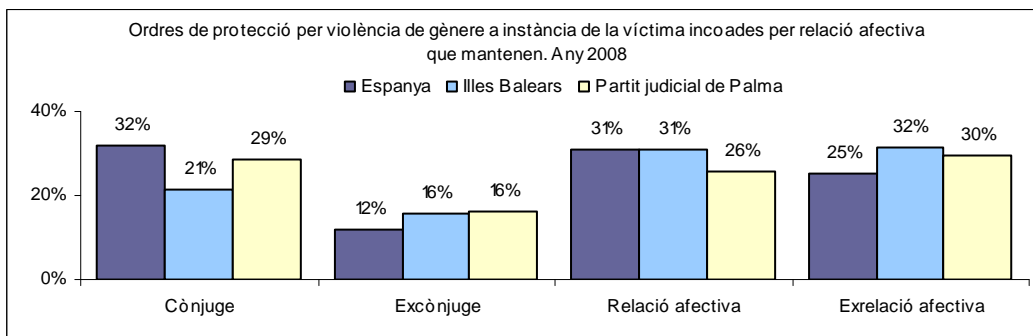
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

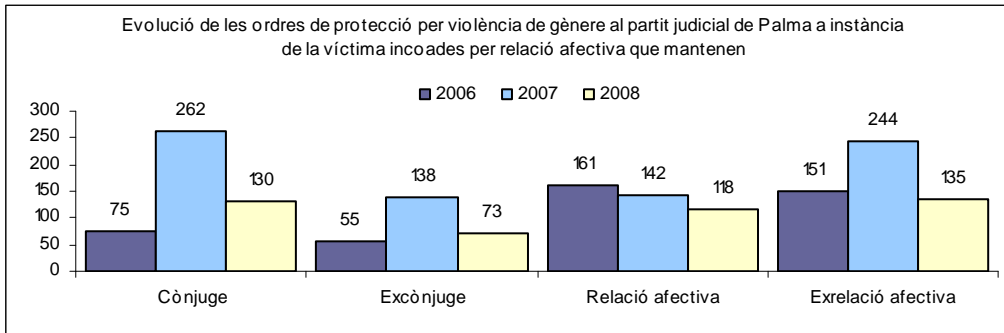
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Ordres de protecció per violència de gènere a instància de la víctima incoades per la relació afectiva que mantenen. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Relació	41.439	1.275	456
Cònjuge	13.124	273	130
Excònjuge	5.005	203	73
Relació afectiva	12.915	396	118
Exrelació afectiva	10.395	403	135

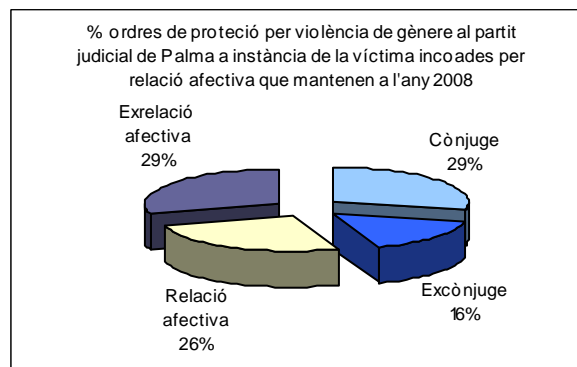
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Ordres de protecció incoades per instància de violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Total	41.420	1.275	456
De la víctima o les víctimes	38.874	1.223	437
D'altres persones	316	18	16
Del Ministeri Fiscal	1.643	33	3
D'ofici	422	1	0
De l'Administració	165	0	0

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Ordres de protecció resoltes adoptades per instància de violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Total d'ordres de protecció resoltes	30.405	800	239
De la víctima o les víctimes	28.366	759	230
D'altres persones	217	7	6
Del Ministeri Fiscal	1.410	33	3
D'ofici	399	1	0
De l'Administració	13	0	0
Total d'ordres de protecció resoltes denegades	10.322	476	217
De la víctima o de les víctimes	9.833	465	207
D'altres persones	97	11	10
Del Ministeri Fiscal	225	0	0
D'ofici	15	0	0
De l'Administració	152	0	0

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Quant a les ordres de protecció contra la violència de gènere presentades a la Policia Local de Palma, se n'incoaren 287, una xifra força elevada en comparació amb les registrades pel Consell General del Poder Judicial (suposen el 63% d'aquestes). Arrodonint, per cada 10, 4 es troben en vigor, n'hi ha tres de sol·licitades i tres més de no sol·licitades. 7, a més, corresponen a violència física i, les altres 3, a violència psicològica.

Ordres de protecció contra la violència de gènere i domèstica presentades a la Policia Local de Palma per tipus i mesos . Any 2008								
	Violència de gènere				Violència domèstica			
	Total	En vigor	Sol·licitada	No sol·licitada	Total	En vigor	Sol·licitada	No sol·licitada
Total	287	120	77	90	50	8	7	35
Gener	20	2	13	5	3	1	0	2
Febrer	15	3	8	4	5	0	0	5
Març	26	4	16	6	1	0	0	1
Maig	13	9	1	3	7	1	2	4
Abril	21	3	14	4	5	0	0	5
Juny	27	9	9	9	4	1	2	1
Juliol	24	16	2	6	6	2	1	3
Agost	41	26	1	14	5	2	0	3
Setembre	23	12	4	7	7	0	1	6
Octubre	34	13	4	17	3	0	1	2
Novembre	19	10	1	8	4	1	0	3
Desembre	24	13	4	7	0	0	0	0

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

Ordres de protecció contra la violència de gènere i domèstica presentades a la Policia Local de Palma per tipus d'agressió. Any 2008						
	Violència de gènere			Violència domèstica		
	Total	Física	Psíquica	Total	Física	Psíquica
Total	287	201	86	50	34	16
En vigor	120	84	36	8	6	2
Sol·licitada	77	59	18	7	5	2
No sol·licitada	90	58	32	35	23	12

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades de la Policia Local de Palma

12.2. Mesures judicials de protecció

De les 456 ordres de protecció de 2008 es deriven 766 mesures judicials de protecció. El 85% d'aquestes foren de natura penal. Les dues més comunes són l'allunyament i la prohibició de comunicació, que sumen 276 i 275 mesures, respectivament. De la resta de mesures de natura penal, caldria comentar les 55 que es referien a la suspensió de tinença i ús d'armes, les 27 que determinaven la sortida del domicili i, finalment, les 17 que privaven de llibertat els agressors. De fet, segons informacions recents procedents de la Direcció General de Tractament i Gestió Penitenciària, el delictes per violència de gènere s'ha convertit en la tercera activitat delictiva que du els homes a presó. Al conjunt de l'Estat, els 3.784 reclosos per violència de gènere suposen el 5,7% del total d'interns.²⁵

De les 113 de natura civil, just cal comentar les 30 referents a atribució de l'habitatge a la víctima i les altres 30 de prestació d'aliments.

L'incompliment de mesures acordades suposen el 12%, un percentatge força elevat i més encara si es compara amb les dades de les Illes Balears (incompliment del 5%) o d'Espanya (3%). Cal tenir en compte que per a l'èxit de les mesures de protecció es fa necessària la presència del denunciat: si no ha acudit al

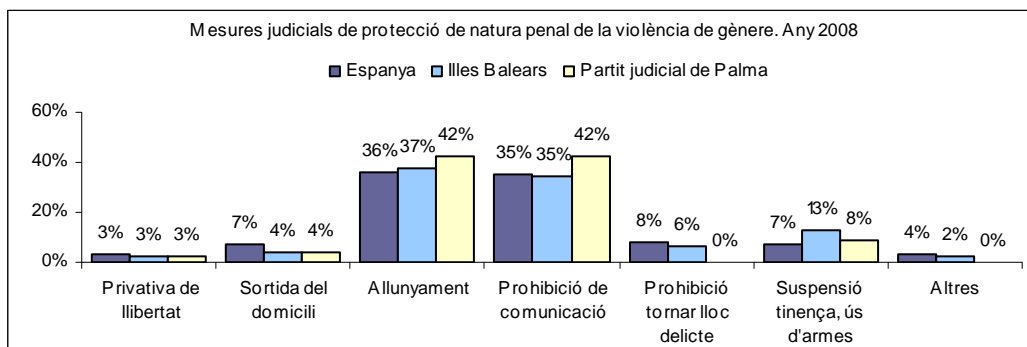
²⁵ Segons notícia apareguda al diari *El Mundo/El Día de Baleares* de 23 d'octubre de 2009.

judici –que, com ja s’ha dit, pot realitzar-se sense que comparegui–, és més que probable que no s’hagi assabentat de la mesura de protecció i, per descomptat, que l’hagi signada.

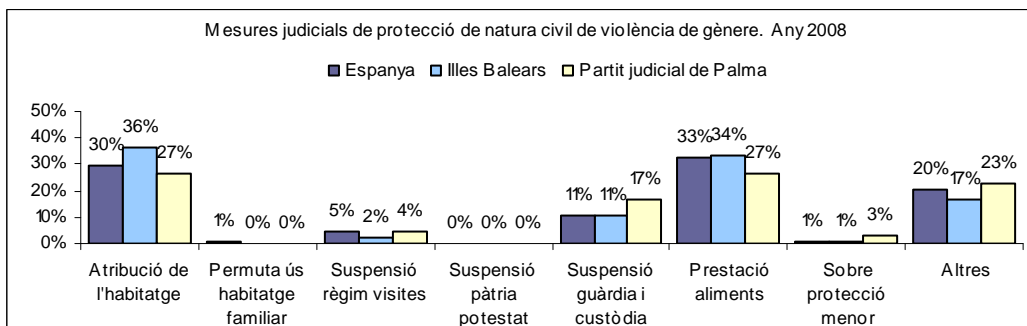
L’incompliment de les mesures de natura civil registrat és menor. De fet, l’estadística judicial no n’ha comptabilitzat cap cas al nostre partit judicial.

Mesures judicials de protecció e la violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Total de natura penal	92.682	2.004	653
Privativa de llibertat	3.100	55	17
Sortida del domicili	6.411	85	27
Allunyament	33.515	747	276
Prohibició de comunicació	32.508	693	275
Prohibició de tornar al lloc delictu	7.484	124	2
Suspensió de tinença, ús d’armes	6.403	254	55
Altres	3.261	46	1
Total de natura civil	23.624	432	113
Atribució de l’habitatge	7.019	156	30
Permuta d’ús d’habitatge familiar	184	1	0
Suspensió de règim visites	1.111	9	5
Suspensió de la pàtria potestat	89	0	0
Suspensió de la guàrdia i custòdia	2.514	46	19
Prestació d’aliments	7.697	145	30
Sobre protecció de menor	231	3	3
Altres	4.779	72	26

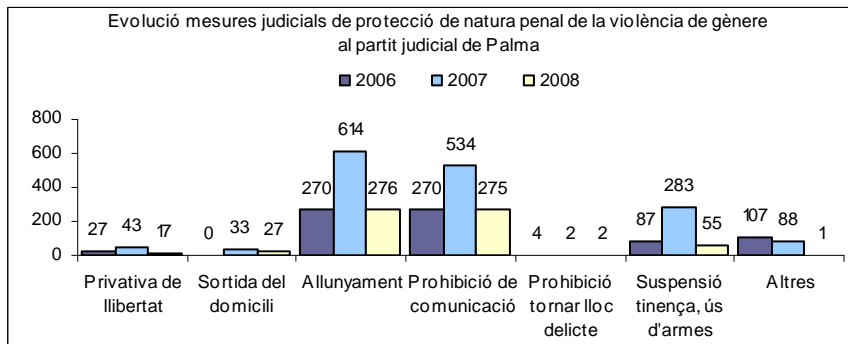
Font: elaborat per l’Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

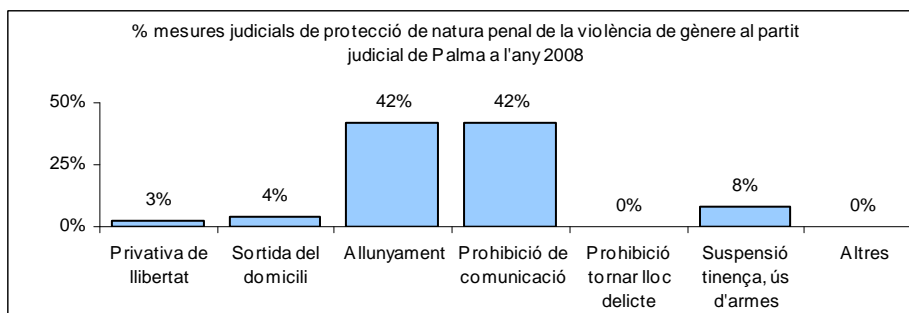
Font: elaborat per l’Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

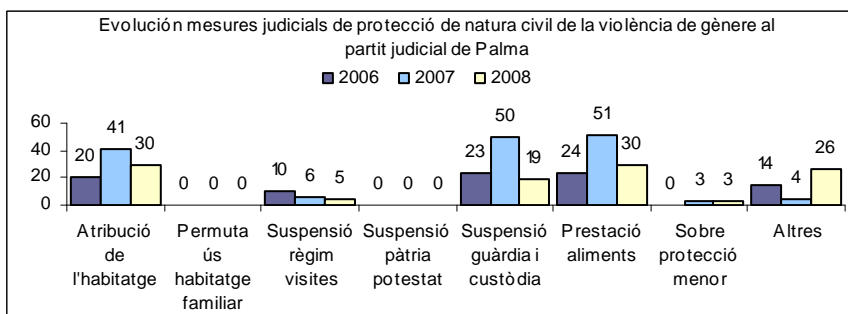
Font: elaborat per l’Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

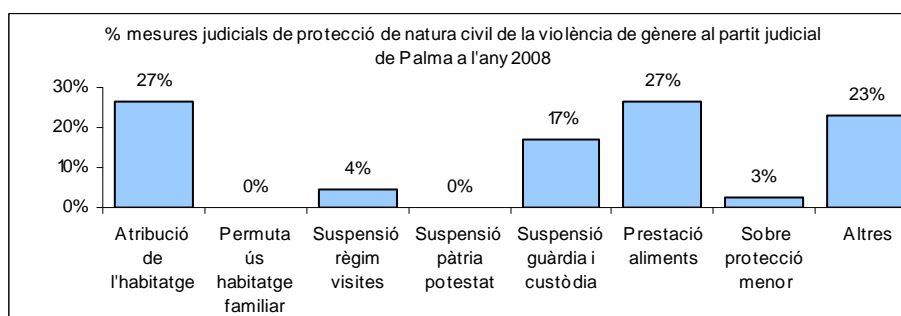
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Incompliment de mesures acordades contra la violència de gènere. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Natura penal	3.225	100	76
Natura civil	413	0	0
Trencament de condemna	4.129	135	73

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

12.3. Persones jutjades

Com s'ha dit al capítol corresponent, durant 2008 es realitzaren 3.064 denúncies per violència de gènere. A pesar de ser una xifra considerable, el nombre de persones jutjades per aquest mateix motiu només arriba a les 387. Es desconeix quina és la mitjana de denúncies acumulades per presumpte agressor. Això no obstant, la ràtio és sorprenent: 13 persones jutjades (totes homes llevat d'una dona) per cada 100 denúncies. La taxa és similar a l'espanyola (16%), però força inferior a la balear (21%).

Quant a la nacionalitat de les persones jutjades, 59 de cada 100 són espanyoles, un percentatge similar al balear, del 61%, però inferior al de l'Estat espanyol (69%), on és menor el pes de la població estrangera.

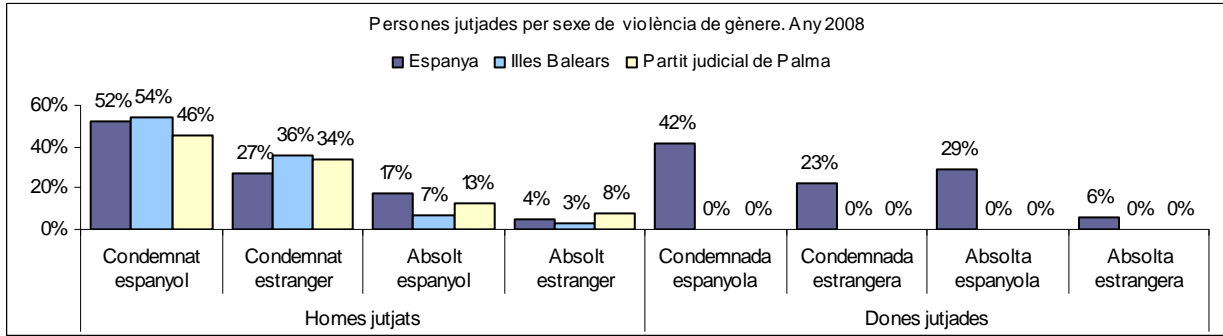
Per cada 100 persones jutjades, 80 reben una condemna i 20 són absoltes. Aquestes ràtios són lleugerament diferents en funció de la nacionalitat de la persona jutjada: hi ha un 22% de persones absoltes per cada 100 de jutjades per violència de gènere entre la població espanyola, mentre que són només el 18% entre la població estrangera.

Les dades difereixen quan es comparen amb els territoris de referència.

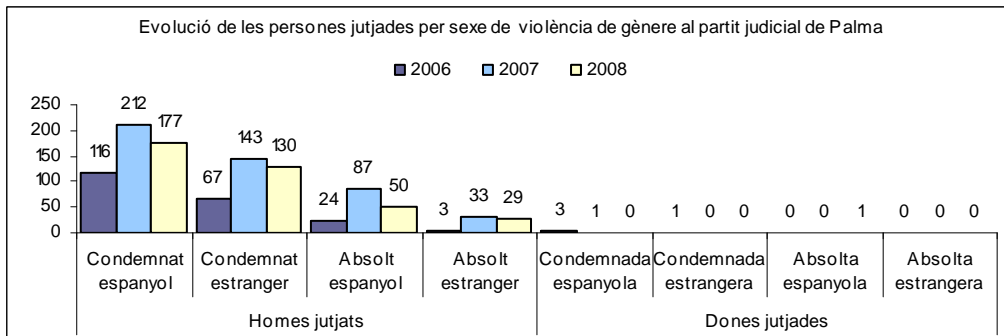
- Al conjunt de jutjats de violència sobre la dona de les Illes Balears, la taxa de condemna està 11 punts per damunt (el 90% de les persones jutjades són condemnades), mentre que al conjunt d'Espanya, la taxa total de condemna és similar a la palmesana.
- Per altra banda, el nostre partit judicial té la major taxa d'absolució de població estrangera.
 - A l'Estat espanyol just queden absoltes el 14% de les persones jutjades de nacionalitat espanyola (quatre punts per davall), quan l'absolució de nacionals espanyols està en el 25% (tres punts per davall).
 - A les Illes Balears, la baixa taxa d'absolució és molt similar entre la població estrangera i l'espanyola: 8% i 12%, respectivament.

Persones jutjades per violència de gènere segons sexe. Any 2008			
	Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Total de persones jutjades	23.077	985	387
Condemnat/ada espanyol/la	11.914	531	177
Condemna/ada estranger/ra	6.142	353	130
Absolt/ta espanyol/la	3.997	70	51
Absolt/ta estranger/ra	1.024	31	29
Homes jutjats	22.681	984	386
Condemnat espanyol	11.748	531	177
Condemnat estranger	6.052	353	130
Absolt espanyol	3.881	69	50
Absolt estranger	1.000	31	29
Dones jutjades	396	1	1
Condemnada espanyola	166	0	0
Condemnada estrangera	90	0	0
Absolta espanyola	116	1	1
Absolta estrangera	24	0	0

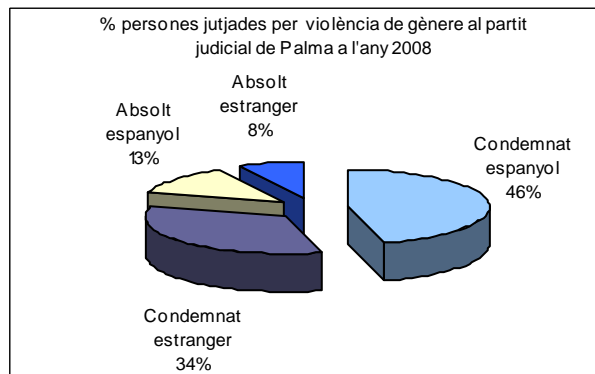
Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Taxes de condemna i d'absolució per violència de gènere segons nacionalitat. Any 2008.				
		Espanya	Illes Balears	Partit judicial de Palma
Taxa de condemna	Taxa condemna total	78,2	89,7	79,3
	Taxa condemna espanyola	74,9	88,4	77,6
	Taxa condemnat estrangera	85,7	91,9	81,8
Taxa d'absolució	Taxa absolució total	21,8	10,3	20,7
	Taxa absolució espanyola	25,1	11,6	22,4
	Taxa absolució estrangera	14,3	8,1	18,2

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

12.4. Evolució de les dades judicials

Succeeix sovint que l'evolució de diferents aspectes relacionats amb un mateix fet és similar. No és així amb les dades judicials dels tres darrers anys referents a la violència de gènere del partit judicial de Palma: hi ha evolucions dispars. Mentre que uns indicadors es mantenen, uns augmenten i d'altres disminueixen de forma molt abrupta. Al quadre que es presenta en aquest apartat es poden veure aquests distints ritmes evolutius.

Pel que fa a l'any 2007, les dades sobre delictes ingressats per violència de gènere es mantenen. Les denúncies augmenten un 18%, en consonància amb una major sensibilització per part de la ciutadania en general que cal fer front a la xacra de la violència de gènere amb la denúncia a l'agressor, entre d'altres mesures. Les renúncies al procés també augmenten en una proporció similar, però el que vertaderament sorprèn és la important reducció de les persones jutjades i de les ordres de protecció incoades: disminueixen en un 19% i en un 42%, respectivament. Les mesures de protecció també disminueixen en cadena: les de natura penal ho fan en un 56% i, les civils, en un 29%. Les mesures que veuen una major reducció en termes absoluts són l'allunyament, la prohibició de comunicació i la suspensió en la tinença i l'ús d'armes.

Les dades resulten encara més sorprenents quan es comparen amb els seus territoris de referència. A l'Estat espanyol, concretament, les denúncies també s'incrementen (13%, cinc punts per davall de la dada corresponent al partit judicial de Palma). La resta d'indicadors, però, augmenten a un ritme similar: les ordres de protecció ho fan en un 10%; les mesures, en un 14% i, les persones jutjades, en un 12%. A falta de contrastar la informació, sembla que és qüestió de sensibilitat dels jutjats de violència.

Evolució dels delictes, les denúncies i les renúncies, les ordres de protecció, les mesures de protecció i les persones jutjades. Partit judicial de Palma. Anys 2006-2008				
	2006	2007	2008	% var 08/07
Total de delictes	2.370	3.158	3.153	0%
Delictes ingressats per violència de gènere	2.370	3.158	3.153	0%
Denúncies i renúncies al procés				
Denúncies	..	2.593	3.064	18%
Renúncies al procés	..	677	783	16%
Ordres de protecció incoades	442	786	456	-42%
Resoltes adoptades	305	587	239	-59%
Resoltes denegades	166	135	217	61%
Pendants del final del trimestre	0	128	0	-100%
Mesures de protecció	856	1752	766	-56%
Total de natura penal	765	1.597	653	-59%
Privativa de llibertat	27	43	17	-60%
Sortida del domicili	0	33	27	-18%
Allunyament	270	614	276	-55%
Prohibició de comunicació	270	534	275	-49%
Prohibició de tornar al lloc del delicte	4	2	2	0%
Suspensió de tinença, ús d'armes	87	283	55	-81%
Altres	107	88	1	-99%
Total de natura civil	91	155	113	-27%
Atribució de l'habitatge	20	41	30	-27%
Permuta d'ús d'habitatge familiar	0	0	0	-
Suspensió de règim de visites	10	6	5	-17%
Suspensió de pàtria potestat	0	0	0	-
Suspensió de guàrdia i custòdia	23	50	19	-62%
Prestació d'aliments	24	51	30	-41%
Sobre protecció de menor	0	3	3	0%
Altres	14	4	26	550%
Persones jutjades	214	476	387	-19%
Persones jutjades	214	476	387	-19%

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

13. Els serveis d'atenció

En aquest capítol es donen unes dades generals sobre l'atenció específica a víctimes de violència de gènere que s'ha donat dins l'àmbit municipal durant l'any 2008. Aquest no pretén ser un recull exhaustiu, sinó una breu ullada que serveixi per tenir una idea global de l'atenció prestada des dels diferents serveis a les dones víctimes de violència de gènere.

13.1. Àrea d'Educació, Igualtat i Drets Cívics

Des de la seva creació el 2007, l'Àrea d'Educació, Igualtat i Drets Cívics ha parat especial atenció a avançar cap a l'eradicació de la violència de gènere. Per això, treballa des de diferents àmbits per donar resposta, dins les seves competències, a determinats aspectes recollits a la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere. Les seves dades d'atenció s'inclouen a continuació.

13.1.1. Servei d'Atenció Social Integral a Víctimes de Violència de Gènere

Al seu article 19.1, la Llei estableix el dret a l'assistència social integral:

“Les dones víctimes de violència de gènere tenen dret a serveis socials d'atenció, d'emergència, de suport i d'acollida i de recuperació integral. L'organització d'aquests serveis per part de les comunitats autònomes i les corporacions locals ha de respondre als principis d'atenció permanent, actuació urgent, especialització de prestacions i multidisciplinarietat professional.”

És dins aquest marc conceptual que es crea el **Servei d'Atenció Social Integral a Víctimes de Violència de Gènere**, un servei que persegueix una perspectiva integral i en xarxa des dels diferents serveis d'atenció personal. Per aconseguir aquesta fita, ofereix les següents prestacions:

- informació, assessorament i suport a les víctimes de violència de gènere i als professionals que les atenen
- servei d'acompanyament
- servei de teleassistència mòbil

Des d'aquest servei es varen atendre 232 dones, de les quals 141 eren casos nous, cosa que suposa un creixement important respecte d'anys anteriors, concretament del 72% durant 2008.²⁶ Durant el primer semestre de 2009 s'han atès 94 casos nous, la qual cosa confirma la tendència a l'increment en l'atenció. El perfil de les persones ateses és el següent:

- Tenen una mitjana d'edat de 37 anys. L'atenció se centra principalment en dones d'entre 30 i 44 anys (56% de les usuàries ateses).

²⁶ Es poden consultar les taules corresponents al Servei als annexos.

- Un 40% de les dones que acudiren al servei l'any 2008 estaven ocupades i, un 52%, estaven desocupades en el moment d'acudir al servei. D'aquestes, un 57% rebien algun tipus de prestació econòmica o altres ingressos (economia submergida, RMI o prestació per desocupació) i un 43% no gaudien de cap tipus de prestació o de rendes.
- Quant a la seva nacionalitat, hi dominen les espanyoles (55%). El 27% de les usuàries tenia nacionalitat extracomunitària i, l'altre 18%, comunitària.
- Només una de cada quatre dones ateses no té persones a càrrec. El més comú és tenir menors a càrrec (73% dels casos); a més, un 1,42% té cura de persones majors d'edat i, un 2,13%, de menors i altres persones.
- Una xifra preocupant, el 39% de dones que es troben sense suport familiar a l'hora d'acudir al servei. Un 22% ha necessitat i ha gaudit d'un allotjament alternatiu, sigui el proporcionat pel SADIF (9 casos), per familiars o amics (11 casos), un nou habitatge (8 casos), un pis tutelat o altres centres d'acollida (3 casos).

Pel que fa al sector de serveis socials al qual pertanyen, en destaquen dos: Mestral, d'on procedien el 18% de les dones ateses, i Llevant Nord, amb el 14%. Cal destacar que aquests dos CMSS són els que registren un major nombre de casos atesos en coordinació amb professionals dels dos centres (14, Mestral; 11, Llevant Nord).

Els tipus de violència que expliciten haver patit són diferents. Els més comuns són la violència psicològica (patida per quasi totes les dones ateses, concretament el 94%, i la física (79%). El 24% de les dones patiren violència de tipus social, el 18%, violència econòmica, i el 17%, violència sexual.

Les persones agressores consumidores d'algun tipus de substància tòxica o amb altres addiccions superen les que no tenen aquests tipus d'addiccions: el 55% davant el 45%.

- El consum habitual d'alcohol és l'addicció més comuna (el 79% del total de presumptes agressors amb addiccions). La cocaïna i el cànnabis són les altres addiccions més comunes (el 34% i el 26% dels presumptes agressors, respectivament). L'heroïna o les drogues de disseny són consumides habitualment pel 4% dels presumptes agressors amb addiccions, mentre que un 5% té problemes de ludopatia.

La prestació d'acompanyament implica visites als Jutjats de Violència de Gènere. Les dades comptabilitzades foren les següents:

Tres de cada quatre dones ateses denunciaren (105 dones en total).

- D'aquestes, 81 demanaren ordres de protecció o allunyament, de les quals 68 foren concedides (84%). A més, 7 persones obtingueren la mesura d'allunyament a través de judici sense obtenir ordre de protecció; per tant, 75 persones de les ateses han obtingut una mesura d'allunyament i no-comunicació.
 - La principal mesura de protecció és la prohibició d'aproximació i comunicació, que és concedida en un 94% dels casos. D'entre la resta de mesures de natura penal, destaca la presó provisional (9%).
 - Les mesures de protecció de natura civil són més variades: entre un 29% i un 32% de les mesures incloïen guàrdia i custòdia dels fills a favor de la mare, ús i gaudiment de l'habitatge i pensió d'aliments a favor dels fills.

La voluntat del servei d'aportar una perspectiva en xarxa des dels diferents serveis d'atenció personal es compleix sobradament: a més de les dones que acudeixen al servei per iniciativa pròpia o animades per familiars o amics (13% dels casos), la resta han estat derivades des de 15 serveis diferents.

- Els principals serveis són els centres municipals de serveis socials i l'IBD, derivants del 29% i del 20% dels casos, respectivament.
- La resta de serveis o entitats derivaren entre 1 i 11 dones; en destaca la Policia Local, l'Oficina d'Ajuda a les Víctimes del Delicte (OAVD), els serveis d'atenció sanitaris i els Jutjats de Violència de Gènere.

El treball en xarxa continua quan els casos arriben al Servei. Es dona una coordinació molt propera amb els CMSS i els advocats o advocades d'ofici (54% i 46% dels casos, respectivament), però també amb la Policia Nacional i Local, l'IBD, advocats privats, SADIF i l'Oficina d'Ajuda a les Víctimes del Delicte, entre d'altres.

El temps d'espera per a una primera cita respon a la vocació de servei àgil d'atenció ràpida: el 24% de les cites es donen el mateix dia en què es requereix; el 32%, l'endemà i, el 26%, dos dies més tard. Per al terminal, això sí, les dones solen esperar fins a 7 dies.

Les demandes al servei són variades. De cada 100 primeres visites, 37 van dirigides a sol·licitar un servei de teleassistència mòbil (durant l'any 2008 es tramitaren 65 aparells), 16 a demanar informació general sobre recursos per a víctimes de violència de gènere, 12 a informació sobre el procés de separació o divorci, 10 a acompanyaments, i 9 més a informació sobre tràmits judicials.

Persones ateses des del Servei d'Atenció Social Integral a Víctimes de Violència de Gènere i nombre d'aparells de Teleassistència Mòbil tramitats. Anys 2006-2008			
	2006	2007	2008
Persones ateses	58	82	141
Aparells de Teleassistència Mòbil concedits	45	56	65

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Al primer semestre de 2009, s'han tramitat 28 noves teleassistències i s'han obert 94 casos nous.

13.1.2. Mentories

Seguint amb la Llei de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, al seu article 19.5, es recull el següent:

“També tenen dret a l'assistència social integral, a través d'aquests serveis socials, els menors que es troben sota la pàtria potestat o guarda i custòdia de la persona agredida. A aquest efecte, els serveis socials hauran de tenir personal específicament format per atendre els menors, a fi de prevenir i evitar de manera eficaç les situacions que puguin suposar danys psíquics i físics als menors que viuen en entorns familiars on hi ha violència de gènere.”

El projecte **Mentories**²⁷ d'atenció psicosocial per a fills i filles de víctimes de violència de gènere respon a aquesta voluntat. Està dirigit a nins i nines de 4 a 18 anys d'edat que han patit violència de gènere a l'àmbit familiar, i té com a objectiu principal ajudar-los a identificar models materns i paterns positius que permetin construir noves formes de relació, evitant el cicle repetitiu de la violència.²⁸

La xifra de casos atesos durant l'any 2008 puja a 105, dels quals 42 són mares i, 63, infants. La major part de les persones són ateses de forma grupal (53%), tot i que 16 persones gaudien d'una atenció individual.²⁹

²⁷ Projecte dirigit per l'Àrea d'Educació, Igualtat i Drets Cívics i gestionat per IRES, en col·laboració amb la Direcció General d'Atenció a la Dependència de la Conselleria d'Afers Social, Promoció i Immigració del Govern de les Illes Balears i la Fundació Mattel.

²⁸ Font: IRES, 2009. *Memòria del servei Mentories 2008*. Document no publicat.

²⁹ La resta correspon a casos que no segueixen el procés, infants menors de 4 anys, etc.

Pel que fa a les 42 mares ateses, la major part han estat derivades pels CMSS (36%), pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctimes de Violència de Gènere (24%) o per ambdós (14%). D'altres serveis derivants han estat el Servei d'Assistència Psicològica a Víctimes de Violència de Gènere, l'IBD, la Policia Local o l'OAVD.

En aquest cas, l'edat de les mares ateses també ronda els 37 anys. De fet, només va ser atesa una dona major de 50 anys. L'edat de les dones ateses deu estar fortament condicionada en aquesta ocasió per motius més aviat demogràfics (es redueix la presència de dones majors d'aquesta edat amb fills menors d'edat). Quant a l'edat dels menors, la meitat tenen entre 4 i 9 anys. No es donen diferències per sexe.

La nacionalitat de les mares és fonamentalment espanyola (69% dels casos). Una de cada cinc és de nacionalitat llatinoamericana.

Persones ateses pel servei Mentories. Casos nous 2008 (març-desembre) i 2009 (gener-juny).						
	Casos nous 2008			Casos nous 2009		
	Infants	Mares	Total	Infants	Mares	Total
Total	63	42	105	48	28	76
Atenció grupal	31	25	56	17	15	32
Atenció individual	10	6	16	22	13	35
Altres (<4 anys, casos perduts...)	22	11	33	9	0	9

Font: elaborat per l'Observatori Municipal de la Igualtat a partir de dades del Consell General del Poder Judicial

Durant el primer semestre de 2009, s'han treballat 127 casos, 78 infants i 49 mares, i s'han atès 76 casos nous. Dels casos nous, 28 són mares i, 48, infants. S'ha equilibrat la distribució entre els diferents tipus d'intervenció: la intervenció grupal ha suposat el 42% dels casos treballats i, la individual, el 46%. S'observa un important augment de la intervenció individual, que passa de 16 a 35 casos, i es duplica tant en el cas dels infants com de les mares.

13.1.3. Servei Municipal d'Atenció a Persones Maltractadores dins l'Àmbit de la Parella

Des de l'Àrea d'Educació, Igualtat i Drets Cívics també es treballa amb un altre important actor implicat en els maltractaments: l'home maltractador. En línia amb altres projectes iniciats a la darrera dècada dirigits a rehabilitar les conductes agressives dels maltractadors, el **Servei Municipal d'Atenció a Persones Maltractadores dins l'Àmbit de la Relació de Parella**³⁰ és una altra estratègia orientada a disminuir la incidència de la violència envers les dones. Ofereix una intervenció individualitzada i grupal a persones amb un historial de violència envers la seva parella i que accedeixen voluntàriament al programa o que, després d'haver suspès un jutjat la seva condemna, se'n valora la idoneïtat per incloure-les-hi.

Al segon semestre de 2008 ³¹ s'ha atès 38 homes usuaris i dues dones amb què s'ha contactat i es treballa (parelles i exparelles d'aquests usuaris). La manera d'atendre els homes ha estat tant personalment (dos de cada tres) com per telèfon. La xifra total d'entrevistes ha estat de 70.

³⁰ Des de juliol de 2008, aquest servei està gestionat per IRES.

³¹ Font: IRES, 2009. *Memòria del Servei Municipal d'Atenció de Maltractadors dins l'Àmbit de la Relació de Parella 2008*. Document no publicat.

S'ha establert el següent perfil de l'home maltractador atès:³²

- Tot i que es troben usuaris de fins a 55 anys, tendeixen a ser homes més joves: dues terceres parts tenien entre 18 i 35 anys.
- Dels homes dels quals es coneix la nacionalitat, el 64% són de nacionalitat espanyola; el 18%, llatinoamericana; l'11%, europea comunitària i, l'altre 7%, africana. Com succeeix amb altres serveis, no es compta amb usuaris procedents del continent asiàtic.
- Només una quarta part són casats en el moment d'acudir al servei. El més comú és ser fadrí (44%), però també separat o divorciat (28%).
- De cada 3 homes, 1 viu en parella, 1 amb la família i l'altre en altres situacions (tot sol o a un pis compartit, per exemple).
- La major part dels homes fa feina actualment, tot i que una quarta part es troba aturada.
- 6 de cada 10 afirmen no consumir substàncies tòxiques (drogues o alcohol) de forma habitual.
- Els homes hi accedeixen tant de forma voluntària (40%) com mitjançant el centre penitenciari (34%). La resta de casos procedien del Col·legi Oficial de Psicòlegs de les Illes Balears (COPIB) o havien arribat per recomanació dels CMSS, d'altres familiars o professionals.
- El tipus de violència que reconeixen haver exercit sobre la seva parella és psicològica (44%), psicològica i física (32%), física (32%) o física, psicològica i sexual (4%).
- Tres quartes parts havien estat denunciats per la seva parella o exparella. Sobre tres quartes parts d'aquests s'havia fixat una condemna, i sobre el 100%, una ordre d'allunyament de la parella.

13.1.4. Pacte Palma contra la Violència de Gènere

El **Pacte Palma contra la Violència de Gènere** és, per altra banda, una iniciativa d'implicació ciutadana en la lluita contra la violència de gènere i en favor de la igualtat. Se simbolitza per mitjà d'un manifest aprovat per unanimitat l'octubre de 2008, que inclou un seguit de fites comunes a les quals els ciutadans de forma individual o des d'associacions, entitats, empreses, serveis, etc., poden adherir-se.

Atès aquest caràcter participatiu, resulta important que la ciutadania es vagi adherint al Pacte. Durant els només quatre mesos que va estar oberta la convocatòria d'adhesió el 2008 (octubre-desembre), s'hi adheriren 93 entitats, a les quals cal afegir 843 adhesions individuals. Al primer semestre de 2009 hi ha hagut 113 adhesions d'entitats i 49 noves adhesions individuals.

En el marc d'aquest Pacte, es realitzaren 10 sessions formatives de prevenció de la violència de gènere, a les quals acudiren 257 persones³³ entre octubre i desembre de 2008. Aquesta activitat s'ha anat fent més extensiva i, al llarg del primer semestre de 2009, s'han realitzat 19 sessions formatives a les quals han participat 328 persones.

El web informatiu, una important eina de difusió (www.pactepalma.com), rebé un total de 615 visites entre octubre i desembre de 2008, i 3.869 visites durant el primer semestre de 2009.

³² En ocasions, les dades pertanyen a la totalitat dels homes atesos telefònicament i presencialment; en altres, només fan referència als homes atesos de forma presencial.

³³ Font: Àrea d'Educació, Igualtat i Drets Cívics. Equip de Violència, 2009. *INFORME DE DADES Pacte Palma 2008*. Document d'ús intern.

13.1.5. Art Teràpia

L'objectiu del taller Art Teràpia és capacitar les dones víctimes de violència per desenvolupar la seva autonomia personal i potenciar la seva capacitat de presa de decisions. Al llarg de 2008 i dins el primer semestre de 2009³⁴ s'han desenvolupat dos tallers. El primer, es va dividir en dos programes entre novembre de 2007 i juny de 2008. El mes d'octubre es va iniciar un taller que va finalitzar el juny de 2009.

El primer taller ha tingut una durada de 30 sessions i de 42 hores. Ha rebut dones derivades de diferents serveis i institucions. La majoria, de la Secció d'Igualtat, Immigració i Inclusió (11 dones), del SADIF (9) i de diferents CMSS (5). D'aquestes 25 derivacions, finalment s'han incorporat 14 dones assistents al taller.

El segon taller ha tingut una durada de 33 sessions i 66 hores. La derivació de les dones s'ha centralitzat des de l'Àrea d'Educació Igualtat i Drets Cívics. Hi ha hagut un total de 16 derivacions, de les quals s'han incorporat al taller 9 dones.

En total, 23 dones han assistit a les sessions del taller Art Teràpia. Aquestes dones no presenten un perfil unitari. Tot i que la mitjana d'edat d'aquestes se situa entorn dels 40 anys, les edats de les usuàries oscil·len entre els 23 i els 60 anys. El lloc de procedència majoritari és Espanya (15), seguit d'Amèrica Llatina (5) i d'altres països europeus (3). La majoria tenen estudis secundaris (12) però també hi ha dones que tenen estudis universitaris (3), primaris (7) o sense estudis (1). Gairebé totes les dones tenen 1-2 fills.

La majoria es troba en situació de precarietat laboral: de les 23, només 12 fan feina. D'aquestes, la majoria (6) es dedica al treball domèstic i per hores; només 4 dones treballen per compte d'altri i 2 diuen que tenen un lloc de feina "no qualificat i inestable". De les 11 que no fan feina, 6 es troben en situació d'atur i 5 no fan feina ni en cerquen.

Gairebé totes tenen pendent resoldre i estabilitzar el seu habitatge i tenen un nivell econòmic predominantment baix, o mitjà-baix (tret d'una usuària que té un nivell mitjà d'ingressos). Aquestes dades ens indiquen que es troben en una situació d'alta vulnerabilitat social.

Respecte del tipus de violència patida, totes han patit violència psicològica, totes tret de dues (21) han patit violència física i 5 d'aquestes han patit violència sexual. Han conviscut amb el seu maltractador entre 2 i 30 anys.

Totes tret d'una han denunciat la seva situació i disposen d'una ordre d'allunyament del seu maltractador. 6 d'aquestes tenen un mòbil SOS. Duen entre 5 mesos i 2 anys sense conviure amb les seves parelles, només dues d'aquestes han alternat períodes de convivència i separació de les seves parelles al llarg del desenvolupament del taller.

Les dones han tingut contacte amb altres serveis i/o institucions o hi han estat ateses: diversos centres municipals de Serveis Socials (CMSS), el Servei d'Acollida per a Dona i Família (SADIF), l'Institut Balear de la Dona (IBD) o l'Oficina d'Ajuda a les Víctimes del Delicte (OAVD). En algun moment tant elles com els seus infants han rebut assistència psicològica, i algunes han rebut també assistència psiquiàtrica.

³⁴ Font: Àrea d'Educació, Igualtat i Drets Cívics. Equip de Violència, 2009. *MEMÒRIA DEL TALLER D'ART TERÀPIA*. Document d'ús intern.

13.2. Altres serveis municipals

13.2.1. Servei d'Acollida per a Dones i Famílies (SADIF)

El **Servei d'Acollida per a Dones i Famílies (SADIF)**³⁵ té com a funcions donar acollida temporal a dones soles o amb fills, amb problemàtica de maltractaments que han d'abandonar el seu domicili, a més d'oferir acollida a famílies en situació d'emergència social residents o transeünts a Palma. Com a objectiu general es marca oferir atenció específica a dones i famílies que hi accedeixen, realitzant una valoració de les problemàtiques presentades i empenent, juntament amb les persones ateses, un procés de reinserció social. Té un total de 48 llits disponibles per a dones, 18 habitacions per unitat familiar, 8 llits per a famílies i 3 per unitat familiar.

A la seva memòria de l'any 2008 es recullen les següents dades d'atenció desagregades per programes:³⁶

- Programa d'atenció i orientació
 - 60 dones amb problemàtica de maltractament
 - 109 famílies, de les quals 88 són monoparentals
- Programa del centre d'acollida
 - 76 dones amb problemàtica de maltractament
 - 97 famílies, de les quals 63 són monoparentals
- Programa de Promoció i Reinserció
 - Procedents del programa d'acollida: 173
 - Procedents del programa d'orientació: 159
- Programa d'orientació laboral
 - 8 dones en situació de maltractament
 - 58 persones dels grups de famílies
- Pisos d'inserció
 - 4 dones en situació de maltractament
 - 5 famílies
- Programa d'intervenció psicològica
 - 86 casos individuals
 - 38 sessions grupals, a les quals participaren 67 dones
- Programa d'educació i temps lliure
 - 87 infants

³⁵ Servei de l'Àrea de Benestar Social de l'Ajuntament de Palma conveniat amb la Delegació Diocesana d'Acció Social i Caritas.

³⁶ Caritas 2009. *Memòria del Servei d'Acollida per a Dones i Famílies 2008*. Document inèdit.

13.2.2. Policia Local

Sens dubte, la Policia Local de Palma ofereix un servei que per la seva immediatesa, la proximitat i el grau de coneixement per part de la ciutadania es troba de forma directa vinculat al dia a dia dels maltractaments que s'esdevenen a Palma.

Efectivament, durant l'any 2008 va rebre 706 demandes d'auxili amb motiu de violència de gènere o domèstica, un increment del 2% respecte de l'any anterior.³⁷ Una part considerable d'aquestes (209, el 30%) demandaren assistència psicològica. Es feren un total de 343 atencions amb motiu d'interposar denúncia. 329 d'aquestes pertanyien a dones que tenien el seu domicili al municipi. Totes foren tutelades individualment per un agent. Cal destacar un augment de les demandes d'auxili respecte de l'any anterior del 2%, alhora que les denúncies disminueixen en un 5%.

A més d'aquestes dades d'atenció, des de la Policia Local de Palma, i en col·laboració amb l'Oficina d'Ajuda a les Víctimes del Delicte (OAVD), s'han avaluat els serveis prevists a la Carta de serveis d'assistència a les víctimes de violència domèstica i de gènere que els competeixen. Els resultats són ben positius: s'assoleixen els objectius i el nivell de satisfacció de les persones ateses és molt alt.

Assoliment de les fites fixades per respondre a la Carta de serveis d'assistència a les víctimes de violència domèstica i de gènere 2008 i grau de satisfacció de les persones usuàries		
Fita	Assoliment	Percentatge de respostes satisfactòries amb el servei
Acudir en els casos d'urgència al lloc de l'incident en un temps de resposta no superior als 9 minuts, almenys en un 90% dels casos.	98,5%	95,8%
Oferir a la persona denunciant la possibilitat de rebre assistència psicològica. El temps d'espera fins a l'arribada del psicòleg o de la psicòloga és inferior a 20 minuts en almenys un 90% dels casos.	95,3%	98,4%
Recollir la denúncia amb un temps d'espera inferior a 20 minuts, des de l'arribada del/de la denunciant o bé des que finalitzi l'atenció psicològica en almenys un 90% dels casos.	95,4%	96,2% (qualitat de l'atenció policíaca) 84,8% (temps d'espera a les dependències policíiques)
Assignar a cada víctima un/una agent tutor/ra per fer un seguiment personalitzat en almenys un 90% dels casos.	100%	100%.
Fer un seguiment específic del 100% dels agressors de les víctimes tutoritzades amb ordre de protecció en vigor, mitjançant la Unitat d'Intervenció Immediata (UII)	0% (compromís fixat a novembre de 2008).	-
Contestar el 100% de les queixes que es puguin generar relacionades amb la Carta de serveis en un termini màxim de 15 dies.	100% (no s'ha rebut cap queixa al respecte).	-

13.3. IBD

L'Institut Balear de la Dona (IBD), tot i ser una institució de nivell autonòmic, actua i té la seva seu a Palma. Concretament ofereix dos serveis dels quals es poden beneficiar les dones víctimes de violència de gènere: el Centre d'Informació de la Dona (CID) i el Servei d'Assistència Psicològica a Víctimes de Violència de Gènere. El CID és un servei gratuït de l'Institut Balear de la Dona, que ofereix informació, orientació i assessorament en relació amb els àmbits jurídics, social, laboral i educatiu. El servei d'assistència psicològica està dirigit a dones que són o han estat víctimes d'agressions (físiques, psíquiques o sexuals), amb dues línies d'actuació: d'intervenció individual i d'intervenció grupal.

Com que es tracta d'un servei d'àmbit autonòmic, no disposam de dades desagregades per municipis per a l'any 2008, però des del servei es té la percepció que prop d'un 80% de les seves usuàries són dones residents de Palma, fet que s'explica no només per factors sociodemogràfics sinó per la ubicació del servei a la ciutat.

³⁷ Policia Local. Ajuntament de Palma, 2009. *Informe anual sobre la Carta de serveis d'assistència a víctimes de violència domèstica i de gènere. Any 2008*. Palma: autor. Document disponible al web http://www.palmademallorca.es/IMI/PORTAL/PRD/RecursosWeb/DOCUMENTOS/1/0_23052_1.pdf.

En relació amb les consultes ateses per maltractament, s'han rebut 611 consultes durant 2008; es mostra un petit augment respecte de les rebudes l'any 2007 (590). D'aquestes dones, 312 han patit maltractament físic i psíquic i, 201, maltractament psíquic. S'ha donat un fort augment del nombre de víctimes per maltractament físic ateses, que ha arribat a 58. Tot i que no disposam de les dades quantitatives, el servei detecta un augment de dones víctimes d'abusos i/o agressions sexuals que sol·liciten, principalment, ajuda psicològica.

13.4. Telèfon 016

Respecte de les telefonades al número gratuït d'atenció a les víctimes de violència de gènere, el 016, tot i que no disposam de dades desagregades per a Palma, es registra que al llarg de l'any 2008 s'hi reberen 1.876 telefonades de les Illes Balears i, al primer semestre de 2009, 728.³⁸

Les dades relatives al període de setembre de 2007 a juny de 2009 ens indiquen que la majoria de telefonades foren efectuades per dones que plantejaven consultes sobre la seva situació (un 80,5%). Un 16,6% d'aquestes foren de familiars i de persones properes a les víctimes, i els professionals i les entitats públiques i privades en dugueren a terme un 2,9% del total.

No disposam de dades específiques sobre el perfil de les dones de les Illes Balears usuàries del 016. Les dades a nivell estatal es mostren bastant estables entre l'any 2008 i el primer semestre de 2009, i un cop més ens indiquen que no existeix un perfil unitari de dona maltractada:

- L'edat de les dones víctimes que han usat el 016. El 28,8%, entre els 18 i els 30 anys; el 27,5%, entre els 31-40 anys; el 22,9%, més de 50 anys i, el 20,08%, entre els 41-50 anys.
- Les nacionalitats majoritàries de les dones víctimes han estat les següents:
 - espanyoles, majoritàriament (el 75,2% el 2008 i el 76% entre el gener i el juny de 2009)
 - alt percentatge de procedència llatinoamericana (el 17,8% el 2008 i el 17,5% entre el gener i el juny de 2009)
 - percentatge significatiu d'altres països europeus (el 5% el 2008 i el 4,6% entre el gener i el juny de 2009)
 - africanes (l'1,7% el 2008, i l'1,7% entre el gener i el juny de 2009)
 - Àsia i d'altres països (0,3% en els dos terminis de temps)
- L'any 2008, el 68,7% de les dones que telefonaren en relació amb una situació de violència, conviuen amb el seu maltractador; el 90,6% tenen un o més infants i, respecte del seu nivell d'estudis, el 65,2% dels casos eren dones universitàries i/o amb estudis secundaris. El 51,6% foren dones treballadores.
- El primer semestre de 2009, el 68,4% de les dones es trobava en relació de convivència amb els seus maltractadors; el 91,4% tenien almenys un fill i el 61,7% eren dones amb estudis universitaris o secundaris. El 53,7% eren dones treballadores.

³⁸ Font: *Información estadística de violencia de género. Informe semestral de enero a junio de 2009*. Madrid, de juliol de 2009, Ministerio de Igualdad.

13.5. Pis pont Nuevo Futuro

El pis pont és un habitatge gestionat per l'Associació Nuevo Futuro, que ofereix la substitució de la llar, amb caràcter temporal, a les dones maltractades físicament i psicològicament i als seus infants, ja siguin dones majors de 18 anys com menors emancipades. Proporciona el suport necessari perquè puguin fer un procés de reinserció social en un context normalitzat i per restablir la seva autoestima i l'autonomia personal.

Al llarg de 2008 han estat ateses 11 dones i 15 infants. Respecte dels canals de derivació, se'n diferenciarien dos segons la situació en què es troben les dones. La majoria de les dones hi han accedit com a continuació del procés d'inserció iniciat al Servei d'Acollida de Dona i Família (SADIF) (5). Les dones que no necessiten un suport tan intensiu com el que s'ofereix al SADIF, poden iniciar el seu procés directament al pis pont i hi accedeixen derivades des dels diferents CMSS (4) i del Servei d'Atenció Social Integral a Víctimes de Violència de Gènere (2).

Les dones tenen perfils bastant diversos:

- o La majoria tenen entre 25 i 40 anys (8), tot i que hi ha una dona menor de 25 anys i 2 majors de 40.
- o 10 dones són de procedència estrangera i només 1 és espanyola. Els llocs de procedència majoritaris són Bolívia (3 dones i 5 menors) i Marroc (2 dones i 4 menors), seguits de República Dominicana, Camerun, Polònia, Argentina, Tanzània i Espanya (1 dona i 1 menor respectivament).
- o La majoria són fadrines; només dues dones són casades i una vídua.
- o Respecte del nivell d'estudis, 9 tenen estudis primaris i 2 estudis superiors.
- o Respecte de la seva situació laboral, 5 fan feina per compte d'altri, 3 estan inactives, 2 treballen a l'economia submergida i una es troba a l'atur.

Totes les dones que han passat pel pis pont han patit maltractament psíquic; 5 d'aquestes, a més, n'han patit de físic i, 4, abandonament per part de les seves parelles. Tot i així, només 4 han decidit denunciar la seva situació.

14. Conclusions

14.1. Resum de dades

QUADRE RESUM DE DADES				
	Partit judicial Palma*	var.07/08	Illes Balears	Espanya
Consell General del Poder Judicial. Any 2008				
Delictes ingressats per violència de gènere	3.153	0%	4.473	140.446
Lesions i maltractaments	2.207 (71%)	+4%	72%	72%
Delictes contra la llibertat	734 (23%)	+23%	20%	10%
Dones mortes per violència de gènere	1	0%	1	76
Actes de violència de gènere	2.661	-		
Maltractaments físics (art.153 i 173 Codi civil)	2.245 (84%)	-	2.991	74.239
Maltractaments psíquics (art. 153 i 173 Codi civil)	316 (12%)	-	472	24.154
Denúncies	3.064	+18%	4.690	142.125
Denúncies x 10.000 hab.	53,88	-	43,70	30,80
Atestats policíacs	2.527	44%	3.780	109.906
Renúncies al procés	783 (25,55%)	+16%	983 (20,95%)	16.100 (11,32%)
Persones jutjades	387	-19%	985	23.077
% persones jutjades sobre denúncies	13%	-	21%	16%
% persones condemnades sobre jutjades	80%	-	90%	78%
Moviments d'afers penals	4.406	-	6.390	212.980
Taxa resolució	0,94	-	0,92	0,98
Moviments d'afers civils	298	-	423	17.944
Taxa resolució	0,89	-	0,90	0,91
Ordres protecció incoades	456	-42%	1.275	41.420
Ordres de protecció adoptades	239	-59%	800	30.405
Mesures judicials de protecció	766	-56%	2.436	116.306
De natura penal	653	-59%	2.004	92.682
De natura civil	113	-27%	432	23.624
Policia Local de Palma. Any 2008				
Denúncies presentades per violència de gènere	287			
Perfil persona maltractada	Edat: 21-40 anys (70%); Relació: relació de parella amb l'agressor (65%)			
Perfil persona maltractadora	Edat: 21-50 anys (83,97%); Nacionalitat: espanyola (54%)			
Tipus d'agressió	Física: 201 (70%); Psíquica: 86 (30%)			
Jutjats de violència contra la dona partit judicial de Palma. Gener – setembre 2009				
Perfil dona que retira la denúncia	Edat mitjana: 32,6 anys; Procedència: 59% estrangera (40% Amèrica Llatina)			
Perfil presumpte agressor	Edat mitjana: 34,4 anys; Procedència: 43% estrangera			
Motius retirada denúncia	Raons emocionals (43%); mantenir la unitat familiar (18%); relectura idoneïtat (10%)			
III Macroenquesta sobre violència contra la dona. Any 2006				
	Palma	Illes Balears		
Dones que s'autoconsideren víctimes de vdg	3.900	2,4%		
Dones que responen a una definició tècnica de vdg	13.100	8,1%		

* Municipis pertanyents al Partit judicial de Palma: Algaida, Andratx, Banyalbufar, Bunyola, Calvià, Deià, Esporles, Estellencs, Fornalutx, Lluçmajor, Marratxí, Palma, Puigpunyent, Santa Eugènia, Santa Maria del Camí, Sóller i Valldemossa.

14.2. Principals conclusions

En els darrers anys ha augmentat progressivament la consciència social sobre la gravetat de la violència de gènere i la importància de combatre-la. En aquest sentit, la Llei orgànica 1/2004, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, que defineix la violència de gènere com a qualsevol acte de violència física o psicològica exercida cap a una dona per part la seva parella o exparella, suposa una passa important en l'objectivació i l'explicitació de la violència de gènere, històricament relegada a l'àmbit de la vida privada i també envoltada de certa ambigüitat.

Donada la dificultat de quantificar la violència de gènere amb exactitud, així com de mesurar-ne l'impacte relatiu en el nostre municipi, n'hem fet una aproximació a partir de diferents fonts:

- Les extrapolacions realitzades a partir dels resultats de la III Macroenquesta sobre violència contra la dona mostren que durant l'any 2006 es contabilitzen al municipi de Palma un total de 3.900 dones majors d'edat que s'autoconsideren víctimes de violència de gènere i 13.100 que entrarien dins la definició tècnica de víctima de violència de gènere.
- Segons el CGPJ, l'any 2008 s'ingressaren un total de **3.153 delictes per violència de gènere al Partit Judicial de Palma**. D'aquests, el 71% corresponen a lesions i maltractaments (2.246). Aquesta tipologia de delicte ha augmentat en un 4% respecte l'any 2007. En segon lloc, es registren 734 delictes contra la llibertat, xifra que suposa un augment respecte l'any anterior del 23%. Altres tipus de delictes de violència han disminuït, cosa que manté estable la xifra total.

En relació amb els territoris de referència, el percentatge de delictes ingressats per lesions i maltractaments són similars a Espanya i a les Illes Balears; no obstant, els delictes contra la llibertat són bastant superiors al Partit Judicial de Palma.

- Finalment, lluny d'acabar amb la violència de gènere, el 2008 destaca per ser l'any que ha registrat un major nombre de **dones mortes per violència de gènere** a mans de la seva parella o exparella en els darrers anys: 76 casos a l'Estat espanyol. Una d'aquestes dones morí al Partit Judicial de Palma.

En el moment de tancar aquest informe (novembre de 2009), han mort a l'Estat espanyol 49 dones en les mateixes circumstàncies. Una d'elles, resident al municipi de Santanyí, es va convertir el mes de setembre en la primera víctima balear de 2009.

La persona que pateixen violència de gènere

La III Macroenquesta sobre la violència contra les dones permet aproximar-nos al **perfil de la persona que pateix violència de gènere**: el maltractament es dona a tots els grups d'edat (encara que la franja d'edat dels 40 als 65 anys és la que en registra una major taxa), hi ha major incidència entre el col·lectiu estranger i existeix una certa relació amb el nivell d'ingressos, nivell d'estudis i situació laboral, però no en resulta determinant.

- Cal tenir en compte la diferència entre les dones que s'autoconsideren maltractades (2,4% a les Illes Balears) i les que efectivament ho són (8,1%). A partir dels 40 anys s'incrementa aquesta baixa conscienciació de maltractament.

- Aquesta tendència es confirma amb el perfil de la dona que interposa una denúncia a la seva parella o exparella per violència de gènere (Policia Local, 2008), que apunta cap a dones d'entre 21 i 40 anys (70%).
- De les 287 denúncies presentades durant 2008 a la Policia Local, el 55% conviuen amb l'agressor i el 65% en mantenien una relació de parella.

La presumpta persona agressora

Els factors que causen, reforcen o mantenen el comportament violent en l'àmbit de la relació de parella poden ser de tipus cultural (cultura patriarcal, estereotips sexistes...); de tipus social (dependència econòmica de la dona cap a l'home, baix nivell educatiu de l'home...); de tipus familiar (caràcter privat del medi familiar...) i factors individuals (presència de psicopatologies, abús de substàncies tòxiques...).

- El perfil majoritari de la persona maltractadora (Policia Local, 2008) correspon a un home d'entre 21 i 50 anys (83,97%) i de nacionalitat espanyola (54%).

La societat

El grau de conscienciació de la societat espanyola davant del fenomen de la violència de gènere (CIS, 2009) és molt baix, ja que només un 1,3% assenyalava la violència contra la dona com un dels tres principals problemes de l'Estat espanyol. No obstant això, quan la població és consultada expressament sobre el fenomen de la violència de gènere (Ministeri d'Igualtat, 2009), el 91,6% la considera totalment inacceptable.

En referència a l'opinió pública de la població de Palma es mostra una preocupació notable (Fundació Gadeso, 2009), situant-se la violència domèstica i de gènere en un nivell d'importància del 7,0 (en una escala de l'1 al 10).

Les denúncies a l'estadística judicial

El Partit Judicial de Palma registrà, l'any 2008, un total de **3.064 denúncies per violència de gènere**. Aquesta xifra suposa una ràtio de 53,88 denúncies per cada 10.000 habitants, molt per sobre de la corresponent a les Illes Balears (43,70) o a la de l'estat Espanyol (30,80). Respecte l'any 2007, s'ha produït un **increment de les denúncies d'un 18%**.

La retirada de denúncies

La desproporció entre el nombre de denúncies durant 2008 al Partit Judicial de Palma (3.064) i els casos que foren jutjats (387) és considerable. Algunes explicacions a aquesta diferència poden ser els casos de sobreseïment, com també la retirada de la denúncia per part de la víctima.

Interposar una denúncia a una parella o exparella agressora és una passa cap a endavant que sovint requereix d'un sobreesforç emocional per part de la víctima. Pràcticament des de tots els àmbits que lluiten contra la violència de gènere s'insta a les dones a que donin aquesta passa cap a endavant. Però **en una de cada quatre ocasions (783 casos), la víctima decideix retirar la denúncia**.

- El perfil de la dona que retira la denúncia correspon a una dona de 32,6 anys, nascuda a l'estranger (59%) -sobretot a Amèrica Llatina- i amb estudis primaris, graduat escolar o equivalent (46%). El 37% estan casades o en parella i el 82% té fills.

- Un dels factors que se sospita pot influir en el fet que una dona retiri una denúncia és la dependència econòmica:
 - Efectivament, 24 de cada 100 dones que retiraren la denúncia es trobaven aturades i cercant treball; altres 20 serien població inactiva.
 - Els ingressos familiars solen estar en la franja dels 500 € als 1.000 €. Principalment procedeixen de la mateixa víctima (49%), però també de la parella (24%).

No obstant aquestes dades, cap dona explicità la dependència econòmica com a motiu per retirar la denúncia. En canvi, els que s'explicitaren majoritàriament foren:

- Les raons emocionals (43%): quatre de cada deu dones confien en que la seva parella canviï el seu comportament, afirmen veure millores, quan no senten llàstima o creuen que retirar la denúncia és fer-ne un punt i a part en la dinàmica de violència establerta en la parella.
- Com a segona causa més freqüent (18%) trobem les dones que retiraren la denúncia sospesant que era més important mantenir la unió familiar que seguir endavant amb el procediment legal.
- Una de cada 10 denúncies és realitza a causa d'una relectura que fa la víctima respecte a la situació violenta que va generar la seva primera visita als jutjats traient-li pes a la situació viscuda o considerant que en realitat la baralla va ser mútua.
- La por a possibles represàlies o al rebuig familiar i social està present en el 8% de les denúncies.

Moviments d'afers penals i civils

Durant l'any 2008, els jutjats de violència sobre la dona del Partit Judicial de Palma contabilitzaren un total de **4.406 moviments d'afers penals i 298 d'afers civils relacionats amb la violència de gènere**. En tots dos casos la majoria foren ingressats directament.

El ritme de resolució d'afers penals de violència de gènere és similar al d'entrada de moviments: la xifra de resultats durant l'exercici de 2008 és del 94% de la del total de moviments penals ingressats i reoberts. En quant a les taxes d'afers de naturalesa civil, la taxa de resolució està 5 punts per davall de la corresponent a afers penals (89%).

Ordres de protecció

La xifra total d'**ordres de protecció incoades és de 456 al partit judicial de Palma** (demanades, concedides o no):

- 56 de cada 100 dones denunciants amb ordre de protecció incoada són espanyoles, i 43, estrangeres. La relació que uneix a la persona denunciante amb el denunciat és de relació afectiva actual en un 55% dels casos. La pràctica totalitat (96%) s'han incoat a instància de la pròpia víctima.
- Una dada important referent a les ordres de protecció és la seva resolució: un 52% són adoptades i un 48% denegades. Aquesta dada és força diferent als percentatges d'ordres adoptades a les Illes Balears (63%) i a l'Estat espanyol (73%).

Mesures judicials de protecció

De les 456 ordres de protecció del 2008 es deriven **766 mesures judicials de protecció**. El 85% d'aquestes foren de natura penal (653). Les dues més comunes són l'allunyament i la prohibició de comunicació, que sumen 276 i 275 mesures, respectivament. De les 113 de natura civil, destaquen les 30 referents a atribució de l'habitatge a la víctima i altres 30 de prestació d'aliments.

L'incompliment de les mesures d'ordre penal és d'un 12%, un percentatge elevat en comparació amb les dades d'Illles Balears (5%) o de l'Estat espanyol (3%). L'incompliment de les mesures de natura civil registrat és menor.

Persones jutjades

Encara que la xifra de denúncies per violència de gènere durant 2008 fou de 3.064, el nombre de persones jutjades per aquest motiu només arriba a les 387.

- La ràtio resultant és de 13 persones jutjades per cada 100 denúncies, taxa similar a l'espanyola (16%), però força inferior a la balear (21%).

De les 387 persones que foren jutjades per violència de gènere al partit judicial de Palma durant 2008, el 80% reberen una condemna i el 20% foren absoltes.

- Una altra vegada, la taxa total de condemna és similar a la de l'Estat espanyol (80%), però és inferior a la balear (90%).

Evolució de les dades judicials

L'anàlisi de les dades corresponents al Partit Judicial de Palma dels darrers tres anys mostren evolucions força dispars:

- En referència a l'any 2007, les **dades sobre delictes ingressats per violència de gènere es mantenen**.
- **Les denúncies augmenten un 18%**, en consonància amb una major sensibilització ciutadana. No obstant, les denúncies al procés també augmenten en una proporció similar.
- Sorpren la important **reducció de les persones jutjades i de les ordres de protecció incoades**: disminueixen en un 19% i en un 42%, respectivament.
- **Les mesures de protecció també disminueixen** força: les de natura penal ho fan en un 56%, i les civils, en un 29%. Les mesures que veuen una major reducció en termes absoluts són l'allunyament, la prohibició de comunicació i la suspensió en la tinença i l'ús d'armes.
- Aquestes tendències es contraposen a les que es dibuixen a l'Estat espanyol: si bé les denúncies també s'incrementen (13%, cinc punts per davall de la dada corresponent al partit judicial de Palma), la resta d'indicadors, emperò, també augmenten a un ritme similar: les ordres de protecció ho fan en un 10%; les mesures, un 14%, i les persones jutjades, un 12%.

Els serveis d'atenció

Des de la seva creació a 2007, l'Àrea d'Educació, Igualtat i Drets Cívics ha parat especial atenció en avançar cap a l'eradicació de la violència de gènere. Per a això, treballa des de diferents àmbits per donar resposta, dintre de les seves competències a determinats aspectes recollits en la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere.

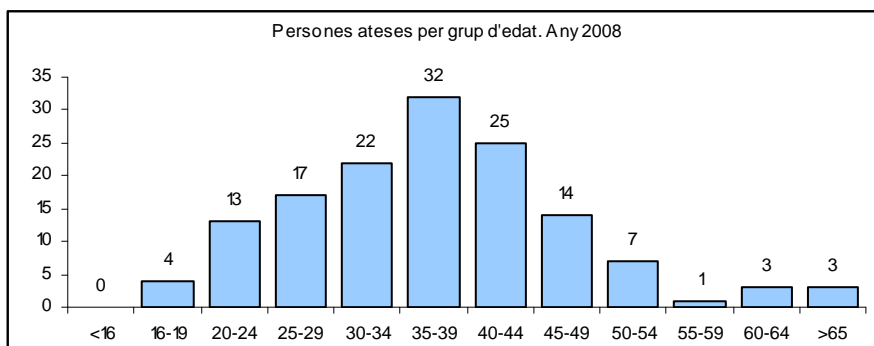
- Des del **Servei d'Atenció Social Integral a Víctimes de Violència de Gènere** es va atendre a un total de 232 dones, de les quals 141 eren casos nous, cosa que suposa un important creixement respecte anys anteriors (72%). Durant el primer semestre de 2009 s'han atès 94 casos nous, la qual cosa confirma la tendència a l'increment en l'atenció.
- La xifra de casos atesos durant l'any 2008 pel **Projecte Mentories** ascendeix a 105, dels quals 42 són mares i 63, infants. Durant el primer semestre de 2009, s'han treballat un total de 127 casos, 78 infants i 49 mares, i s'han atès 76 casos nous (28 mares i 48 infants).
- En el segon semestre de 2008, des del **Servei Municipal d'Atenció a Persones Maltractadores dins l'Àmbit de la Parella** s'ha atès un total de 38 homes usuaris. La manera d'atendre als homes ha estat tant personalment (dos de cada tres) com per telèfon.
- D'octubre a desembre de 2008, s'adheriren 93 entitats i 843 persones **al Pacte Palma Contra la Violència de Gènere**. En el primer semestre de 2009 hi ha hagut 113 adhesions d'entitats i 49 noves adhesions individuals. En el marc d'aquest Pacte, es realitzaren un total de 10 sessions formatives de prevenció de la violència de gènere, a les quals hi acudiren 257 persones. Aquesta activitat s'ha anat fent més extensiva i al llarg del primer semestre de 2009 s'han realitzat 19 sessions formatives a les que hi han participat 328 persones.
- Referent al taller d'**Art Teràpia**, al llarg de 2008 i dins el primer semestre de 2009 s'han desenvolupat dos tallers. El primer, es va dividir en dos programes entre el novembre de 2007 i el juny de 2008. El mes d'octubre es va iniciar un taller que va finalitzar pel juny de 2009. En total, hi han assistit 23 dones.

Altres serveis municipals que han ofert serveis d'atenció a víctimes de violència de gènere al municipi de Palma han estat el Servei d'Acollida per a Dones i Famílies (SADIF), la Policia Local, l'Institut Balear de la Dona, el telèfon gratuït 016 o el Pis Pont Nuevo Futuro.

Annex 1: Dades del Servei d'Atenció Integral a Víctimes de Violència de Gènere

Persones ateses per grup d'edat (%)			
	2006	2007	2008
<16	0,0%	1,2%	0,0%
16-19	0,0%	1,2%	2,8%
20-24	3,5%	1,2%	9,2%
25-29	24,1%	19,5%	12,1%
30-34	20,7%	25,6%	15,6%
35-39	20,7%	23,2%	22,7%
40-44	17,2%	14,6%	17,7%
45-49	3,5%	7,3%	9,9%
50-54	5,2%	1,2%	5,0%
55-59	0,0%	3,7%	0,7%
60-64	3,5%	0,0%	2,1%
>65	1,7%	1,2%	2,1%
Total	100%	100%	100%
Edat mitjana	36,4	36,0	36,5

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Situació econòmicolaboral de les persones ateses (%)				
		2006	2007	2008
Persones en edat activa ocupades	Baixa laboral	8,6%	7,3%	9,2%
	No baixa laboral	29,3%	34,2%	30,5%
	Total	37,9%	41,5%	39,7%
Persones en edat activa que reben prestacions econòmiques o altres ingressos	Prestació per desocupació	6,9%	1,2%	8,5%
	RAI	10,3%	6,1%	9,2%
	RMI	3,5%	3,7%	1,4%
	PNC	10,3%	4,9%	1,4%
	Economia submergida	6,9%	13,4%	9,2%
	Total	37,9%	29,3%	29,7%
Persones que no reben altres ingressos o que no s'especifica	No prestacions o rendes	20,7%	23,2%	22,7%
	Jubilació	3,5%	1,2%	1,4%
	Invalidesa	0,0%	0,0%	1,4%
	Menor 16 anys	0,0%	1,2%	0,0%
	Total	24,2%	25,6%	25,5%
Desconeixement de la situació laboral		0,0%	3,7%	5,0%
Total		100%	100%	100%

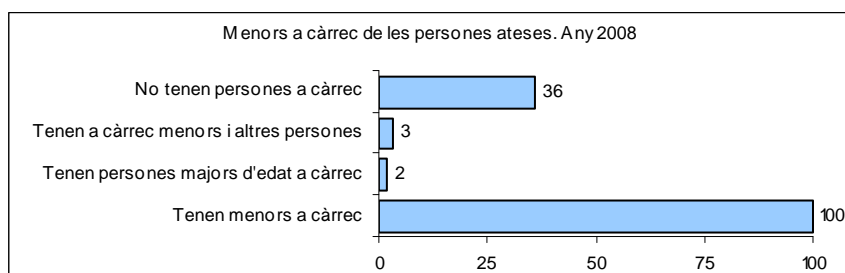
Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Nacionalitat de les persones ateses (%)			
	2006	2007	2008
Dones espanyoles	70,7%	59,8%	55,3%
Dones estrangeres comunitàries	5,2%	2,4%	17,7%
Dones estrangeres no comunitàries	24,1%	37,8%	27,0%
Total	100%	100%	100%

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Menors a càrrec de les persones ateses (%)			
	2006	2007	2008
Tenen menors a càrrec	70,7%	73,2%	70,9%
Tenen persones majors d'edat a càrrec	0,0%	0,0%	1,4%
Tenen a càrrec menors i altres persones	0,0%	3,7%	2,1%
No tenen persones a càrrec	29,3%	23,2%	25,5%
Total	100%	100%	100%

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

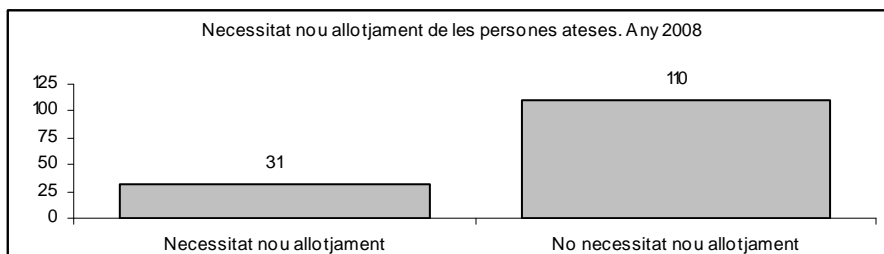
Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Suport familiar de les persones ateses (%)			
	2006	2007	2008
Tenen suport familiar	70,7%	50,0%	61,0%
No tenen suport familiar	29,3%	50,0%	39,0%
Total	100%	100%	100%

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Necessitat nou allotjament de les persones ateses (%)			
	2006	2007	2008
Necessitat de nou allotjament	43,1%	34,2%	22,0%
No necessitat de nou allotjament	56,9%	65,9%	78,0%
Total	100%	100%	100%

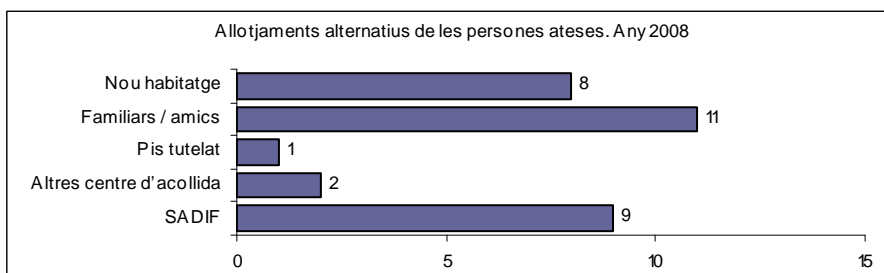
Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Allotjaments alternatius de les persones ateses (%)			
	2006	2007	2008
SADIF	64,0%	32,1%	29,0%
Altres centre d'acollida	0,0%	10,7%	6,5%
Pis tutelat	4,0%	3,6%	3,2%
Familiars/amics	28,0%	46,4%	35,5%
Nou habitatge	4,0%	7,1%	25,8%
Total	100%	100%	100%

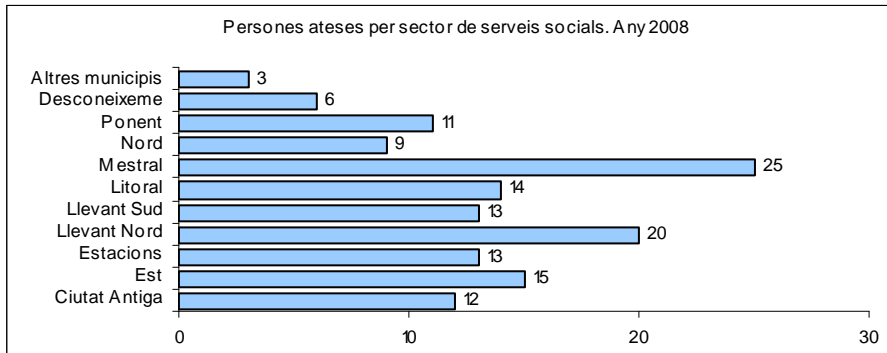
Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Persones ateses per sector de població (%)			
	2006	2007	2008
Ciutat Antiga	8,6%	4,9%	8,5%
Est	13,8%	12,2%	10,6%
Estacions	17,2%	6,1%	9,2%
Llevant Nord	15,5%	22,0%	14,2%
Llevant Sud	10,3%	12,2%	9,2%
Litoral	5,2%	12,2%	9,9%
Mestral	8,6%	15,9%	17,7%
Nord	5,2%	6,1%	6,4%
Ponent	5,2%	2,4%	7,8%
Desconeixement del sector	6,9%	3,7%	4,3%
Altres municipis	3,5%	2,4%	2,1%
Total	100%	100%	100%

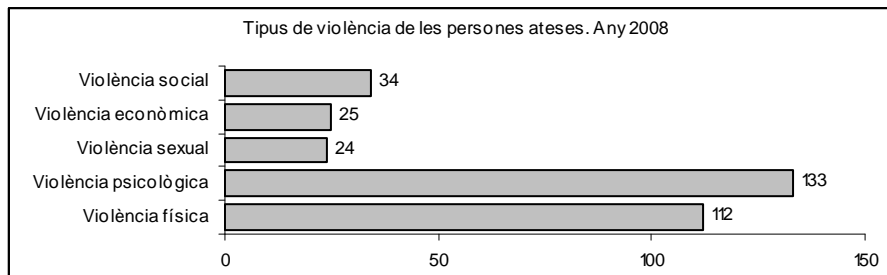
Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Tipus de violència de les persones ateses (%)			
	2006	2007	2008
Violència física	89,7%	85,4%	79,4%
Violència psicològica	98,3%	92,7%	94,3%
Violència sexual	25,9%	23,2%	17,0%
Violència econòmica	25,9%	14,6%	17,7%
Violència social	17,2%	24,4%	24,1%

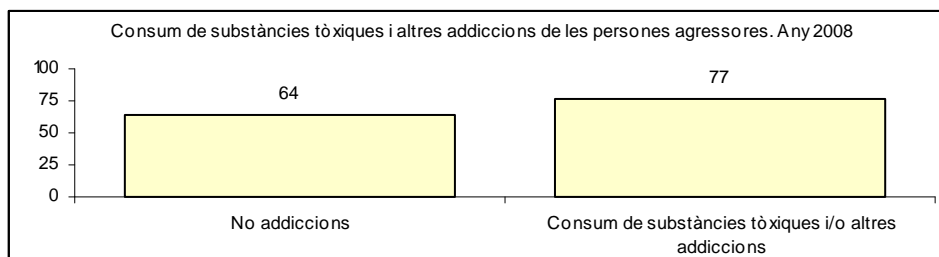
Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Consum de substàncies tòxiques i altres addiccions de les presumptes persones agressores (%)			
	2006	2007	2008
No addiccions	31,0%	40,2%	45,4%
Consum de substàncies tòxiques i/o altres addiccions	69,0%	59,8%	54,6%
Total	100%	100%	100%

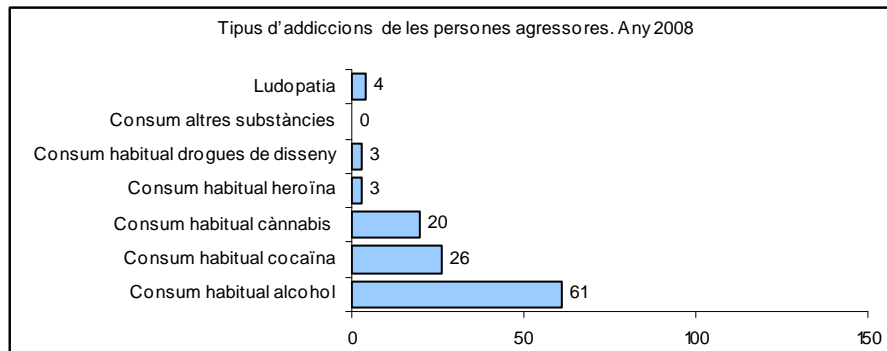
Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Tipus d'addiccions de les persones agressores (%)			
	2006	2007	2008
Consum habitual d'alcohol	80,0%	81,6%	79,2%
Consum habitual de cocaïna	47,5%	40,8%	33,8%
Consum habitual de cànnabis	35,0%	18,4%	26,0%
Consum habitual d'heroïna	5,0%	4,1%	3,9%
Consum habitual de drogues de disseny	0,0%	2,0%	3,9%
Consum d'altres substàncies	5,0%	0,0%	0,0%
Ludopatia	17,5%	10,2%	5,2%

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Mesures a les ordres de protecció (%)			
	2006	2007	2008*
Mesures de natura penal			
Prohibició d'aproximació i comunicació	100,0%	100,0%	94,1%
Presó provisional	-	6,1%	8,8%
Prohibició d'aproximació i no comunicació extensiva a altres	12,8%	6,1%	4,4%
Prohibició de duita i tinença de armes	-	2,0%	1,5%
Mesures de natura civil			
Guarda i custòdia dels fills a favor de la mare	25,5%	38,8%	32,4%
Ús i gaudiment de l'habitatge	27,7%	32,7%	29,4%
Pensió d'aliments a favor dels fills	23,4%	34,7%	29,4%
Règim de visites a favor del pare	17,0%	14,7%	19,1%
Règim de visites a favor del pare a través del punt de trobada	6,4%	2,4%	5,9%

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Derivants de les persones ateses (%)			
	2006	2007	2008
CMSS	27,6%	43,9%	29,1%
IBD	19,0%	20,7%	19,9%
Polícia Local (Brigada Especial)	12,1%	3,7%	7,8%
Iniciativa pròpia	8,6%	8,5%	7,8%
Oficina AVD	8,6%	4,9%	6,4%
Serveis d'atenció sanitaris	1,7%	1,2%	6,4%
Familiars / amics	3,5%	2,4%	5,0%
Jutjats de Violència de Gènere	0,0%	0,0%	4,3%
SS d'altres municipis	3,5%	2,4%	3,5%
Centre escolar dels infants	0,0%	0,0%	2,1%
SADIF	12,1%	9,8%	1,4%
Creu Roja	1,7%	1,2%	0,7%
Ateneu Alcari	0,0%	0,0%	0,7%
Pis Petit	0,0%	0,0%	0,7%

Derivants de les persones ateses (%)			
Regidoria de Benestar Social	0,0%	0,0%	0,7%
Servei de Mediació de La Caixa	0,0%	0,0%	0,7%
SOIB	0,0%	0,0%	0,7%
Unitat Salut Mental	0,0%	1,2%	0,0%
Gira-sol	1,7%	0,0%	0,0%
NS/NC	0,0%	0,0%	0,7%
Total	100%	100%	88%

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Casos de coordinació amb altres serveis (%)			
	2006	2007	2008
CMSS	50,0%	74,4%	53,9%
Advocat d'ofici	62,1%	59,8%	46,1%
Polícia Nacional	15,5%	36,6%	31,9%
Centre informació IBD	37,9%	46,3%	29,1%
Polícia Local	20,7%	42,7%	29,1%
Atenció psicològica IBD	0,0%	22,0%	19,1%
Advocat privat	5,2%	7,3%	17,0%
SADIF	31,0%	23,2%	11,3%
OAVD	12,1%	23,2%	11,3%
Atenció psicològica CMSS	0,0%	7,3%	5,7%
USM	3,5%	2,4%	4,3%
OFIM	3,5%	4,9%	4,3%
Serveis d'altres municipis	10,3%	3,7%	4,3%
Guàrdia Civil	1,7%	2,4%	3,5%
At. primària Caritas	1,7%	0,0%	3,5%
Equip de mediadors	0,0%	2,4%	2,8%
Atenció psicològica OAVD	0,0%	3,7%	2,1%
Atenció psicològica SADIF	0,0%	2,4%	1,4%
Atenció psicològica privada	0,0%	3,7%	1,4%
Pis pont	3,5%	1,2%	1,4%
SAPS	5,2%	0,0%	0,0%
Ca l'Ardiaca	1,7%	0,0%	0,0%
Protecció de Menors	1,7%	2,4%	0,0%
Serveis sanitaris	1,7%	1,2%	0,0%
Altres serveis	6,9%	0,0%	0,0%

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Temps d'espera a la 1a cita (%)			
	2006	2007	2008
Mateix dia	48,3%	36,6%	24,1%
1 dia	25,9%	29,3%	31,9%
2 dies	10,4%	12,2%	25,5%
3 dies	12,1%	13,4%	7,8%
4 dies	1,7%	2,4%	5,0%
5 dies	1,7%	1,2%	2,8%
6 dies	0,0%	2,4%	0,0%
>6 dies	0,0%	2,4%	2,8%
Total	100%	100%	100%

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Temps d'espera per a la concessió del terminal (%)			
	2006	2007	2008
Ja tenia un terminal	2,2%	3,6%	7,7%
1-3 dies	28,9%	8,9%	21,5%
4-7 dies	48,9%	55,4%	58,5%
8-11 dies	15,6%	19,6%	10,8%
12-15 dies	2,2%	8,9%	0,0%
> 15 dies	2,2%	3,6%	1,5%
Total	100%	100%	100%

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Petició realitzada a la primera entrevista (%)			
	2006	2007	2008
Servei de TAM-VG	79,3%	63,4%	36,9%
Informació/orientació recursos per a VVG	20,7%	18,3%	16,3%
Informació procés separació / divorci	0,0%	1,2%	12,1%
Acompanyaments	0,0%	7,3%	9,9%
Informació tràmit judicial	0,0%	1,2%	9,2%
Orientació denúncia	0,0%	6,1%	5,7%
Suport social i econòmic	0,0%	1,2%	2,8%
Allotjament	0,0%	1,2%	2,8%
Altres	0,0%	0,0%	4,3%
Total	100%	100%	100%

Font: elaborat pel Servei d'Atenció Social Integral a Víctima de Violència de Gènere

Annex 2: Questionari

Este cuestionario tiene como objetivo tener un conocimiento profundo y exhaustivo de los motivos que condicionan la retirada de la denuncia por violencia de género. No es necesario poner el nombre. Gracias por su colaboración.

DATOS SOCIO-DEMOGRÁFICOS:

1. Me podría decir, por favor, ¿a qué grupo de edad pertenece?

Menos de 18 años	☐
De 18 a 24 años	☐
De 25 a 29 años	☐
De 30 a 34 años	☐
De 35 a 39 años	☐
De 40 a 44 años	☐
De 45 a 49 años	☐
De 50 a 54 años	☐
De 55 a 59 años	☐
De 60 a 64 años	☐
De 65 a 74 años	☐
De 75 y más años	☐
Ns/Nc	☐

2. ¿Cuál es su lugar de nacimiento?

Si es en España, indicar municipio y provincia	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Si es en el extranjero, país:	<input type="text"/>	<input type="text"/>

3. ¿Cuál es su nacionalidad?

Española	☐
Española y otra	☐
Extranjera	☐
Ns/Nc	☐

4. ¿Cuál es su municipio de residencia actualmente?

5. ¿Cuál es su nivel de estudios terminados?

Analfabeta	☐
Sin Estudios	☐
Estudios primarios o equivalente	☐
Graduado escolar o equivalente	☐
BUP o equivalente	☐
Formación profesional	☐
Estudios Universitarios grado medio	☐
Estudios Universitarios grado superior	☐
Ns/Nc	☐

6. ¿Actualmente cuál es su situación laboral principal?

Trabajo por mi cuenta (autónoma)	☐
Trabajo en un puesto fijo	☐
Trabajo en un puesto eventual	☐
parada y buscando trabajo	☐
parada y no busco trabajo	☐
Estudiante	☐
Ama de casa	☐
Jubilada o incapacitada	☐
Ns/Nc	☐

7. ¿Podría decirme aproximadamente el intervalo de ingresos familiares medios de su hogar?

Hasta 200 €	☐
Más de 200 € y hasta 500 €	☐
Más de 500 € y hasta 1000 €	☐
Más de 1000 € y hasta 2000 €	☐
Más de 2000 € y hasta 3000 €	☐
Más de 3000 € y hasta 5000 €	☐
Más de 5000 € y hasta 7000 €	☐
Más de 7000 € y hasta 10000 €	☐
Más de 10000 € y hasta 15000 €	☐
Más de 15000 € y hasta 25000 €	☐
Más de 25000 €	☐
Ns/Nc	☐

8. ¿De dónde proceden los ingresos familiares?

	Cantidad
Propios	<input type="text"/>
Pareja	<input type="text"/>
Hijo/a	<input type="text"/>
Padre/madre	<input type="text"/>
Otros:	<input type="text"/>

9. ¿Actualmente está Vd.?

Soltera	☐
Casada /En pareja	☐
Separada /Divorciada	☐
Viuda	☐
Ns/Nc	☐

10. ¿Tiene Vd. hijos?

Si	☐	¿Cuántos? :	<input type="text"/>	hijos
No	☐			
Ns/Nc	☐			

11. Existen otras personas dependientes a su cargo?

Si	☐	¿Cuántos? :	<input type="text"/>	P.D.
No	☐			

N.s./N.s.

CARACTERÍSTICA DE LA VIOLENCIA

12. El tipo de maltrato recibido es: (Repuesta múltiple):

Físico	☐
Psicológico	☐
Sexual	☐
Otros:	☐
Ns/Nc	☐

13. La persona que le causo el maltrato, era:

Pareja / marido	☐
Ex - marido/ex - pareja	☐
N.s./N.s.	☐

14. Actualmente ¿Ha mantenido su relación con él?:

Si	☐
No	☐
Ns/Nc	☐

15. En caso afirmativo, ¿convive con él en un mismo domicilio?

Si	☐
No	☐
Ns/Nc	☐

16. Me podría decir, por favor, ¿a qué grupo de edad pertenece el presunto agresor?

Menos de 18 años	☐
De 18 a 24 años	☐
De 25 a 29 años	☐
De 30 a 34 años	☐
De 35 a 39 años	☐
De 40 a 44 años	☐
De 45 a 49 años	☐
De 50 a 54 años	☐
De 55 a 59 años	☐
De 60 a 64 años	☐
De 65 a 74 años	☐
De 75 y más años	☐
Ns/Nc	☐

17. ¿Cuál es el lugar de nacimiento del presunto agresor?

Si es en España, indicar municipio y provincia	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Si es en el extranjero, país:	<input type="text"/>	<input type="text"/>

18. Y ¿Cuál es la nacionalidad del presunto agresor?

Española	☐
Española y otra	☐
Extranjera	☐
N.s./N.s.	☐

CARACTERÍSTICAS DE LA DENUNCIA

19. ¿Había realizado anteriormente otra denuncia por violencia de género?

Si	☐	¿Cuántas?	<input type="text"/>
No	☐		
Ns/Nc	☐		

20. La denuncia que retira, fue presentada en su momento por:

Directamente por la victima	☐
Directamente por familiares	☐
Atestados policiales	☐
Parte de lesiones	☐
Servicio de asistencia a terceros en general	☐
Ns/Nc	☐

19. ¿En qué fecha fue presentada la denuncia?

20. ¿Cuáles son las causas por las que retira la denuncia actual? Respuesta múltiple

Dependencia económica	☐
Dependencia afectiva	☐
Dependencia psicológica	☐
Por los hijos	☐
“Me da pena”	☐
Miedo a las represalias	☐
Miedo al rechazo familiar y social	☐
Miedo a los procesos judiciales	☐
Situación irregular de residencia	☐
Situación reagrupación familiar	☐
Esperanza que la pareja cambie de comportamiento	☐
Por que se ha arreglado por procedimiento civil	☐
Otros ¿Cuál?	☐
Ns/Nc	☐

21. Observaciones:

Annex 3: Codi penal

Article 153

1. El que per qualsevol mitjà o procediment causi a un altre menyscapte psíquic o una lesió no definita com a delictes en aquest Codi, o copegi o maltracti d'obra un altre sense causar-li lesió, quan l'ofesa sigui o hagi estat esposa, o dona que estigui o hagi estat lligada a ell per una relació d'afectivitat anàloga fins i tot sense convivència, o persona especialment vulnerable que visqui amb l'autor, ha de ser castigat amb la pena de presó de sis mesos a un any o de treballs en benefici de la comunitat de trenta-un a vuitanta dies i, en tot cas, privació del dret a la tinença i el portament d'armes d'un any i un dia a tres anys, així com, quan el jutge o el tribunal ho considerin adequat a l'interès del menor o incapacitat, inhabilitació per a l'exercici de pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment fins a cinc anys.

2. Si la víctima del delictes que preveu l'apartat anterior és alguna de les persones a què es refereix l'article 173.2, exceptuades les persones previstes a l'apartat anterior d'aquest article, l'autor ha de ser castigat amb la pena de presó de tres mesos a un any o de treballs en benefici de la comunitat de trenta-un a vuitanta dies i, en tot cas, privació del dret a la tinença i el portament d'armes d'un any i un dia a tres anys, així com, quan el jutge o el tribunal ho considerin adequat a l'interès del menor o incapacitat, inhabilitació per a l'exercici de pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment de sis mesos a tres anys.

3. Les penes previstes als apartats 1 i 2 s'han d'imposar en la seva meitat superior quan el delictes es perpetrin en presència de menors, o utilitzant armes, o tingui lloc en el domicili comú o en el domicili de la víctima, o es realitzin trencant una pena de les que preveu l'article 48 d'aquest Codi o una mesura cautelar o de seguretat de la mateixa naturalesa.

4. No obstant el que preveuen els apartats anteriors, el jutge o tribunal, raonant-ho en la sentència, atenent les circumstàncies personals de l'autor i les concurrents en la realització del fet, pot imposar la pena inferior en grau.

Article 173. 1. El que infligeix a una altra persona un tracte degradant, i menyscaba greument la seva integritat moral, es castiga amb la pena de presó de sis mesos a dos anys.

2. El que habitualment exerceixi violència física o psíquica sobre qui sigui o hagi estat el seu cònjuge o sobre la persona que hi estigui o hi hagi estat lligada per una relació anàloga d'afectivitat fins i tot sense convivència, o sobre els descendents, ascendents o germans per naturalesa, adopció o afinitat, propis o del cònjuge o convivent, o sobre els menors o incapaces que visquin amb ell o que estiguin subjectes a la potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet del cònjuge o convivent, o sobre la persona emparada en qualsevol altra relació per la qual estigui integrada al nucli de la seva convivència familiar, així com sobre les persones que per la seva especial vulnerabilitat estan sotmeses a custòdia o guarda en centres públics o privats, es castiga amb la pena de presó de sis mesos a tres anys, privació del dret a tenir i portar armes de dos a cinc anys i, si s'escau, quan el jutge o tribunal ho consideri adequat per a l'interès del menor o incapacitat, inhabilitació especial per a l'exercici de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment per un temps d'un a cinc anys, sense perjudici de les penes que puguin correspondre als delictes o faltes en què s'hagin concretat els actes de violència física o psíquica.

S'han d'imposar les penes en la seva meitat superior quan algun o alguns dels actes de violència es perpetrin en presència de menors, o utilitzant armes, o tinguin lloc al domicili comú o al domicili de la víctima, o es realitzin trencant una pena de les que preveu l'article 48 d'aquest Codi o una mesura cautelar o de seguretat o prohibició de la mateixa naturalesa.

3. Per apreciar l'habitualitat a què es refereix l'apartat anterior, cal atènyer-se al nombre d'actes de violència acreditats, així com a la seva proximitat temporal, amb independència del fet que la violència s'hagi exercit sobre la mateixa o sobre diferents víctimes de les compreses en aquest article, i que els actes violents hagin estat o no objecte d'enjudiciament en processos anteriors.

Article 148. Les lesions que preveu l'apartat 1 de l'article anterior poden ser castigades amb la pena de presó de dos a cinc anys, atenant el resultat causat o el risc produït:

1r. Si en l'agressió s'han utilitzat armes, instruments, objectes, mitjans, mètodes o formes concretament perilloses per a la vida o salut, física o psíquica, del lesionat.

2n. Si hi ha intervingut acarnissament o traïdoria.

3r. Si la víctima és menor de dotze anys o incapac.

4t. Si la víctima és o ha estat esposa, o dona que està o ha estat lligada a l'autor per una relació d'afectivitat anàloga, fins i tot sense convivència.

5è. Si la víctima és una persona especialment vulnerable que conviu amb l'autor.

Article 147. 1. El qui, per qualsevol mitjà o procediment, causi a altri una lesió que menyscabi la seva integritat corporal o la seva salut física o mental, ha de ser castigat com a reu del delictes de lesions amb la pena de presó de sis mesos a tres anys, sempre que la lesió requereixi objectivament per a la seva guarició, a més d'una primera assistència facultativa, un tractament mèdic o quirúrgic. La simple vigilància o seguiment facultatiu del curs de la lesió no es considera tractament mèdic.